

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Zadnji drobci versajske pogodbe...

V soboto opoldne je nemški zastopnik v mednarodnem odboru za nadzorstvo rečne plovbe po Renu javil svojim tovarišem, da je trajno odpoklican v Berlin, istočasno pa so prinesli nemški veleposlaniki in poslaniki vladam v Parizu, Londonu, Rimu, Bruslju, Haagu, Bernu, Pragi, Varšavi in Kaunasu enako se glaseče note, v katerih jim naznanjajo odločitev nemške vlade, da odslej ne priznava več poelavlja XII versajskega miru, ki vsebuje predpise o mednarodnem nadzorstvu rečne plovbe po nekaterih nemških rekah, kot so Ren, Elbe, Oder, Vltava, kakor tudi predpis o mednarodnem značaju kanala cesarja Viljema, ki vodi iz Kiela v Wilhelmshaven.

Vtis, ki ga je napravila nemška nota, je bil mučen. Ne zaradi tega, ker morda Evropa odreja Nemčiji pravico, da je svobodna gospodarka po vodah, ki tečejo po njenem ozemlju in da svobodno deli pravico do njih tudi drugim državam, ki so se svobodno ž njo glede uporabe njenih rek pogodile. To se zdi danes vsakemu samo po sebi razumljivo. Kakor Anglija ne dovoljuje, da bi nekdo drugi nadzoroval reko Temzo, ob kateri leži prestolnica britanskega imperija London, kakor Francija ne more dovoliti, da bi kakšna mednarodna komisija sedela na ustju Seine v Havru in nadzorovala tok reke, ob kateri leži Pariz, ali plovbo po Rhonu, ob kateri leži Lyon in ki se izliva v Sredozemlje pri Marseillesu, tako tudi Nemčija tega ne more. Kaj takšnega si morajo pustiti dopasti le male in srednje države, ki drugače ne morejo, velesile pa se dosedaj niso toliko poniževale. Mučen pa je bil vtis nemške odpovedi tega dela versajske mirovne pogodbe — enega zadnjih, ki do sedaj še ni bil raztrgan — zaradi tega, ker je prišla odpoved nenadoma in je po pravnem izrazoslovju čisto navaden enostranski in samovoljni prelom pogodbe, ki so jo podpisale z Nemčijo vred tudi druge države. Postopek, ki si ga je nemška vlada zopet izbrala, le potrjuje vtis, ki si ga je mednarodna javnost napravila o zunanji politiki Nemčije, da namreč narodno-socialistična vlada želi organizirati svojo sožitje z ostalimi narodi v Evropi na temelju, ki ga tvorijo prelomljene besede in raztrgane mednarodne obveznosti.

Sicer je treba gotove stvari lojalno priznati. Nemška vlada je že opetovano zahtevala, naj se na primer mednarodna plovba po Renu, ki je ena najvažnejših rek v Nemčiji z gospodarskega in tudi z vojaško-političnega stališča, zjamči na način, ki bo bolj odgovarjal nemškemu interesu, tako da bi se recimo ne moglo več pripetiti, da bo v odboru Nemčijo z lahkotno preglasovali zastopniki držav, ki z Renom nimajo nobenega opravka, medtem ko bi država, ki jim je Ren življenjska žila, morala pohlevno ostati v manjšini. Majnika meseca letošnjega leta so se velesile le zganile in začela so se posvetoovanja, ki so v začetku novembra dozorela do nekaj spremenljivih predlogov, ki dajejo Nemčiji delno zadoščenje. Ali je treba sejati in govoriti 6 dolgih mesecev o stvari, ki je tako rekoč sama po sebi razumljiva in tako po nepotrebnem dražiti velesile, ki v svoji zavesti ponizanja komaj zadržuje svoje javno mnenje, da ne eksplodira. Nadalje je nemška vlada že pred leti nujno zahtevala, da bo imenovan tudi njen zastopnik v podonavsko komisijo, saj izvira Donava v Nemčiji, ima tretjino svojega toka v Nemčiji in jo do Ulma sredi Nemčije pod nadzorstvom mednarodne plovne komisije, v kateri Nemčija nima zastopnika. Nikdo se za nemške želje, ki so pametne in bi jih bilo treba resno vzeti, ni zmenil. Končno se zdi vendar le čudno, da bi popolnoma nemške reke, kot sta Oder in Elbe, nadzorovale mednarodne komisije, v katerih so zastopane države, ki nimajo na njih niti ene barčice, Nemčija pa bi bila v odboru v slabotni manjšini. Nikdo se za nemške pritožbe ni zmenil. Najhuje pa je s kielkim kanalom, ki mora po določilih versajske mirovne pogodbe biti »odprt trgovskim in bojnim ladjam vseh držav, ki živijo v miru z Nemčijo«. Z drugimi besedami se to pravi, da mora Nemčija dovoliti na primer sovjetskim bojnim ladjam, da mirno priplovejo v Kiel in zdre po kanalu, ki gre skozi izključno nemško ozemlje, v Wilhelmshaven ob izlivu Elbe, kjer naj nemški mornarji izstrelijo še par topovskih strel in na čast sovjetskemu brodogradu. Vse to so olajševalne okoliščine, ki jih je treba upoštevati, ki bi jih morale velesile presojati po tem, kako bi jih na lastni koži občutile, ne pa si zapirati ušesa in se potem ogorčeno čuditi, kako je vendar mogoče, da si kdo drzne odpovedati obveznosti, ko pa sopodpisniki pogodbe za to niso bili vprašani. V navadnem življenju se takšno postopanje imenuje šikaniranje, ki se nikoli nobenemu ni koristilo, marveč je le zastrupljalo odnose med posamezniki, kot jih zastruplja tudi v mednarodnem življenju med državami.

Dejali smo, da so to olajševalne okoliščine, ki odgovornost za krivično dejanje zmanjšujejo, a krivično dejanje le ostane in ga je treba obsoditi. Mednarodna skupnost vendarle ni kup kamenja, ki ga svobodno lahko razmečeš, marveč je skupnost življenja, ki so mu moralni zakoni jamstvo za obstoj. Z velikim trudom človeštvo prihaja do tega spoznanja in je bil trenutek, ko so narodi v svoji vesti sprejeli kot obvezne tudi tiste dolžnosti, ki so jih morda neredi podpisali ter so se začeli čutiti v svoji vesti dolžne, da spoštujejo pogodbe tudi takrat, kadar začnejo biti za nje bremena eden največjih trenutkov v zgodovini človeštva na poti do ustvaritve prave mednarodne družine. Nemčija je v tem pravcu napravila pravo pustošenje in je v globočine zrahlijala, da ne rabimo besede uničila, še vedno rahle korenine mednarodnega moralnega zakona, na katerem naj bi se oslanjalo mednarodno pravo. Drugo za drugo je zanižala obveznosti, ki jih je podpisala, drugo za drugo je odpovedala pogodbe, ki so, četudi morda slabe, veljale za svete in nedotakljive v očeh tistih nečestitih narodov na zemeljski obli, ki za svoj obstoj nimajo dru-

Danes Schmidt v Berlinu

Uradna sprava Nemčije in Avstrije

Nemške gospodarske ponudbe so Avstrijce silno razočarale

Dunaj, 17. novembra. TG. 25. julij 1934, ko je avstrijski kancler dr. Dollfuss padel kot žrtev narodno-socialističnega puča na Dunaju, se zdi daleč, daleč zadaj in človek bi skoraj ne verjel, da se je sploh dogodil, ko danes odhaja na svoj prvi uradni obisk Hitlerjevi Nemčiji avstrijski državni tajnik za zunanje zadeve doktor Gvido Schmidt. Odkar sta Nemčija in Avstrija sklenili mir dne 11. julija letošnjega leta na osnovi obljube nemške vlade, da bo spoštovala neodvisnost avstrijske republike, je tako v Avstriji kakor v Nemčiji pričakovati, da mora priti do uradnega obiska najprej iz Avstrije v Nemčijo, nato pa iz Berlina na Dunaj. Sedaj, ko je dunajska konferenca italijanske trozveze še sklenila, da se bo tako rekoč včlenila v italijansko-nemško osiše, ki je bilo slovesno sprejeto na sestanku med Hitlerjem in grofom Ciano, je ta obisk postal naravnost neizbežen in nujen, ker šele potem bo mogoče na praktičen način na raznih področjih uresničiti želje, izražene v avstrijsko-nemškem sporazumu in na dunajski konferenci

Avstrijskemu državnemu tajniku pripravljajo v Berlinu slovesen sprejem, ki naj vsemu nemškemu in avstrijskemu narodu kakor tudi ostali Evropi tolmači, da sta se dva skregana brata, ki govorita isti jezik, pripadata istemu nacionalnemu kulturnemu območju in ki sta tudi krvna brata, znašla, da hočeta odslej hoditi isto pot v vsem, kar se tiče veljave nemškega naroda na svetu. Pričakovati je toplih izjav odgovornih državnikov v Nemčiji, ki bodo dale Avstriji novo zavest, da od strani velikega nemškega brata ni treba pričakovati kakšnih nevarnosti za samostojnost. Kdo bo vrnil avstrijski obisk, še ni znano. Imenujejo dvoje imen, zunanjega ministra von Neuratha in generala Göringa. Odvisno bo od tega, kakšen odjek bo napravil Schmidtov obisk v Berlinu, če bo Hitler poslal na Dunaj zunanjega ministra ter dal obisku bolj strokoven značaj, ali če bo poslal tja svojega najbolj intimnega sodelavca generala Göringa, kar bi pomenilo bučno demonstracijo za nacionalno skupnost obeh nemških držav.

Na Dunaju niso toliko navdušeni za sentiment-

talne posledice tega obiska, marveč bi radi takoj prešli na polje gospodarskega sodelovanja. Trgovinska pogajanja se bodo takoj prihodnji teden začela. Nemčija je svoje osnovne predloge že stavila. Ona želi kupovati v Avstriji predvsem živež, ki ga je pripravljena plačevati z orožjem. Avstrija bi bila s tem zadovoljna, toda cene, ki jih nemška vlada ponuja za avstrijske živežne pridelke, so tako malenkostne, da jih sploh ni mogoče vzeti v obzir. Tako ponuja nemška vlada za avstrijsko sirovo maslo samo 4 dinarje za kg (40 grošev!), kar je povzročilo med avstrijskimi kmeti divje ogorčenje. Tudi ponudbe za les so tako smešno nizke, da se avstrijskim lesnim posestnikom ne splača lesa podirati, ker bi stroški bili večji, kot pa cene, ki bi jih Nemčija za les plačevala. Italija plačuje mnogo višje cene. Državni tajnik Schmidt bo moral biti torej silno spreten, da bo ugledil pot za trgovinska pogajanja, kajti trgovinska pogodba je v avstrijskih očeh najboljši dokaz za dobro voljo, ki naj jo Nemčija pokaže, da ji je kaj do avstrijskega prijateljstva.

Opomin Japonski

Brodovje Anglije, Amerike in Nizozemske zbrano v Singapurju

London, 17. nov. b. Londonski politični krogi pripisujejo velikanski pomen veliki demonstraciji angleškega, ameriškega in nizozemskega bojnega brodogradu na Daljnem vzhodu. Trenutno je v luki Singapore zbranih nad 40 večjih inozemskih vojnih ladij pod poveljstvom angleških, ameriških in nizozemskih admiralov. Smatra se, da je ta demonstracija naperjena proti Japonski, ki naj ji bo resen opomin, da se omenjene tri države ne bodo odrekle svojih postojank na Daljnem vzhodu.

Japonski odpravnik poslov Kato je izjavil predstavnikom kitajskega tiska, da je položaj na Daljnem vzhodu postal tako resen, da neizogibno prti vojna, če se bodo spopadi nadaljevali v sedanjem obsegu in če japonski državljani ne bodo imeli varstva na azijskem kontinentu. Na severni meji se spopadi ponavljajo iz dneva v dan, zaradi česar mora Japonska držati velike vojaške sile za vzdrževanje miru in reda. To zelo obremenjuje njen državni proračun. Japonsko vojno poveljstvo je zaradi tega sklenilo, da bo japonsko letalstvo neprestano v poletih in da bo zlasti pazilo na železniško progo Peking-Suiukuan, kjer je napetost največja in kjer zna najpreje priti do vojnih operacij.

Ciano še ne pojde v Anglijo

Fantazije o Reki

Rim, 17. nov. b. V zvezi z obiskom grofa Ciano v Budimpešti se ponovno demantirajo vesti nekaterih inozemskih listov, da namerava Italija odstopiti Madžarski Reko. Italijanski uradni krogi izjavljajo, da so te vesti zlobno razširili nekateri inozemski listi, toda madžarski narod jim hvala Bogu ni nasedel. Tudi ni res, da bi bila Italija odstopila Madžarski luško cono ter so torej vse vesti fantastične. Italija je napram Madžarski v zadnjih 10 letih dokazala, da jo kot zavezničko zelo spoštuje in bo tudi v bodoče ohranila z njo najpri- srčnejše odnose.

Iz Londona poročajo, da je med Anglijo in Italijo pričakovati v kratkem sklenitve »gentleman agreementa« (nenapisanega sporazuma) in sicer v obliki izmenjave not. Po tem sporazumu bi morali obe državi predvsem pozabiti pretekle spore z ozirom na skupne interese v Sredozemskem morju in skleniti tudi sporazum glede pomorskih sil. Anglija je bila baje že pripravljena, da prizna aneksijo Abesinije, pri tem pa je naletela na hud odpor Francije. Zaradi tega francoskega odpora je moral tudi italijanski zunanji minister grof Ciano odgoditi svoj obisk v Londonu, ki je bil določen v decembru letos. Šef italijanske vlade Mussolini namreč smatra, da pred priznanjem aneksije potovanje italijanskega zunanjega ministra v London ni mogoče.

gih jamstev, kot moralni zakon in prepričanje, da je ta več vreden kot pa sirova sila orožja. V Evropi žive tudi drugi narodi, ki niso nič manj dinamični, kot je nemški. Toda dosedaj so se skrbno varovali, da bi si postiljali pot v bodočnost z raztrganimi pogodbami, marveč so uporabljali druga pravna sredstva, da so mogli odložiti bremena, ko so se zdele krivične. Tudi nemška vlada bi lahko zbrala takšen postopek, lahko bi bila s poudarkom, ki bi ga nikdo ne bil preslišal, zahtevala, da se pogodbe, ki jo ponižujejo, spremene v kratkem roku. Dosegla bi bila svoj cilj, a ne bi zapustila nad Evropo grenak občutek, da sodobna civilizacija ne prenaša več niti onih osnovnih moralnih zakonov, ki so jih spoštovali pred tisočletji barbarski narodi.

Boljševizacijo naše sodobne kulture pospešuje tudi dejanje, ki ga je nemška vlada zagrešila in to je najmilejši občutek, ki ga moramo nasloviti na ono Nemčijo, ki boče postati prvi pobornik proti boljševizmu, ki je po našem mnenju mnogo bolj nevaren sovražnik, kot ideja, kakor pa kot oborožena sila.

„Dinamična politika“ nove Nemčije...

Udarec Poljski

Nov spor zaradi Pomorja

Berlin, 17. nov. b. Vprašanje poljskega Pomorja (»Koridorja«) je zopet oživilo. Doselej je Nemčija plačevala Poljski pristojbine za prevoz njenega blaga skozi »koridor« v tujih devizah. Nemčija pa noče niti več plačevati pristojbin v devizah, temveč tudi Poljski protivrednost za prevoz blaga v blagu. Če bi Poljska ponudbo Nemčije odklonila, bo Nemčija usmerila tako blagovni, kakor tudi osebni promet z vzhodno Prusijo čez morje. Tudi vlaki za vzhodno Prusijo bodo odpremljeni s pomočjo posebnih splavov od Labe do Kiela, od tam pa naprej v Königsberg. Ta sklep smatrajo v mednarodnih političnih krogih neke vrste ultimatum Poljski v »koridorskem vprašanju.

Grožnje Rusiji

zaradi nemških aretirancev

Berlin, 17. nov. b. Prispel je odgovor sovjetske vladene nemški protest radi aretacije nemških državljanov. Sovjetska vlada nemški protest

enostavno odklanja in ugotavlja, da so nemški državljani v sovjetski Rusiji bili aretirani, ko so vohunili proti sovjetski državi in snovali zaroto proti njenim najvišjim predstavnikom. Nemški tisk je zaradi tega hladnega stališča sovjetske vlade silno ogorčen in na merodajnih mestih izjavljajo, da je dobil nemški poslanik v Moskvi nalogo, da ostane pri vloženem protestu in da z največjo energijo nadaljuje započeto delo v korist nemških aretirancev. Govori se celo, da bo Nemčija izjavila gotove represalije proti onim sovjetskim državljanom, ki se mudijo v Nemčiji in ki so po večini člani komisij za prevzem nemških dobav za sovj. Rusijo. V sagem Düsseldorfu je okrog 50 sovjetskih državljanov, približno istotoliko pa jih je v Berlinu, Hamburgu in Dresdenu. Organ nemškega generalnega štaba »Berliner Börsenzeitung« piše, da je sovjetska Rusija zaradi aretacije nemških državljanov povzročila resen spor v tretjem cesarstvu. Poleg tega smatrajo nemški diplomatski krogi aretacije 23 nemških državljanov v sedanjem času kot izzivanje, ki ga Nemčija ne more brez nadaljnjega pogoltniti. Vsi znaki pa kažejo, da se sovjetska Rusija za nadaljnje proteste Nemčije ne namerava zmeniti, ker ima proti nemškim vohunom konkretne dokaze o njihovem delovanju v sovjetski Rusiji.

Po Madridu divjajo požari

Nacionalisti pri univerzitetnem mestu

London, 17. nov. b. V številnih delih španske prestolnice divjajo nevarni požari. Nacionalistični piloti neprestano mečejo vžigalne bombe na posamezna poslopja ter povzročajo med miličniki in prebivalstvom neverjetno paniko. Na gašenje skoraj ni misliti, ker zavzema požar ogromen obseg. Nekaj velikih letalskih bomb je padlo v bližino hotelov Palace in Ritz. Požar se širi naprej. Tudi ječa »Model« je bila večkrat zadeta od bomb ter so kaznjence evakuirali. Vse kaže, da v ječi tudi miličniki ne nameravajo dati odpora, ker je preveč izpostavljena letalskim napadom. Nacionalisti so prodrli do Paseja Rosales. Prodiranje po tej ulici pa je zelo težavno, ker se miličniki neprestano spuščajo v borbo na nož.

Kabat, 17. nov. AA. (Havas.) Radijska postaja v Seville je objavila davi ob 8.30 tole poročilo:

Na bojišču Solia so nacionalisti zavzeli v odseku Siguenze južno od Latove več postojank v okolici Robleda de Tavele. Neki ujetnik na tem odseku je pripovedoval, da je bil proti predsedniku vlade Largu Caballero med njegovim zadnjim potovanjem izvršen atentat. Kroga je prebivaloz blizu sedeža, sam Caballero pa je ostal nepoškodovan. Napadalec so prijeli.

Na madridskem bojišču se nacionalistične čete na levi obali reke Manzarez pregrupirajo. Napasti nameravajo čete na glavni ulici. Nacionalisti grade v severnem odseku mesta utrdbe. Nacionalistični topovi so ves večerajšnji dan obstreljevali postojanke madridske obrambe. Večeraj je general Varela premestil svoj glavni štab severno od Case del Campo, da bi mogel svojim napadalnim oddelkom dati novih navodil.

Po zavzetju vseučiliškega naselja so nacionalisti odbili več napadov čet madridske obrambe. Med drugim so nacionalisti zavzeli Casa Velasquez in Dela Monovu. Nacionalističnim topovom se je posrečilo obstreljevati barikade, ki so jih zgradili v severnem okraju Cuatro Caminos. Čete madridske obrambe so postavile strojnice in topove okrog kraljeve palače. Zdjaj pa zdaj so čete madridske obrambe zabile v dim po cele okraje prestolnice, ki so še v njihovi oblasti, da bi s to umetno meglo preprečile nacionalističnim letalcem, da se orientirajo in vržejo bombe. Izgube nacionalističnih čet so zaradi pomembnih uspehov neznatne, čete madridske obrambe pa so imele 600 mrtvih in okroglo 2000 ranjencev. Nacionalistične čete so odbile ostre napade čet madridske obrambe v vasi Villa Verde. Pri tej priliki sta padla v roke nacionalistov dva ruska tanka. Da-

zdej so nacionalisti zaplenili 20 ruskih tankov. Tri lovska letala in en bombnik čet madridske obrambe so skušali napasti nase postojanke pri Casa del Campo. Vsa tri lovska letala so bila sestreljena. Dognano je, da nastopajo čete madridske vlade z motoriziranimi oddelki, ki menjajo svoje postojanke in nastopajo vedno v najbolj ogroženih krajih. — Ujetniki izjavljajo, da so morali v boj, ker je za njimi stala posebna garda, ki strelja na miličnike, če bi zapustili bojno črto. Med madridskim prebivalstvom vlada čedalje večja panika. Zene in otroci beže iz mesta in iščejo zavetij pred strahotami vojne. Ponekod kleče na ulicah in molijo.

Zvedeli so, da so v Palaveri propadle mnoge dragocene stvari. Iz samostana Escorial je izgubilo mnogo predmetov. Storjena škoda je nepopravljiva. Mnogi predmeti visoke vrednosti so izginiti in domnevajo, da so popolnoma uničeni.

Barcelona, 17. nov. c. Tukaj so se razširile vesti, da je bil pri današnjem obisku v Barceloni izvršen atentat na Larga Caballero.

Madrid, 17. nov. AA. Odbor za madridsko obrambo je danes opoldne izdal tole poročilo:

Maroške čete, ki se jim je večeraj posrečilo prodreti do poslopja filozofske fakultete v vseučilišnem naselju, so se morale danes umakniti na svoje večerajšnje postojanke pred protinapadi čet madridske obrambe. Del nacionalističnih čet je obkoljen. Madridske čete so dobile izdatne količine vojnega materiala. V prejšnji noči so nacionalistične čete prodrle do Casa de la Squesa. Davi se je pa četam madridske obrambe posrečilo, da so nekoliko napredovale. Na drugih odsekih madridskega bojišča ni ničesar, kar bi bilo vredno zabeležiti.

Francosko brodogradništvo na straži

Pariz, 17. nov. b. Francoska eskadra štirih srednjih križark, štirih topničark, štirih torpednih rušilcev, šest podmornic in ene letalske maticne ladje je izplula večeraj v južne francoske vode, kjer bo imela ob otoku Korziki desetdnevne vaje. Istočasno sta izpluli iz Toulona dve linijski ladji in sicer »Paris« in »Corvette«, ena križarka, dva rušilca, trije torpedni lovci, in vse te enote se bodo pridružile prvotno omenjeni eskadri na odprtem morju. Zaradi dogodkov v Španiji pripisujejo manevarom francoskega brodogradništva mednarodni politični krogi največji pomen.

Knez-namestnik v Londonu

London, 17. nov. AA. (Havas.) Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle je danes odšel v Downing Street, kjer je obiskal predsednika angleške vlade Baldwin in ostal z njim v daljšem razgovoru. Predno je odšel v zunanje ministrstvo, pa je Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle sprejel angleškega zunanjega ministra Edena v domu Nj. kr. Vis. vojvode Kentskega, pri katerem sta Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle in knežinja Olga v gosteh.

Smodnišnica v zrak 40 mrtvih, 200 ranjenih

Marseille, 17. nov. b. Danes so se zvedele podrobnosti o večeršnjih hudi eksploziji velike smodnišnice v mestu Saint Chamassou, ki je oddaljeno 24 milj v severozahodni smeri od Marseille. Ob 4.30 je izbruhnil v smodnišnici požar. Ljudstvo je bilo takoj pozvano, da pomaga požar pogasiti, toda kratko nato je sledila grozna eksplozija, zemlja se je stresla in bližnja poslopja so se pričela rušiti. Poslopje smodnišnice je popolnoma zletelo v zrak. Par kilometrov daleč so popokale šipe in popadali dimniki s streh. Ko je nevarnost ponehala, so pričeli požar takoj gasiti. Do 11. so izpod razvalin izkopali 40 trupel. Nad 200 oseb je dobilo težke poškodbe ter je pričakovati, da mnogo ranjenec ne bo ostalo pri življenju. Vodi se vsestranska preiskava, da se ugotovi vzrok eksplozije, toda vojaška in policijska oblast imata le malo nade,

„Tajinstveni maršal“

Glasilu romunskega ministrstva »Le Moment« je objavilo zelo zanimiv članek o Smigly-Rydzu, tajinstvenem maršalu Poljske, ki ga je napisal Peter de Westerland v Varšavi. Članek prinaša mo izvelečih, ker bo zanimal tudi naše bralce.

Vrhovni poveljnik poljske armade Smigly-Rydz je bil povišan v maršala. Naslov je prav za prav brez pomena. Gospodar Poljske se imenuje po smrti maršala Pilsudskega enostavno Smigly-Rydz. Nekaj časa so obstajali dvomi o resničnosti tega naziva. »Polkovnik« okrog ministra zunanjih zadev Becka so se dolgo borili proti »generalom« okrog Smigly-Ryza, prijatelja in izvršitelja testamenta pokojnega Pilsudskega. »Polkovnik« so se morali ukloniti »generalom«. Dne 5. julija 1936 je izjavil novi predsednik vlade Skadkowski pred parlamentom, da je »sprejel predsedstvo vlade na povelje generala Smigly-Ryza...« in parlament je razumel. »Polkovnik« tudi. »Polkovnik« so se na vse načine upirali polovanju generalissima Smigly-Ryza v Parizu. Oni bi rajši videli, če bi bil obiskal Berlin. Dosedne je general potem odpotoval v Pariz, prej kot je bilo v načrtu. In zopet so razumeli »polkovnik« in so se uklonili. V Varšavi je novi maršal sprejel inozemske častnike in je odgovoril nekemu Amerikancu, ki ga je vprašal, katero izmed Pilsudskih gesel mu najbolj dopada: »Treba je znati živeti nevarno!«

In res, Smigly-Rydz je vedno živl nevarno. Vedno. Največji dokaz je prinesel dne 11. majnika 1926. Takrat je bil častniški zbor 7. ulanskega polka dobre volje v častniškem kazinu v Varšavi. Mladi častniki so bili nekoliko vinjeni od šampanjca in tudi od — politike. Brali so članek, ki ga je napisal maršal Pilsudski v »Robotnik« socialističnem listu, ki ga je pokojni maršal sam urejal nekaj let poprej. Pilsudski je v članku napadel vladno Vitoso. Častniki niso mnogo vedeli o politiki. Toda oni so radi imeli maršala in vse, kar je napisal, jih je navduševalo. Sovražili so s Pilsudskim vred voditelja kmetijske stranke Vitoso, ki se je v zaviranih rokovih in s srca, pod vrtom odprto, sprehajal po Varšavi ter gozil na desno in levo. Naenkrat se približa poveljniku polka vojaški ordonanci podčastnik. Nekdo ga kliče k telefonu. Polkovnik se razjezi. Ze zopet ga motijo. In v glavi mu je vse tako motno in v dvorani vse tako razpoloženo. Polkovnik Krajov je bil hud. Ozmerjal bo tistega, ki mu ne da miru. Pristopi k telefonu. Naenkrat vidijo, kako se mu telo zravna, kako mu je kri ušla z lic in je desna roka začela iskati sence, da bi salutirala. Močan moški glas se je slišal po telefonu. Ze ime tistega, ki je klical, je zadovoljalo, da odzvene vse dime. Klical je general Smigly-Rydz. Klical je iz Vilne. Torej Pilsudskijev najbližji prijatelj. Zmagovalec pri Kijevu, vojni minister prve vlade v osvobodjeni Poljski. In to je povedal general Smigly-Rydz iz Vilne:

»Življenje maršala Pilsudskega je v nevarnosti. Ogromne množice sovražnih manifestantov se vane iz Varšave proti Sulojowku, kjer prebiva maršal. Vitosova vlada je zadovoljna, da poženejo Pilsudskijevo hišo v zrak in noče ničesar ukreniti. Zaradi članka, ki ga je Pilsudski napisal v »Robotnik« proti Vitosu. Poslušajte, polkovnik. Ali lahko pošljete tri eskadronce ulancev v Sulojowek in branite maršalovo življenje?« Odgovor se je glasil: »V 20 minutah odidejo trije eskadroni proti Sulojowku.« In res, 20 minut pozneje je odjezdil polkovnik Krajov na čelu svojih ulancev proti hiši, kjer je prebival maršal Pilsudski.

Ulanci so malo mestice Sulojowek zasedli v viharjem navalu ter odgnali manifestante, ki so se valili proti maršalovi hiši. Častniki so šli v poslopje, ulanci so hišo obkrožili, revolverje v rokah in sablje potegnene. Stvar je bila resna. Pilsudski jih je sprejel vse srečno. Tri leta že se ne meša v politiko, toda njegovo ime vžiga po vsej Poljski. »Kdo vas je poslal semkaj?« vpraša častnik. »General Smigly-Rydz iz Vilne.« se je glasil odgovor. In s solzo v očeh je šel maršal k svoji mizi ter zapisal v svoj dnevnik: Smigly-Rydz mi je že v drugič rešil življenje, moj dragi in dobri Smigly-Rydz. Tako so pozneje brali v dnevniku, ko je maršal Pilsudski že umrl.

Maršal Pilsudski je spoznal položaj. Razumel je, da se ulanci ne morejo več vrniti nazaj v svoje vojašnice, ker bi jih vlada kaznovala z vojnimi sodiščem. Smigly-Rydz pa ne more priti iz Vilne v Varšavo prej kakor v tleh, starih dneh. Kaj storiti. Pilsudski postane zopet vojak. Treba je riskirati, treba je živeti nevarno. Torej proti Varšavi. In s tremi eskadroni ulancev udari Pilsudski nad prestolnico, ki je presenečena. Dne 12. maja 1926 zvečer so ulanci zasedli vladna poslopja. Vlada je zaprla. Pilsudski je zopet gospodar prestolnice in Poljske. Poljska dobi nov režim, ki še po desetih letih vedno traja.

Zivljenje novega maršala je burno. Rodil se je v Stanislavovu dne 11. marca 1886. Po gimnaziji odide v Krakov na umetnostno akademijo. Rad bi bil postal slikar. Toda njegov talent ni zadosten. Njegove slike so sicer dobre, a prvovrstne niso, kar vzame mlademu dijaku vso voljo, da bi nada-

Dr. Stojadinović v Ohridu O novih cestah v Jugoslaviji

Ohrid, 17. nov. AA. Po sinočnjem izrednem sprejemu so prijatelji JRZ v Ohridu priredili predsedniku vlade Dr. Stojadinoviću, ministrom in drugim spremljevalcem svečan banket.

Danes ob 10. dopoldne je bil v dvorani tamnojnega kina imponanten šhod JRZ. Dvorana je bila do zadnjega kotička napolnjena. Spregovoril je tudi predsednik vlade Dr. Stojadinović, ki je poudarjal, da je treba glede tujkega prometa izvesti velike reforme in da so te reforme potrebne ne le okrog Ohrida, temveč od Ljubljane in Maribora ter Subotice do Skoplja, da bi bilo mogoče pritegniti bogate tujce v te najlepše kraje naše domovine.

Sestavil je načrt za velike turistične ceste. Pravi, da so nekatere velike reforme že izvedene. Ustvarjena je zveza naših državnih denarnih zavodov, Narodne banke, Privilegirane agrarne banke, Državne hipotekarne banke in Poštne hranilnice. Ti zavodi so pod nadzorstvom finančnega ministrstva, tako da njihov denar ne pojde za malenkosti. Ta denar naj bo dirigiran in porabljen tako, kakor zahtevajo velike narodne potrebe in interesi vse države. Dalje govori predsednik vlade o načrtu za izpopolnitev našega cestnega omrežja in poudarja, da je v to svrho

da bi ugotovila, kdo je povzročil nesrečo. Uradno je sporočeno, da je število smrtnih žrtev naraslo na 130, vendar pa se zna to število še povečati, ker se številni ranjenci borijo s smrtjo.

pridobljena ena milijarda dinarjev za javna dela. Nato govori o novi turistični mreži, ki jo bodo zgradili v Južni Srbiji. Obljublja, da bo Ohrid zvezan s Skopljem ne le čez Bitolj, temveč tudi čez Tetovo.

Govor dr. Kreka

Nato je govoril minister dr. Krek. Rekel je, kako ga veseli, da je prišel v te lepe kraje, ki ga spominjajo na Slovenijo. Omenja, kako so že pod Avstrijo sestavili načrt za obnovo Slovenije, ki pa ni dovolila, da bi se Slovenija dvignila. V svoji svobodni državi moramo skrbeti, da ustvarimo program za obnovo države. Med te ukrepe spada tudi tujski promet. Nato govori o okolnostih, v katerih je prišla sedanja vlada na upravo države. Navaja pozitivne rezultate njenega dosedanjega dela. V tej zvezi navaja urejanje političnih razmer, razdolžitve kmetov, delavsko vprašanje in kot posebno važno naglašja, da so se eene kmečkih pridelkov dvignile. — S svojimi dosedanjimi uspehi je kraljevska vlada dokazala, da dela za naše ljudstvo. Če je temu tako, tedaj jo mora narod v svojem lastnem interesu podpirati.

Izvoz lesa v Italijo

Belgrad, 17. nov. m. Danes dopoldne in popoldne je bila v zavodu za pospeševanje zunanje trgovine konferenca predstavnikov lesne industrije in lesnih trgovcev iz cele države. Konferenco je sklicalo ministrstvo za trgovino in industrijo, da uredi izvoz lesa in razdelitev kontingentov. Lesno industrijo in trgovce iz Slovenije so zastopali Fran Škrbec, ing. Lenarčič, ing. Heinrich, zvezo industrijev pa tajnika dr. Golja in Gorjup. Na seji so razpravljali o ureditvi izvoza lesa v Italijo. Zastopniki slovenskega lesnega gospodarstva so zastopali stališče, da se severnoitalijanski lesni trg prepusti predvsem lesu Slovenije iz gorskih krajev, ker so ti kraji izvažali vedno na italijanski trg. Upri so se centralizaciji izdajanja dovoljenj za izvoz lesa, ker pridejo do dovolitve predvsem ljudje, ki so blizu celine, kakor se je to videlo pri odseku za izvoz živine, zaveda za pospeševanje zunanje trgovine. Slovenski delegati so zavzeli stališče, da je naloga zavoda oziroma narodnega odseka za les, predvsem ta, da najde nova tržišča in nove trgovinske zveze, ne pa da omejuje in razdeljuje kontingente, ker se pri taki centralizaciji samo podpira korupcija. Seja se bo jutri nadaljevala. Na seji bo sprejeta resolucija, ki bo predložena vladi.

Iz učiteljske službe

Belgrad, 17. novembra. m. Postavljeni so v Sloveniji učitelji abiturijenti oziroma abiturijentke za učitelje oziroma učiteljice: Erbil Elizabeta v Hinje, okraj Novo mesto; Ivič Franc v Strigovo, okraj Bosansko-Novski, vrbaska banovina; Krizančič Stefan v Gunjevci, okraj bosansko-Dubčki, vrbaska banovina; Telček Imbre v Lusino selo, okraj Veliki Bečkerek, donavska banovina; Kok Lucija v Lohovec, Maribor-levi breg; Banfi Stefan v Salaš-Gundulič pri Stari Kamiži, donavska banovina; Lah Ernesta, Dolnje Lupanje, okraj dervenski, vrbaska banovina; Bazelj Jakob v Diviško Oravico, vrbaska banovina; Kepe Stefan v Salaš-Uzunovičev pri Stari Kamiži, donavska banovina; Suen Nikolaj v Lepnico okraj gnilanski, vrbaska banovina; Kováč Radoslav v Donjo Bukovico, okraj Maglajski, vrbaska banovina; Radkaj Laslo v Salaš pri Horgošu, okraj senčanski, donavska banovina, Spacapan Bogomil v Banostor, okraj iločki, donavska banovina. — Sprejeta je ostavka, ki jo je podala na državno službo Marija Seme, učiteljica v Jurklostru.

Odpuščena sta iz državne službe v svrhu odsluženja kadrskega roka Cereani Jože, učitelj pri Sv. Juriju in Marion Sikst iz Domavšev v Prekmurju.

Postavljen je dr. Avgust Korbar, uradniški pripravnik doma Narodnega zdravja v Dolnji Lendavi za zdravstvenega pristava v VIII. skup. Ing. Hočvar Jurij, ing. Vinko Kregar, dosedanja uradniška pripravnika Higijenskega zavoda v Ljubljani, sta postavljena za tehnična pristava v VIII. skup.

Dunajska vremenska napoved. Spremenljivo in milo.

Zemunska vremenska napoved. Oblačno, ponekod dež.

Domači odmevi Ne pustite JNS na cediču

Svobodnih volilcev JNS ni nikdar veliko imela, veljakov le toliko, kolikor jih je moglo okrog zelene mize, kjer so se delile časti in nagrade, zato se kaj hitro pozna, če le eden razočarano seže po klobuku in se začne prav suhoparno poslavljati. Tisti redki volilci, ki so nekaj morali ploskati jns-arskim bikoborbam, so že zdavnaj šli, sedaj so se pa začeli poslavljati še veljaki. g. Ribnikar, ki upa, da mu bo v Zagrebu pritrkavalo, in dr. Dinko Puc, ki upa na velik sprejem v Belgradu. V tej stiski je danes šel dr. Kramerjevo »Jutro« udarilo plat zvona, ki naj bi vse rodoljube opozoril, da JNS le ni tako trdna, da je ne bi mogli pokopati, če jo bodo kar takole, samo zato, ker ni na vladi, lahkomisljeno potirali. Ko najprej pove, kako velike vrednote so shranjene v JNS za ves Balkan, zlasti pa za »napredne« in »nacionalni elemente« po dravski banovini, se obrne na tiste (g. Ribnikarja in dr. Puca), ki so se naveličali čakati njene tolikokrat obljubljene ponovne zarje in jim pravi:

»Tako lahko postane čez noč znan in slaven, kdor izreče svoje zasebno mišljenje o političnem položaju, pa pri tem udriha po JNS. Čeprav že celo večnost nima s to stranko nobenega opravka ali ga morda sploh nikdar ni imel, se piše potem o njem, kakor da je bil steber nacionalnih vrst, ki se bodo sedaj porušile v prah, ko je on popustil. Ta cenena slava zavaja ambicije in nam zopet odkriva slabost slovenskega človeka, ki v trenutku, ko ne gre vse tako, kakor si je on predstavljal, tako rad udari v nasprotno stran in iz morda upravičene kritike glede taktike čisto postavlja na glavo celo politiko. Pri tem seveda nikdar ne manjka one specialitete, ki po poedin- ali pa po skupinah vse svoje račune postavlja na verjetnost te ali one kombinacije.

Kaj smo v tem oziru v domači politiki v zadnjih letih že doživeli, je marsikomu še živo v spominu. Taktične špekulacije so se pojavile v obliki pravih pokretov in če se spominimo na nekdanje bojevalke, katerim so bili nacionalni ljudje še premalo jugoslovanski in ki so sanjali, da bodo z maršem na Ljubljano in potem na Belgrad ustanovili fašistično Jugoslavijo, pa vidimo posamezne njihove gromovnike kako danes romajo v Zagreb k predsedniku bivše HSS, se nam odkriva vsa mizerija politike trenutnih, cenenih, a tako praznih efektov. A dočim nasprotniki veličajo in povzdigujejo može, ki se dajo izrabiti v borbi proti obstoječi politični nacionalni organizaciji, si ti može medsebojno zasebno in javno, trgajo krinko z obraza in drug drugega proglašajo za politično ničlo. Tako se pred nami razvijajo tragikomije, ki bi jih radi gledali na nasprotni strani (kakšna škodoželjnost! — op. ur.), ali jih na žalost občitimo kot težko škodo, ne za JNS, ki z vsemi temi gospodi že davno nima nobenega posla, ki živi, deluje in se razvija brez njih in morda baš zato, ker oni niso v njenih vrstah, temveč kot hudo škodo za odporno moč in za borbeno energijo celokupnega nacionalnega in naprednega življa v Sloveniji.

Nato »Jutro« še pove, da je za ves »napredni« in »nacionalni element« v dravski banovini edina rešitev v JNS in naj torej vsi z njo drže, kakor doslej, tako poslej. — To naj bi bil torej sad seje »Jutrovega« konzorcija, na kateri naj bi si g. dr. Kramer priložil zaupnico in ki je bila napovedana za večeraj dopoldne, ki pa je ni bilo. Ob vsem tem pa vidimo, kako priletni »Slovenski Narod« čimdalje bolj brezobzirno behajo v dnevnopolitiko, katere se je pa v zatišju JNS že skoraj odvil.

Gavrilović v Zagrebu

Znani zemljoradniški prvak in član odbora četvorice dr. Milan Gavrilović je s svojim obiskom v Zagrebu zopet po svoje pripomogel, da se zanimanje politične javnosti ni povsem nagnilo k drugim dogodkom — volitvam, zborovanjem, izjavam — ampak da se je še pomudilo pri nedavnem sporazumu srbskega dela združene opozicije. Nekateri so že mislili, da je dr. Gavrilović prinesel dr. Mačku prepis tega zagonetnega sporazuma, o katerem se zadnje dni toliko govori, ne da bi bilo znano njegovo pravo besedilo. Dr. Gavrilović pa je častnikarjem izjavil, da je prišel v Zagreb kot zasebnik in da je samo kot človek, ki živi v politiki, iz neke moralne dolžnosti obiskal dr. Mačka. O sporazumu samem pa je dejal, da je popolnoma isti kakor načrt, ki ga je Miša Trifunović 19. oktobra prečital dr. Mačku. S tem je torej dovolj jasno povedal, da je dr. Mačku sedanjí sporazum srbskega dela združene opozicije znan. O vsem nadaljnjem razvoju pa je dal le kratko izjavo: »Otrok mora najprej priti na svet, potem je šele krst.«

Dr. Puc ni dobrodošel

O poizkusu dr. Dinka Puca, da bi se približal belgrajskemu delu združene opozicije, piše večerajšnji »Hrvatski dnevnik«: »Saj je znano, da se je dr. Puc z JNS že zdavnaj razšel, oziroma takrat, ko je izgubila oblast, kakor se je razšel z Jeftićem, kakor hitro mu je padla iz rok uzda, s katero je vodil državo. Kakor mnogi drugi politiki, ki po vremenu in sezoni menjajo obleko, tako je tudi on sedaj postal stodoletni demokrat in če bi bilo treba, bi se preoblekel še kako drugače. Treba bi bilo prenehati s to prakso, da posamezniki, ki v narodu nimajo zaslobo, izkoriščajo vsakrati položaj in da se rinejo v ospredje. Politično življenje se more čisto lepo, pa še mnogo lepše, razvijati tudi brez njih, ker oni so vedno bili in bodo vedno zavora, ki ustavlja pokret, da bi narod sam vladal preko ljudi svojega zaupanja. Tu ne gre za kako ljubosumnost Zagreba, ampak za to, da se v interesu politične morale ne vlečejo radi nekega navideznega zavezništva ponovno v politiko ljudi, ki so že pred nedavnim časom bili na popolnoma nasprotni strani.«

Proti „ljudski fronti“

Pisali smo že, da so za občinske volitve v dunavski banovini samostojni demokratje in drugi »demokratski elemente« v Vojvodini sklenili sporazum s socialisti in da se bo najbrž ta sporazum raztegnil tudi na dobo po volitvah. Veliko pozornost pa sedaj vzbuja bivša HSS, ki se je namenila iti v volilno borbo popolnoma samostojno, brez demokratov, ki v Vojvodini ne kandidirajo niti kot »združena opozicija«.

„Gospodarska sloga“

Belgrad, 17. nov. m. Pred nekaj meseci je »Gospodarska sloga« iz Zagreba ustanovila zavod za združanje kmetijskega in narodnega gospodarstva ter je za šefa zveze imenovala dr. Rudolfa Bičanića. Da bi ta zveza lahko pričela poslovanje, je zaprosila Narodno banko za podporo. Izvršilni odbor Narodne banke je na seji odobril temu zavodu podporo 20.000 Din ter mu jo izplačal iz fonda unifikacije in kmetijskih pridelkov, namenjenih za izvoz.

Nemčija trga pogodbe — Nikdo ne bo protestiral Popoln razkroj med državami zmagovalkami

Bruxelles, 17. nov. c. Vse stare fronte v evropski politiki se razkrajajo. Ni več bloka, ki je vezal med seboj države, ki so ustanovile režim versajškega mira. In tudi ni več bloka držav, ki so se čutile užaljene zato, ker so bile v svetovni vojni premagane. Oba bloka sta se sedaj že popolnoma razbila. Zveza med Anglijo in Francijo ne sloni več na solidarnosti zmagovalcev, ki so si obljubili večno zavezništvo, da bi stražili Nemčijo in njene poražene zaveznike. Druga zmagovalka iz svetovne vojne — Italija — vodi sedaj skupno politiko roko v roki z Nemčijo in je ena največjih zagovornic Madjarske in njenih političnih aspiracij Bloka sta se razkrojila in nič več ne more tega razvoja zavreti.

Moralno najbolj pomemben je razkroj, ki se vrši med državami, ki so si nadevale naslov zmagovalk in ki so nato poleg versajškega mira ustvarile še eno idealno ustanovo, ki je bila — Zveza narodov, ki bi morala postati tisto, kar danes ni in najbrž nikdar več ne bo mogla biti. Kako daleč je šel razkroj na tej strani, se najbolj vidi iz tega, da bi danes morale vse države, ki so sopodpisale versajski mir, skupno protestirati v Berlinu. Toda naenkrat se je pokazalo, da bi bila samo Francija tista, ki bi vložila protest v Berlinu zaradi kršitve dogovorov o režimu na mednarodnih rekah, ki ga je Nemčija v soboto odpovedala. Prva, ki je odpovedala sodelovanje v tem koraku zmagovalcev v Berlinu, je bila Italija. To je razumljivo, ker je nemška vlada morala najbrž že zadnjič obvestiti grofa Ciana, kaj bo storila čez 14 dni. Kmalu nato ph se je izvedelo, da tudi Švica ne upa protestirati v Berlinu. Švica se je pri tem sramljivo izgovorila, češ, da versajške pogodbe ni

podpisala. Takoj nato pa se je izvedelo, da tudi londonska vlada ne bo protestirala v Berlinu. Londonska vlada meni, da se ne splača zaradi te malenkosti storiti koraka v Berlinu, ker bi to lahko preveč škodovalo lokarnski konferenci, ki bi jo Anglija rada rešila. Takoj nato pa se je izvedelo, da tudi belgijska vlada ne meni pri tej neenotnosti močnih sosedov ničesar storiti. Torej tudi Franciji ne ostane ničesar drugega, kot počakati, kaj bo prinesel razvoj.

Ta razvoj pa prihaja v zelo pesimističnem okviru. Kadar se kaj razkaja, je naravno, da človeška pamet misli, da je vse blizu propada in da smo torej na pragu dobe, ki bo v evropski politiki zaznamovana popolnoma negativno. Toda zdi se, da dela diplomacija vendarle prepočas in se zmeraj s preveč starimi sredstvi, da bi bilo nujno, da je ta razvoj res tako negativen in da vodi v katastrofo. Zopet se v tem delu diplomacije vrača vse na tisto veliko vprašanje, kaj dela Anglija. Ta še drži kvišku tisto staro dogmo, da naj diplomacija dela počasi in s polno glavo zdravega razuma. Tej »stari doktrini« pa posebno avtoritativne države vztrajajo pri svojih novih načelih, češ, da naj se dela vse iz srca do srca, to je v navdušenju in v neki brezglavi iskrenosti. Med tema dvema nazoroma je sedaj tekma in kdor le nekoliko verjame nauku zgodovine, bo raje verjel angleški doktrini, ki je še najbolj optimistična, dasi viki takorekoč samo na eni nitki. Razkroj je nekaj žalostnega, vendar pa se tisti, ki se potapljajo v čisto tudi reši na zadnji deski. Zato bi bilo sodoiti, da je Anglija še najbolj »stila, ko je preprečila načelne demonstracije v Berlinu.

Za skupne ali ločene zbornice

Zagovorniki ločenih zbornic so poslali na banovino predstavko, v kateri se zavzemajo za ločene zbornice tudi v naši državi. Tem utemeljevalcem potrebe za ločene zbornice odgovorjamo tole: Po vojni smo se kmalu začeli zanimati za ustroj zbornic, in sicer po vzoru Nemčije, ki je vpeljala ločene zbornice za svoje do vrhunca organizirano obrtništvo. Pri tem so opazili, da so imeli v kraljevini Srbiji od leta 1910. ločene zbornice. Toda ločene zbornice so najprej radl balkanske, potem pa radi svetovne vojne začele poslovati prav za prav šele dobro po vojni. Pri tem so svoje območje razširile na vsa ozemlja predvojne Srbije, kolikor so ga pridobile po balkanski in svetovni vojni. V tem času svojega delovanja od leta 1918. dalje niso mogli pokazati kakšnih prednosti za ločene zbornice, ampak so brez preizkušnje zagovarjali sistem ločenih zbornic tudi drugod.

Vse nasledstvene države Avstroogrške pa so obdržale sistem skupnih zbornic (Češka, Avstrija, Poljska itd.), kakor so ga imele prej. V teh krajih je začel delati propagando za ločene zbornice belgrajski industrijalec g. Stanojevič. Z oporo, ki jo je imel kot predsednik Obrtne banke kraljevine Jugoslavije (Zanatske banke) je hotel postati vodja obrtništva v vsej državi ter je tudi pri nas dobil nekaj ljudi, ki so mu sledili in začeli oznanjati dobroto, ki jih bo obrtništvo imelo, če se uveljavijo ločene zbornice.

Ti zagovorniki ločenih zbornic postavljajo za vzor Nemčijo. Toda ta primera ne more držati, ker so v Nemčiji čisto drugačne razmere kakor pri nas. Nemčija je industrijska država, kjer se peča nad 40% prebivalstva z industrijo in obrtjo, dočim je v Sloveniji zaposlenih industriji in obrti komaj 20% ljudi. Poleg tega je treba še upoštevati, da ima Nemčija res veliko industrijo, dočim pri nas — če izvajamo nekatera velika podjetja — prave veleindustrije niti ni in so vsa podjetja malega obsega, tako da se večkrat težko da določiti, katero spada v obrt in katero v industrijo. Ko bomo v industrijalizaciji dosegli stopnjo Nemčije, potem bo tudi vprašanje zbornic pri nas izgledalo drugače.

Prav zanimivo in važno je ugotoviti, od kdaj pri nas prav za prav datira boj za ločene zbornice. To je bilo takoj po volitvah leta 1928., ko so se začeli zavzemati za ločene zbornice tisti, ki niso prišli v poštev pri volitvah, in potisnili obrtne zadruga v boj za ločene zbornice. Tedaj so se spravili ti zagovorniki ločenih zbornic na to, češ, zakaj ne bi dobivali obrtniki profesionalni naravnost dela od strank, ne pa da prevzemajo dela od stavbenikov. Zahtevali so od zbornice, naj uredi to zahtevo, čeprav je jasno, da jim je kaj takega že bilo zajamčeno v obstoječih zakonih, ki so vendar predvidevali prosto pot podjetništvu za to, ter še to, da je stavbenik ali inženjer projektant in odgovoren organ za stavbo. Vsa večja dela, posebno pri javnih zgradbah, se pa itak oddajo naravnost profesionalistom.

Nadalje zahtevajo zagovorniki ločenih zbornic, da dobe obrtniki dovolj zastopnikov. Rekli so: vsak okraj naj ima svojega zastopnika. To je vendar že rešena stvar, saj je pred nedavnim štel obrtni odsek obnemem z gostilničarji 16 članov, danes jih pa šteje 20, pa je še 10 gostilničarjev.

Kako je prišlo do sedanje nezadovoljnosti s srednjo šolo

Predaval prof. Ozvald v Pedagoškem društvu

Ljubljana, 17. novembra.

Zadnja ocenjevalna konferenca na srednjih šolah je pokazala porazne podatke o tem, kako uspehi srednješolske mladine od leta do leta bolj nazadujejo, pokazala je, da nivo današnje srednje šole zmerom bolj pada, in je ta srednješolski neuspeh upravičeno pričel beliti glave našim pedagogom, ki so se ob dvanaesti uri zamislili nad vprašanjem, kam vodi današnja srednješolska vzgoja mladino, ki bi morala biti, ko doraste, up in nada našega naroda.

V zvezi s temi neuspehi je imel sinoči v okviru Pedagoškega društva v mineraloškem inštitutu naše univerze vseučiliški prof. dr. Karel Ozvald zanimivo predavanje, katerega se je udeležilo lepo število srednješolskih profesorjev, pedagogov in filozofov. Vseučiliški profesor dr. Karel Ozvald je v svojem predavanju nanizal nekaj tehničnih misli glede tega vprašanja, podal pa je tudi zgodovinski pregled, kako je nastala srednja šola in je obrazložil tudi razne njene tipe. Že uvodoma je poudaril, da bi morala biti srednja šola enotna organska celota, v kateri moramo računati s tremi bistvenimi platmi: z učiteljem, učencem in učno snovjo. Če ena izmed teh treh plati ne funkcioniira tako, kakor bi bilo prav, če na primer učitelj preklinja tisto uro, ko se je odločil za svoj poklic, če inteligentni učenec ne dosega pričakovanih uspehov, če učna snov ne preliva iz sebe

čarjev v zbornici, torej namesto nekdanjih 16 jih je 30.

Zagovorniki ločenih zbornic so tudi proti okrožnim odborom obrtniških združenj. Tudi mi smo bili že ob sprejetju obrtnega zakona proti tem odborom, toda izdelovalci in uveljavljevalci obrtnega zakona niso vprašali za naše mnenje. Potrebno je, da se pri izpremembi obrtnega zakona to upošteva, ker spada njih delo v okvir države. Ker pa ima vsaka stvar dve strani, dobro in slabo, je prav, da povemo, da se je v teku let pokazalo tudi nekaj dobrih stvari. Tako gre delo težko brez odborov ali ekspoziture zbornice v Novem mestu, Celju in Mariboru. Ti odbori naj zato vršijo potrebne posle, zbirajo informacije in želje od združenj, vršijo zlasti mojstrske preizkušnje in podobno. Seveda bi morala potem odbore vzdrževati skupna zbornica, kar bi povišalo zbornični proračun le za kakšnih 150.000 dinarjev.

Eno pa je najbolj gotovo: ločene obrtne zbornice se ne bi mogle vzdržati s sedanji dokladi, to je bilo že večkrat z avtentičnimi številkami dokazano. Namesto sedanje zbornične doklade 8% bi bilo treba plačevati obrtnikom za svojo zbornico 28—40%!

Spomenica, o kateri smo govorili, navaja na nekem mestu tudi, da se vse važne zadeve skupne zbornice rešujejo na predsedstvenih sejah, kjer je le 1 obrtnik med 4 člani predsedstva in da zato obrtnik-član predsedstva vedno ostane v manjšini napram drugim. To je naivno, ker v važnih zadevah ne more in ne sme biti preglašovanja; ki bi šlo v škodo številčno najmočnejšemu stanu — obrtnikom.

Nadalje bi moral vsak vedeti, da so odseki zbornice popolnoma samostojni. Vse v obrt spadajoče zadeve se rešujejo končno veljavno v obrtnem odseku, ostale pa v odsekih, kamor spadajo. Zato ni prav namigavati, da zastopniki obrtništva podlegajo drugim članom zbornice. Potrebno je poznati sedanji ustroj zbornic, pa bo vsak lahko uvidel, kako stoje stvari.

Namigavanja, da se davčna obremenitev ne izvršuje enakomerno, ker se štiti velika industrija in to na račun malega obrtnika. Kdor kaj takega trdi, ne pozna zakonov. Davek na industrijo in trgovino se obranava v davčnih odborih v navzočnosti zastopnikov teh strok, ko pa pridejo na vrsto obrtniki, se v davčnih odborih razpravljajo njih odmere v prisotnosti zastopnikov obrtništva. Te pa predlaga v imenovanje obrtni odsek zbornice.

Zagovorniki ločenih zbornic tožijo, da se doslej še nobena politična stranka ni izjavila za ločene zbornice. Toda jasno jim je moralo biti, da so ločene zbornice najboljša pot za centralizacijo naših gospodarskih zastopstev, ker ločene zbornice posamično ne bodo moge živeti in je jasno, da se zanje ne bomo ogrevali, kakor se ne ogrevamo za centralizem.

Ko smo dobili nekatere ločene zbornice, smo takoj vedeli, da ne bodo imele lahkega položaja in danes doživljamo, da že tri od organiziranih samostojnih obrtnih zbornic miho tožijo in zahtevajo zopetno združitev, ker drugače ne morejo dalje. Sicer pa najboljše pove, kakšna je skrb naše zbornice in ločenih zbornic za obrtništvo, izveč iz zborničnih proračunov. Ali se more potem še kdo ogrevati za ločene zbornice!

obrazovalnih sil v učenčevu dušo, tedaj je to znamenje, da šolski organizem v celoti ni zdrav, da v njem nekaj ni v redu.

Razložil je, da segajo korenine današnje šole že dva tisoč let nazaj, ko je bila šola odmaknjena nekako od dnevnega hrupa in političnega vrvenja in je izobraževala in polagala važnost na duhovno vzgojo mladine. Tedaj je imela srednja šola še stanovski značaj, z razvojem družbe pa je dobivala zmerom bolj nekako razredno obeležje. V petnajstem stoletju, ko je renesansa obračala oči družbe na tostransko življenje in je hotela preroditi človeštvo z ozirom na novo življenje na zemlji, pa se je razvil tip humanistične klasične gimnazije, ki je vzgajala višjo razredno plast v aristokraciji duhu, t. j. vzgoja duhovne elite. Težila je, da dá mladini zakladnico duha. Vzgoja je podajala zidealizirano podobo človeške družbe in zgodovinske preteklosti, zato je poudarjala predvsem dobo, ki so bile odmaknjene od duhovnih in političnih prevratov in strasti. Šole so imele bolj literarno-filozofski pečat in je ta šola vzgajala filologe, čuvvarje duha, kakor bi to zdaj lepo prevdli po slovensko. Z naraščanjem in odkrivanjem novih znanosti pa je bilo potrebno vzgojiti širše narodne plasti za upravljanje raznih praktičnih življenjskih panog. Eksaktne vede so dobivale svoj pomen in je bilo zato treba osnovati tip srednje šole, kakor so realke. V 19. stoletju je v vzgo-

Samo eden je Radion!

Samo Radion vsebuje dobro Schichtovo milo. Zato je Radion tako blag in izdaten ter najbolj primeren za pranje vseh vrst perila.

Samo

Schichtov **RADION**

VSEBUJE SCHICHTOVO MILO

Milijardo dinarjev nam prinaša tujski promet

V Splitu je bila te dni tujsko-prometna konferenca, katere so se udeležili zastopniki banknih uprav v Zagrebu, Ljubljani, Cetinju in Splitu ter zastopniki tujskoprometnih zvez na Susaku, Splitu, Dubrovniku, Zagrebu in Ljubljani. Na dnevnem redu je bilo vprašanje financiranja turizma. Govorniki so razpravljali o vseh vprašanjih, ki so v zvezi s pospeševanjem tujskega prometa v državi. Na koncu je bila sprejeta resolucija, ki ugotavlja, da tudi v času največje gospodarske stiske prinaša tujski promet narodnemu gospodarstvu po uradnih podatkih okrog milijardo dinarjev na leto, dana pa je možnost, da se tujski promet razvije do svoje popolnosti. Resolucija končno zahteva, naj vse pristojne oblasti posvečajo tujskemu prometu listo pozornost, ki odgovarja njegovi gospodarski važnosti.

* **KINO** *

TEL. 22-21 **UNION**

Poslednič! Planinci — ljubitelji narave! Oglejte si in poslopite se od Dr. FANCKOVEGA alpinskega vefilma

Beli pekel Piz Palü

Leni Riefenstahl - Gustav Diessl - Ernst Udet

TEL. 27-30 **STOGA**

Napeta drama o pohlepu za zlatom in ljubezni z lepo MIRIAM HOPKINS

San Francisco

mesto brez zakonov

TEL. 21-24 **MATICA**

Samo še danes in jutri! Hittite in oglejte si Lenarjevo opereto „Wo die Lerche singt“

Skrjanček poje - žvrgoli

Marta Eggerth - Hans Soehner

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Sneg v Sarajevu. Preteklo nedeljo je sneg pobelil bosanske hribe, okrog poldne pa je začel padati tudi v Sarajevu. Zaradi neprestanega deževja so vse bosanske reke silno narasle in grozi nevarnost povodnji.

Z veličastnega zborovanja v Skopju preteklo nedeljo, na katerem sta govorila ministrski predsednik in zunanji minister dr. Milan Stojadinović in minister dr. Miha Krek. Zborovanja se je udeležilo okrog 30.000 ljudi. — Slika na sredi: Prihod dr. Stojadinovića s spremstvom. Drugi od dr. Stojadinovića na levi je minister dr. Krek. — V desnem kotu zgoraj: dr. Stojadinović med govorom.

Drobne novice

Koledar

Sreda: 18. novembra: Odon, opat; Roman, mučenec.

Osebnosti

== Diplomirani ==
Diplomirani je bil na gozdarski fakulteti belgarijske univerze za gozdarskega inženjerja g. Sušec Stefan iz Ljubljane. Cestitamo!
Diplomirani so bili na pravni fakulteti ljubljanske univerze Zebot Ciril iz Maribora, Franc Jenko iz Jame ter Pesjak Jože iz Leš. Cestitamo!

Svoji k svojim!

Za pranje perila uporabljajte vedno le res domače izdelke! To je

PERION

pralni prašek — naš slovenski izdelek.

— Smrt v italijanski internaciji. V Santa Maria, v provinci Potenza v Italiji, je umrl Mihael Eržan, doma iz Bukovega pri Cerknem. Eržan je bil leta 1935 obsojen na 5 let konfinacije. Naj mu bo lahko zemlja v tujini dalje proč od svoje domovine, katero je ljubil nadev.

— Izdajanje potrdil o zaščiti kmetov. Zvedeli smo, da izdajajo nekatere občine kmetom potrdila o zaščiti na starih formularjih. Opozarjamo občinske urade, da predpisuje nova uredba o likvidaciji kmetijskih dolgov nove formulacije in je torej vse delo z izdajanjem takih potrdil na starih formularjih brez pomena, ker bo itak treba izdati potrdila na novih obrazcih.

— Koča v Tamarju. Znano planinsko in smučarsko kočjo v Tamarju (Planica) je izločilo na javni dražbi v nedeljo, 15. t. m. od Gospodarskega odseka Rateče podružnica SPD v Ratečah za visoko ceno 12.050 Din letne najemnine za dobo 5 let. Dosedanja najemnika je znašala 500 Din letno. Ni prav dobro razumljivo, zakaj je ginal SPD v Ratečah ceno tako visoko, ker je jasno, da se mora pri takih razmerah ubiti ves tujski promet v tem kraju. Med drugimi se je potoval za najem koče Sportni klub Reka, Ljubljana, kateri bi bil rabil omenjeno kočjo za svojo smučarsko sekcijo.

— Božična igra: Kralj z neba — sedem znamenj ob času Kristusovega rojstva — na podlagi evangelija in tistega časa napisal Gregorin Edv., član narodnega gledališča v Ljubljani, cena 15 dinarjev, naročila sprejela Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Delo je izredno posrečeno, polno silnih dramatičnih prizorov, ki bo nedvomno obogatelo našo odersko književnost. Ker je delce primerno tudi kot nabožno čtivo, bo vsem onim, ki hrepene po notranji poživiti, dobrodošla, saj posega vsebinsko globoko v čas, razmere in ljudi tiste dobe, ko je svet pričakoval našega Odrasnika. Snov igre je izoblikovana v močnih, pretresljivih prizorih, ki tvorijo veliko dramatično zaokroženost. Gledališki odri bodo sprejeli to božično igro gotovo nadvse dobrodošlo, ker je njena vzporeditev tudi na manjših naših odrih izvedljiva. Poslušalec in igralec pa bo v opomin in tolažbo v današnjih dneh. Zato jo toplo priporočamo.

Jutri pride po dolgem odmoru Vaša ljubljanka v KINO UNION

v veseloigrzi muzike, humorja in razigranosti

LILI

Sodelujejo:
Hans Jaray in
Szöke Szakall

Frančiška Gaal

Najnovejša kreacija popularne igralkice

— Celotna tečaj je za zvonove krajevo. Včeraj je ljubljanska policija prišla sumljivega potepuha, ki je pri raznih trgovcih ponujal v nakup šest tečajev za zvonove. Tečaj je iz bronca, oziroma medenine ali podobne kovine ter jih je potepuh najbrže ukradel pri kakšni cerkvi. Kdor bi te tečaj pogrešal, naj se zgloši na ljubljanski policiji.
— Svojo ženo je ustrelil. V Sisku sta živela že 13 let v zakonu Marij in Anka Petko. Marij je bil obrtnik, pozneje pa je začel gostilno. Ker si ni preskrbel dovoljenja za točenje pijače, mu je bila odvzeta tudi gostilniška koncesija. To je bil tudi vzrok, da sta se zakonca ločila. Preteklo nedeljo je bila v neki vasi pri Sisku veselica, na katero je z večjo družbo prišla tudi Anka Petko, ki se je dobro zabavala in pridno plesala. Na veselici se je pa nenadoma pojavil tudi njen ločeni mož Marij. Ko je prišla ura odhoda, je Anka sedla na voz, da bi se odpeljala domov. V tem hipu pa je pristopil njen mož Marij in sprožil na njo tri strelce iz samokresa. Dva strela sta nesrečno Anko zadela. Nezvesto so jo takoj prepeljali v bolnišnico, kjer so pa zdravniki izjavili, da je njeno življenje izgubljeno. Marij Petko se je drugi dan sam prijavil na policijo.

— Proti trdi stolici in zlati žili, združeni z navalom krvi, utripanjem srca in glavobolom je naravna »Franz-Josefova« grenka voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava »Franz-Josefova« voda milo učinkuje in sigurno odvarja, a vrhu tega tudi v zastarelih slučajih ne odreče.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— Zakon o taksah in zakon o sodnih taksah. Ta dva zakona v najpopolnejši obliki z vsemi pravilniki, uredbami, razpisi ministrstva financ, razsodbami državnega sveta in upravnega sodišča v Celju ter ostalim obširnimi komentarjem sta pravkar izšla pod naslovom »Taksae«. Na to izdajo teh vsestransko komentiranih zakonih predpisov z navedbo njihovih virov, se posebno opozarjajo advokati, notariji, inženjerji, bančniki in hranilniški zavodi ter zadrage; ta knjiga jim bo izdatno olajšala poslovanje, jim prihranila marsikateri nepotreben izdatek ter jim nudila avtentičen nasvet v dvomljivih primerih. V platno vezana knjiga obsega 996 strani ter se naroča pri avtorju g. Sušec Stefan, Ljubljana, Beethovnova ulica 15.

— Zlate prostosti si je zaželel. V jetnišnici celjskega okrožnega sodišča sedi v preiskovalnem zaporu zaradi izvršenih tatvin in drugih tolovajstev, Bezovšek Ivan. V nedeljo popoldne ob pol 6 je nenadoma napadel službujočega paznika Cepina in Boleta, ko sta vršila ogled jetniških prostorov. Navali je nanju z nogo, ki jo je odtrgal od mize ter zavpil: »Nocoj mora biti smrt!« Službujoči paznika sta imela toliko prisotnosti duha, da sta kljub nenadnemu in zahrbtnemu napadu prvi napad odbila, nakar sta se s podivjanim tolovajem borila, celih 20 minut, dokler ga nista obvladala. Oba paznika sta ostala brez težjih poškodb.

— Dr. Jerajeva Cerkvena zgodovina je razprodana. Nove izdaje ne bo.

— Knjige Slovenske matice za leto 1936 so izšle in se začno porjavljati in članom razpoložljivi ta teden. Ljubljanski člani lahko dvignejo knjige vsak delavnik popoldne in popoldne med uradnimi urami v Matični pisarni, Kongresni trg št. 7. Izšle so naslednje knjige: Cervantes, Don Kihot, II. del (352 strani), Cervantes, Don Kihot, III. del (352 strani) in 1. snopič dr. Izidorja Cankarja Zgodovine likovne umetnosti, Renesansa (208 strani leksikonskega formata z 98 ilustracijami na najfinjšem papirju). Vse tri knjige (912 strani) stanejo broširane za člane 50 din. Roman »Don Kihot« se dobi tudi vezan za doplačilo 12 din za izvod. Roman »Don Kihot« je ilustriral slikar in kipar N. Pirnat. — Uprava Slovenske matice.

— Društvo »Putnik« priredi v času od 5. do 10. decembra 1936 izlet na Dunaj s posebnim vlakom. Cena vožnji II. razred 380 Din in III. razred 280 Din. Informacije v biletarnicah »Putnik«, Gajeva ulica 3 in hotel »Metropol«.

Ljubljana

© SIMFONICNI KONCERT, ki bo v petek, dne 20. novembra, ob 20 v stolnici, bo vseboval dela slovenskih skladateljev: Premrla, Kimovec in Arnič. Poleg teh sta na sporedu Dall'Aboc in Režer. Sodeluje veliki orkester pod vodstvom D. M. Šijanec, na orglah pa je B. Arnič. — Programi se dobijo v Jugoslovanski knjigarni, trgovini Remec, Poljanska cesta, in pri Kosaku, Prešernova ulica.

© Časnikarski koncert 1. decembra. Kakor vsako leto doslej, priredi ljubljanska sekcija Jugoslovanskega novinarskega združenja tudi letos svoj tradicionalni časnikarski koncert na dan narodnega in državnega praznika 1. decembra. Koncert bo tudi letos v veliki dvorani na Taboru, ki je zdaj pač edina dvorana v Ljubljani, v kateri se lahko vršijo družabne prireditve v večjem obsegu. Spored koncerta bo letos jako pester in zanimiv ne samo zaradi odličnih umetniških moči, ki so obljubile svoje sodelovanje, temveč tudi zaradi tega, ker bodo na njegovem sporedu nove ali v Ljubljani redkokdaj izvajane točke. Po koncertu bo zabava v vseh obsežnih prostorih Tabora, igral pa bo močan vojaški orkester. Čisti dobiček prireditve je namenjen pokojninskemu skladu slovenskih časnikarjev, ki samo enkrat na leto apelirajo na javnost, da bi jih podprla. Priprani smo, da bo tudi letošnja časnikarska prireditev tako dobro obiskana, kakor vsa leta doslej.

© Clanski sestanek ljubljanske sekcije JNU bo v četrtek, dne 19. t. m. ob 14. v kavarni Emoni. I. nadstropje. Na dnevnem redu je poročilo o pokojninskem zavarovanju časnikarjev.

© Grof Ciano na poti skozi Ljubljano. Včeraj zjutraj ob 5.53 je na svojem potovanju iz Budimpešte domov v Italijo potoval skozi Ljubljano italijanski zunanji minister grof Ciano. Pred rednim brzovlakom, ki mu je bil priključen dolg salonski voz, v katerem je potoval grof Ciano, je 10 minut poprej vozil izvidni vlak. Grof Ciano ni v Ljubljani nikogar sprejel ter je skozi naše mesto potoval strogo incognito. Po nekaj minutah odmora na postaji je brzovlak nadaljeval vožnjo proti Raketu.

© Namesto venca na krsto gosp. ravnatelja Beberja je darovala gospa Marija Sušnik 150 Din Elizabetni konferenci za šentpetersko župnijo. — Srčna hvala!

© Železniški upokojenci! Umrl je g. Ivan Kokolj, nadprednik v pokolu. Pogreb bo v četrtek, dne 19. nov. ob 4 popoldne iz hiše žalosti Malgačeva ulica 15, Spodnja Šiška, k Sv. Križu. Železniški upokojenci vljudno vabljeni, da se pogreba udeležijo. — Društvo žel. upokojencev.

© Šentpetersko prosvetno društvo in Katoliška akcija vabila vse zavedne katoliške može v naši fari, da se udeležijo skupnega sestanka, ki bo danes ob 8 zvečer v prostorih Šentpeterske prosvete.

© Jugoslov. profesorsko društvo, sekcija Ljubljana, bo danes (v sredo) zvečer ob 8 začelo vrsto stanovskih predavanj pod skupnim naslovom Kulturni in šola. Prvo predavanje bo imel danes prof. J. Šolar o pouku slovenske in kulturni slovenskega jezika v srednji šoli. Sekcija JPD vljudno vabi k predavanju vse člane in kulturne delavce, ki se zanimajo za to važno vprašanje v našem šolstvu!

© Diskusijski sestanek društva »Pravniki« o predhodnem načrtu o. d. z. bo v četrtek, 19. t. m. ob 16 v prostorih odvjetniške zbornice v Ljubljani, Dvorakova ulica. Predmet: Uvodno poglavje in prvo poglavje prvega dela, pravo osebnosti.

© Gasilci dobe tri avtomobile. Znano je gošpodarstvo, mestne občine pod prejšnjo občinsko upravo. Med najbolj slavne poglavja spadajo nedvomno mestni avtomobili, s katerimi je imela mestna občina veliko izgubo. Trije avtomobili so potem, ko je mestna občina opustila avtomobilne linije, še ostali v mestni lasti in dolgo niso vedeli, kam z njimi. Sedaj jih je mestna uprava prepustila poklicnim gasilec, ki jih bodo predelali in napravili iz njih tri prostorne in široke gasilske avtomobile, tako da se bodo mogli gasilci v primeru potrebe prepraviti na vsak kraj v najhitrejšem času.

© Samomor na Jegličevi cesti. Včeraj okrog 4 popoldne je prišlo na Jegličevi cesti, v mestni hiši, do razburilivega dogodka. Z revolverskim strelom si je vzel življenje 21-letni geometer Ignac Petročnik ter je bil na mestu mrtve. Petročnik se je zadel v glavo. Na kraj dogodka je prišla policijska komisija, ki je ugotovila, da gre za samomor. Vzrok samomora ni znan.

© Mlada žena, vajena vseh del, išče zaposlitve ali pospravljanja pisarn, za popoldne in popoldne, pri krščanski družini. Naslov v ured. »Slovenec«.

Zanimalo vas bo...

da namerava uprava Narodnega gledališča v Ljubljani olajšati posebno podeželanom obisk dramskih, opernih in operetnih predstav z uvedbo novega blokovnega sistema. Imejtelj bloka bo imel pri vseh predstavah razen pri premierah in predstavah z gosti, poseben popust. Blok bo vseboval 20 kuponov za poljubne predstave. V pošte bi prišle posebno nedeljske popoldanske in večerne predstave, ki bodo odšle v obeh gledališčih, tako da bodo imeli posetniki z dežele možnost izbire med opero, opereto, dramo in veseloigro.

Če rabite dobro obleko,

kupite naše blago, ker je naše blago danes boljše in cenejše kot kdaj prej.

Cene našega blaga za obleke so od 120— do 180— dinarjev po metru

VLADA TEOKAROVIĆ KOMPARACIN

Tkanine za vsak žep in vsak okus

Tovarniške prodajalne: LJUBLJANA, Gradišče 4 in v vsakem večjem mestu Jugoslavije

Maribor

□ Slovensna otvoritev nove šole 1. decembra. Dela na notranji opremlitvi novega šolskega poslopja v Magdalenskem predmestju se bližajo h koncu ter se vršijo sedaj s pospešeno naglico. Bila bi že gotova, če ne bi bili letos mariborski obrtniki nekaterih strokov in naročili zaradi živahne gradbene delavnosti zelo dobro založeni. Na seji upravnega odbora mestne občine je bilo včeraj zaključeno, da se bo šola slovesno otvorila na državni praznik dne 1. decembra.

□ Katoliška mladina. Fantovski sestanki se vršijo vsako sredo ob 20 uri v Mladinskem domu. Vabimo možno mladino, da se teh sestankov udeležuje v čim večjem številu. Pevske vaje so vsak tork in četrtek ob pol 20 uri.

□ Obiščite umetniško razstavo. Vsi obiskovalci razstave mariborskih likovnih umetnikov so mnenja, da je sedanja V. razstava »Brazde« ena najboljših in najbolj dozorlih, kar jih je dosedaj bilo v Mariboru. Obisk razstave je zelo lep, moral pa bi biti za mariborske razmere še mnogo čustvenjši, če bi se naše izobraženstvo zavedalo kulturnega in narodnega pomena take prireditve. Razstava, ki se nahaja v I. nadstropju unioanske dvorane na Aleksandrovi cesti — v tako imenovani »beli dvorani« — je odprta ves dan popoldne in popoldne, vstopnina pa je tako malenkostna, da jo zlahka zmore vsakdo.

□ Romunski učenjak v Mariboru. Kot gost primarija dr. Benčana se je mudil v Mariboru tri dni romunski učenjak dr. Bericu, ki deluje v narodnem muzeju v Bukarešti ter je proučeval v mariborskem muzeju ilirsko kulturo.

□ »Gruda umira« na Mladinskem odru. Katoliška mladina v Mariboru vprizori v nedeljo, 22. t. m., popoldne na svojem odru v Mladinskem domu v Cvetlični ulici dramo »Gruda umira«, ki jo je po slovitom romanu francoskega pisatelja René Bazina dramaturgiral prof. dr. Ivan Dornik. Vrla igralska družina Kat. mladine pripravlja v kratkem vprizoritev sodobne in zanimive igre »Križ in sovjetska zvezda«.

□ Krščanska ženska zveza opozarja vse člane in članice, ki so zaostali s članarino Pogrebne sklada in društva, da jo čimprej poravnajo. Zavedajo naj se dolžnosti, ki jih imajo napram društvu. Kdor zaostane le za mesec s članarino Pogrebne sklada, mu društvu ne more izplačati pripadajoče posmrtnice. Vsak član ali članica plača lahko članarino najbližji odbornici ali pa v društveni pisarni na Slomškovem trgu 20, priliježi, levo, in sicer vsako sredo in soboto od 8 do 10 popoldne. — Odbor.

□ V spomin osvoboditve Maribora ima 45. mariborski pešpolk svojo slavo dne 23. novembra. Služba božja in rezanje kolača bo ob 10.30 na dvorišču vojašnice Kralja Aleksandra I. na Meljski cesti. Ob 15 je istotam vojaška veselica. Ob 21 bo v dvorani hotela Orel družabni večer, ki ga priredi častniški zbor polka.

□ Društvo državnih in samoupravnih upokojencev. V soboto, 21. t. m., bo odprta društvena pisarna v predstobi Kreditne zadruge na Rotovškem trgu št. 6, I. nad., dohod z dvorišča. Poslovanje za stranke pa bo ob sobotah od 3 do 4 popoldne. V nujnih neodložljivih zadevah naj se člani obračajo na tajnika v Vrbanovi ulici 59, kjer jim je ob delavnikih na razpolago od 10 do 11.

□ Obmejni promet v oktobru. V primeri s prejšnjimi meseci je bil obmejni promet v oktobru v Mariboru neznan. Dočim je avgusta prekoračilo mejo nad 40.000 oseb, jih je oktobra bilo samo še 10.866. Pozna se, da je tujski promet nazadovol. Od omenjenega števila je pripotovalo v našo državo 4189, odpotovalo iz države pa 6677 oseb. Med prišlimi je bilo 2129 naših državljanov, 4315 Avstrijcev, 316 Nemcev in 599 Čehoslovakov. Med osebami, ki so iz države odpotovale, jih je 2236 Jugoslovancev, 5241 Avstrijcev, 386 Nemcev in 1376 Čehoslovakov.

□ Zasebnim nameščencem. Opozarjamo na sestanke, ki bo drevi ob 20 v dvorani Ljudske univerze. Na dnevnem redu je poročilo ravnatelja Pokojninskega zavoda g. dr. Vrančiča o razširjenju pokojninskega zavarovanja na vse nameščence v državi.

Celje

□ Umrla je v ponedeljek popoldne v Gosposki ulici v starosti 5 let gospa Alojzija Bernardi, vdova po hotelirju g. Dragu Bernardiju, ki je umrl lanske leto. Pogreb blage gospe Bernardijeve bo danes ob 15. iz hiše žalosti na okoliško pokopališče. Naj v miru počiva! Zalujočim naše iskreno sožalje!

□ Langerjeva »Konjeniška patrola« v mestnem gledališču. V torek, dne 24. t. m. bo gostovala v Mestnem gledališču ljubljanska drama z Langerjevo »Konjeniško patrolo«, dramo iz življenja češkoslovaških legionarjev. Predstava je za abonma. Opozarjamo občinstvo, da bo tokrat gostovanje ljubljanske drame v torek in ne v petek.

□ Fantovski odsek KPD ima drevi ob 8. sestanek v Orlovskem domu. Na sporedu je predavanje o olimpijskih tekmah.

□ Tečaj za gojitev pristne slovenske narodne umetnosti. Občinstvo opozarjamo na razglas Probuje, društva jugoslovanskih umetnikov, industrijev in trgovcev v Ljubljani, ki je nabit na uradni deski mestnega poglavarstva. Občinstvo se s tem razglasom opozarja na otvoritev tečajev, katerih namen je gojiti in propagirati pristno slovensko narodno umetnost.

□ Surov napad na Sp. Hudinji. V nedeljo okrog polnoči se je vračal nosač Brusenjak Ivan po cesti domov. Na Sp. Hudinji je zaslišal kričanje neke ženske in otroka. Stopil je s koleša in pogledal na kraj, od koder je jok prihajal. Med tem pa je že prišel k njemu neznan mož in ga udaril s kolom po glavi, da je bil takoj ves krvav. Ugotovilo se je, da je bil napadalec tovarniški delavec Avgust K. iz Gaberja, ki je pretepal svojo ženo in otroka. Avgust K. je bil izročen sodišču.

□ Kino Metropol. Danes ob 18.15, 20.30 »Valovi ljubezni« in nov zvočni tehnik.

Novo mesto

Dar Vincencijevi konferenci. Ob priliki poroke svoje hčere, je tukajšnji trgovec g. Edmund Kastelic daroval tukajšnji konferenci 200 dinarjev. Bog plačaj.

Drzni vlomilci pred sodniki

Ljubljana, 17. novembra.

Mnogoštevilne tatvine so bile letos aprila in v začetku maja izvršene v mestu in okolici, večja tudi na Dolenjskem. V akcijo so stopili mladi, a drzni vlomilci, ki so se specializirali zlasti na tatvine v podstrešja, od koder so odnašali kot podlase in srake najrazličnejše blago. Policija jim ni mogla dolgo časa priti na sled, kajti vlomne tatvine sta organizirala, vodila in izvrševala dva policijska konfidentna, ki sta znala nekaj časa policijskim organom prikrivati prave tatove, a so jim naposled vendarle prišli na sled. Policija je aretirala 12 osumljencev, ki so nato priznali izvršene tatvine in se izgovarjali drug na drugega. V kratkem času je bilo izvršeno do 15 večjih in manjših tatvin. V Ljubljani so med drugimi odnesli razno obleko in perilo upokojenemu gimnazijskemu ravnatelju, nekemu odvetniku za 3000 obleke in precej blaga tudi nekemu dvornemu svetniku v pokolu Ironija je, da so se tatovi spravili na odvetnika, ki je vnet zagovornik tatov in sličnih tipov.

Celotno škodo cenijo na okoli 25.500 Din. Nakradeno blago so prodajali na starini in je nosili v mestno zastavljalnico. Kot policijska konfidentna sta fungirala dva glavarja tatinske družbe, tako Stefan Cigan, 24letni delavec iz Srednje Bistrice v Prekmurju, in brezposelni krojaški pomočnik 33letni Ivan Kunstek iz okolice Trebnja na Dolenjskem. Člani tatinske družbe so drugače mladi, prav elegantni fantje, ki jim je smrdelo pošteno delo. Državni tožilec je to tolpo obtožil prestopka in zločinstva tatvine, poskušene vloma in prestopka prevare.

Razpravo je vodil s. o. s. g. Ivan Brelj, javno obtožbo pa je zastopal državni tožilec dr. Julij Fellner. Obtoženci so v bistvu priznali inkriminirana jim dejanja, le Cigan se je trdovratno branil in je tajil vse, česar mu niso mogli dokazati.

Njegov drug in konfident Ivan Kunstek je kot cinik sarkastično pripovedoval: »Odločno zaničam, slavni senat, da bi bil konfident. Imel sem le prijateljske odnose s policijo. Stvar pa je drugače zelo zamažena. Indirektno je priznal, da je kot policijski detektiv izvalil Legatovi na Jesenicah 300 Din, da bi ji izsledil tatove, ki so ji ukradli 40.000 Din. Predsednik: »Nafarbat se hoteli Legatovo!« Obtoženec: »Nikakor ne. Napravil sem nanjo najboljši vtis. Namena nisem imel jo oslepiti. Drugače pa nisem idijot in bedak.« Drž. tožilec: »Najprej je bila okradena za 40.000 Din, potem ste se ji pa še smejali.« Predsednik: »Povedali ste ji, da delate skupaj s policijo.« Obtoženec: »Kaj? Rabil sem denar.« Predsednik: »Kdo je bil oni, ki je pri Legatovi kradel?« Obtoženec smehljajoč: »Ne maram blamaže. Če ga izdam, bo dotičnik name hud. Imam pa hude tekmece v svojem poslu.« Vlomilska tolpa s Kunstekom na čelu je aprila vlomila pri trgovcu v Zabukovcu v Znojilah na Dolenjskem, med drugim je odnesla pisalni stroj, ki so ga potem odnesli v mestno zastavljalnico.

Stefan Cigan na 1 leto in 4 mesece strogega zapora. Ignac Kunstek na 2 leti strogega zapora. Ostali obtoženci od 20 dni do 7 mesecev strogega zapora. Vsi v izgubo častnih pravic za 3 leta. Obtoženci so sodbo sprejeli.

Jesenice

Nova igra za slovenske odre. Preteklo nedeljo je bila v jeseniškem gledališču krstna predstava »Kosomana«, ki ga je po Jurčičevi povesti dramaturgiral mladinski organizator in prosvetar g. Klinar. Igra je kos iz zgodovine kmetijskih uporov in igra glavno vlogo Kosoman, sin kmetijskega vojvode Ilijo Gregoriča. V njej je poleg prikaza sile in odločnosti kmetijskega človeka toliko lepot in prizorov, ki slikajo pošteni značaj človeka, ki živi ob svoji zemlji, katero ljubi, kot ljubi svobodo. Mnogo je med dejanji tudi slik in besed, ki vzgajajo iz surovosti k resnici in kulturi, zato je igra vredna pridobitev za naše prosvetne domove. Za igro in za gledališče pa je važno tudi to, da nudi igravski užitek. Tudi v tem pogledu je predstava zadovoljila, vendar so prizori večkrat izgubljali radi velikega govornjara. G. Klinar je za svojo igro igralce tudi vpregel in to bi bilo videti, da jih je držal na vajeti tudi takrat, ko je bil od poln. Od posameznih vlog je omeniti Kosomana, ki je bil duhovno pač vodja; za pravega vodjo pa je bil skoro prenežen in pojoč. Graščakova hčerka Helena je dobro igrala, režiser pa je pustil premalo graščinskega na njej. Grebenškova stopa v prvo garnituro igralcev. Jeršič je pokazal tudi tu, da je dober igravec, tudi puntar Ahac je dober. Kosomanova sestra Dušica je imela uspel večer, kot je pri Znidarjevi običaj. Ta večer je jeseniškemu pokazala tudi pevski talent, ki ga pa noče izkoristiti. Grom, puntar Pišek, je nova igravska moč na našem odru in smo ga veselili, samo malo se mora umiriti. Graščak in sin sta bila slabša — prenežna, dobro pa je igrala Kosomanova mati — Smolejeva. Poleg igralcev moramo omeniti še publiko, ki v dvorani ni najbolj mirna, tisti pa, ki truda in idealizma igravcev ne upoštevajo in raje sedijo v gostilniških prostorih med igro, nai se zavedajo, da tako postopanje lastne vrste omalovažuje.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.
Sreda, 18. novembra: »Na ledeni plošči«. Red Sreda.
Četrtek, 19. novembra: »Frotinski stamniki«. Red Četrtek.
Petek, 20. novembra ob 15. uri: »Za narodov blagor.«
Dijalska predstava. Globoko znizane cene od 5 do 14 Din. Izven.

OPERA — Začetek ob 20.
Sreda, 18. novembra: »Botra smrti«. Red B.
Četrtek, 19. novembra: Zaprt.
Petek, 20. novembra: Hoffmannove pripovedke. Red A.

Mariborsko gledališče

Sreda, 18. novembra: Zaprt.
Četrtek, 19. novembra ob 20. uri: »Ukročena trmoglavka«. Red B.
Petek, 20. novembra: Zaprt.

Ali ste že poravnali naročnino?

ORION 22

- Luksuzni dvocevni sprejemnik
- Reprodukcijska brez primere, zlasti na kratkih valovih
- Dinamični zvočnik z eksponencijal-membrano
- Velika v celoti vidna skala
- Najnovejše TUNGSRAM elektronke
- Zelo nizka cena, prodaja tudi na dolgo-ročna odplačila

ORION RADIO

RADIO, r. z. z. o. z., Ljubljana;

RADIOVAL, Ljubljana - Celje;

Josip WIPPLINGER, Maribor

M. Krašovec, Jesenice · I. Guček, Zidani most · J. Klenovšek, Trbovlje · St. Engelsberger, Tržič · J. Ogrizek, Novo mesto · Janez Nemec, Murska Sobota

Gospodarstvo

6% obligacijsko posojilo

Po provizornih podatkih je sedaj podpisanega 37.350.000 Din obligacijskega posojila. Podpisalo je 441 strank.

Od 441 strank je podpisalo v zneskih: pod 50.000 din 317 strank = 3.957.000 din; — po 50.000 din 20 strank = 1.000.000 din; — med 50.000 in 100.000 218 strank = 1.555.000 din; — po 100.000 din 23 strank = 2.300.000 din; — med 100.000 in 150.000 7 strank = 841.000 din; — po 150.000 din 6 strank = 900.000 din; — po 200.000 din 12 strank = 2.400.000 din; — med 200.000 in 250.000 3 stranke = 643.000 din; — po 250.000 din 1 stranka = 260.000 din; — po 300.000 din 8 strank = 2.400.000 din; — med 300.000 in 400.000 din 4 stranke = 1.451.000 din; — po 400.000 din 3 stranke = 1.200.000 din; — po 500.000 din 3 stranke = 1.500.000 din; — med 500.000 din in 1.000.000 8 strank = 6.720.000 din; — med 1 in 2 milijona din 4 stranke = 6.290.000 din; — po 4 milijone din 1 stranka = 4.000.000 din.

Pupilna varnost

Mestna občina ljubljanska je 21. septembra prosila ministrstvo za trgovino in industrijo, da se novim obveznicam, ki jih izdala mestna občina ljubljanska, prizna pupilarna varnost. Ugotovilo se je, da so v Ljubljani visoke vsote raznih ustanovnih glavic pod javnim nadzorstvom stojičih zavodov, depozitov, t. j. pomožnih milodetnih varovancev, ki bi se lahko v veliki meri porabile za naložbo v obveznice občinskega obligacijskega posojila. Tako naložba pa je mogoča le tedaj, če bi se tem obveznicam priznala pupilarna varnost. Ministrstvo trgovine in industrije je tej prošnji ustregel s posebnim odlokom z dne 14. novembra 1936, s katerim je priznalo obveznicam 6% obligacijskega posojila mestne občine značaj pupilarnih vrednostnih papirjev. S tem je tudi ministrstvo za trgovino in industrijo pokazalo, kako visoko ceni vso akcijo mestne občine ljubljanske, ker je s to akcijo ustregel predvsem upraviteljem depozitnega in pupilarnega premoženja, ki danes ne vedo več, kje in kako bi bolj varno in koristno naložili zaupano imovino.

Oprostitev davkov

Ministrstvo financ je z znanim odlokom z dne 15. septembra 1936 privolilo, da razpiše naša občina posebno obligacijsko posojilo do zneska 20 milijonov Din ter pri tem izreklo, da se tudi davčna in taksna oprostitve, predvidena v čl. 1 zakona z

dne 30. maja 1929 »o oprostitvi posojil samoupravnih teles od državnih davčin«, oziroma v čl. 3 § 16 finančnega zakona za leto 1932-33, nanaša tudi na predmetno obligacijsko posojilo. Sicer določajo navedeni zakoni povsem jasno, da so posojila samoupravnih teles zaključena z javnim razpisom, oproščena vseh taks in davkov, ki jih morda država zahteva po obstoječih predpisih. Kljub temu pa je mestna občina ljubljanska posebej vprašala ministrstvo financ, ali se ta priznana davčna prostost nanaša tudi na rentnino, ki bi jo sicer morali plačati lastniki teh občinskih vrednostnih papirjev. V interesu vseh onih ki so podpisali obligacijsko posojilo in s tem pomagali mestni občini ljubljanski pri akciji za upostavljen likvidnosti v Mestni hranilnici ljubljanski, je torej mestno poglavarstvo uradno prosilo za izdajo tozadevne rešitve. Tudi tej želji je ministrstvo financ ustreglo in je izdalo 14. novembra 1936 poseben razpis, s katerim se je ponovno potrdilo, da je obligacijsko posojilo v znesku 20 milijonov Din oproščeno vseh taks in davkov, v prvi vrsti pa rentnin, ki jih sicer predpisuje člen 60 zakona o neposrednih davkih.

Obe rešitvi sta bili izdani na posebno intervencijo predsednika ljubljanske mestne občine dr. Jura Adlešiča, ki se je pretekli teden radi teh zadev mudil v Belgradu.

Realizacija 30 milij. Din pri DHB

Zdaj se dela predvsem na čim hitrejši realizaciji dovoljenega posojila v znesku 30 milijonov dinarjev DHB, ki se bodo v celoti porabili le za delno odplačilo dolgov mestne občine ljubljanske. Urediti je sedaj treba predvsem razne formalnosti, ki so v sličnih stvareh neizogibne in ki jih predpisujejo razne določbe zakona o DHB, kakor tudi zakona o mestnih občinah.

V mestni finančni upravi se izdeluje tudi konkretni predlog glede onih dolgov mestne občine, ki naj bi bili poplačani tako s posojilom DHB kakor tudi z novim obligacijskim posojilom. Pri tem se bo v prvi vrsti gledalo, da se amortizirajo posojila, ki so bila zaključena na krajšo dobo, t. j. na 10, 15, 20 in 25 let.

Sedaj, ko so znane želje podpisnikov glede vrst obveznic in ko je vsak podpisnik točno prijavil, koliko in katere komade obveznic želi, bo mestna občina ljubljanska v najkrajšem času poskrbela za natis novih obveznic. Natis teh obveznic je seveda zelo nujen, ker bo prvo žrebanje tega posojila že 15. februarja prihodnjega leta.

Borza

Denar

Dne 17. nov. 1936.

V zasebnem kliringu je angleški funt v Ljubljani popustil na 240.50 blago, v Zagrebu na 239.31—240.91, v Belgradu na 239.70—241.30.

Avstrijski šiling je v Ljubljani popustil na 8.36—8.73, v Zagrebu na 8.55—8.65, v Belgradu na 8.60—8.70.

Grški boni so beležili v Zagrebu 32.40—33.10, v Belgradu 31.25—31.95.

Italijanske lire so bile v zasebnem kliringu zaključene v Zagrebu po 2.60, v Belgradu so jih nudili po 2.65.

Nemški čeki so v Ljubljani popustili na 14.10 do 14.30, v Zagrebu na 14.050—14.1950, za konec novembra na 13.9750—14.1750, za sredo decembra na 13.9850—14.1850, za konec decembra na 13.95 do 14.15. V Belgradu so beležili 14—14.20.

Ljubljana. — Tečaji s primom.

Amsterdam 100 h. gold. 2342.67—2357.26
Berlin 100 mark 1742.53—1756.41
Bruselj 100 belg. 732.95—738.01
Curih 100 frankov 996.25—1003.52
London 1 funt 211.61—213.66
Newyork 100 dolarjev 4302.25—4338.57
Pariz 100 frankov 201.52—202.96
Praga 100 kron 153.44—154.54
Trst 100 lir 227.70—230.78

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 2.564.633 din.
Promet na belgrajski borzi je znašal brez kompenzacij 1.352.000 din.

Curih. Belgrad 10.—, Pariz 20.2175, London 21.255, Newyork 434.875, Bruselj 73.55, Milan 22.925, Amsterdam 234.85, Berlin 174.95, Dunaj 77.80 (81.30), Stockholm 109.60, Oslo 106.80, Kopenhagen 94.90, Praga 15.40, Varšava 81.90, Budimpešta 85.75, Atene 3.90, Carigrad 3.45, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.38, Buenos Aires 1.2075.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% inv. pos. 84.75—85.75, agrarji 49—51, vojna škoda promptna 375.50—376.50, begluške obveznice 68—70, 8% Blerovo pos. 85.50 do

KULTURNI OBZORNİK

Ocenjevalcem Slovenskega pravopisa

Dr. A. Breznik

9. Vsak pravoveren slovnicař je hud na zveze kakor Car Lazarjeva vojska, Kralj Matjaževa vojska itd. Umevno je, da jih graja tudi dr. Glonar. »Car Lazarjeva vojska je v slovensčini prav tako pravilno, kakor n. pr. gospod Dolefova pesem, Janez Trdinova ulica« (str. 27). Tudi jaz sem jih preganjal po prejšnjih izdajah slovnice in bi jih rad še, toda življenje gre mimo takih tihih želj in tako jih je treba »trpeti«, saj so ljudske, za-beležene že od Krelja dalje »z gospod Truberjevo kranjščino« in jih dopuščajo tudi srbskohrvatski pravopisci in slovnicaři. Prof. Košičal piše, da nas je še nekaj takih slovnicařev, ki sklanjamo Janeza Trdine ulica, Carja Lazarja vojska, toda njih vrste se redčijo in že sam Glonar omahuje, ko pod besedo Don v naslovih Don Juan, Don Kihot dopušča obojno rabo, da se don sklanja ali ne; v sestavljenkah pa je to sploh nemogoče ohraniti in dopušča edino le nesklonljivo obliko donkihotski, donkihotsčina.

10. Ko je g. dr. Glonar ta vprašanja končal — omenil sem vsa in nisem ostal na nobeno odgovora dolžan, v kolikor zadevajo najin Pravopis — je v svojem uvodu in tudi v ponatisku postavil zvezdico, v znamenje, da se začne nova poglavja. Do zdaj je namreč obravnaval načelna vprašanja, tu pa se je lotil posameznih oblik in besed. Prvi hudi pogled je zadel samostalnice z obrazilom -elja, -elju; on hoče, da pisemo samo nagelj, naglja, remelj, remlja. »Koncesija najvulgarnejšemu uzusu je, če SP navaja kot dopustne duplete v deklinaciji določene tipe moških samostalnikov — o katerih pa Breznik v svoji slovnici sicer molči! — če torej dovoljuje za frakelj fraklja in frakeljnac (str. 27). Ta očetek je značilen za površnost, s katero Glonar dela. V slovnici 4. izdaje stoji v čl. 154 jasno zapisano: glede roditelja in ostalih sklonov pomni še: rabelj, rablja in rabeljina; škrtatelj, škrtalja in škrtateljina itd. (naštetih je še več zgledov). Na vse to mora Glonar sam dati izpričevalo, da take končnice v pismenem jeziku dejansko živijo. Sam se mora braniti takole: »Cankar je že vedel, zakaj je povest iz otroških let naslovil »Dateljnic« — v polopisu, botaniki, blagoznanstvu itd. so možni samo datljice (str. 27, 28). Pravopis je spisan za vse in če so dovoljene dvojne oblike, izbere lahko vsak po svojem znanju tisto obliko, ki je za njegovo občutje prikladna. Nazadnje naju pa še pograja, zakaj devljava take oblike v Pravopisu. »V takih primerih — ki ne spadajo v pravopis, ampak v stilistiko! — treba jasno ločiti normo književnega jezika in svobodo stilistične karakterizacije, ki po potrebi porabi dialektično obliko (str. 27). Glede na to je treba dati dvojen odgovor. Malo prej (na str. 13, 14) zahteva od Pravopisa, da bi moral pravila o pisanju razširiti in tolažiti »vse, kar je povprečnemu slovenskemu čitatelju mogoče neumljivo«, zdaj pa niti tega več ne dovoli, kar krepko živi v slov. pismenem jeziku, ne le v dialektu. Naprečno je namreč, če pravi tu, da bi smel pisatelj v karakterizaciji rabiti dialektične oblike -elja; kar živi v umetnostnem ali znan-

stvenem jeziku, ni dialekt! Oblike, ki živijo v pismenem jeziku so predmet slovnice in pravopisa; da pa spadajo tudi v stilistiko, je gotovo, toda zato še ne izgube pravice v slovnici ali v pravopisu.

Zdaj pa odprimo Glonarjev slovar in pogledmo, kakšne koncesije najvulgarnejšemu uzusu v dubletah je Glonar dovolil. Midva z Ramovšem sva dovolila le take dublete, ki živijo v pismenem jeziku. Glonar pa dovoljuje množico dialektičnih oblik, ki se niso nikoli zapisale ali pa vsaj ne v dobi ustaljenega pismenega jezika, t. j. v zadnjih 70 letih. Lastnim očem ne bodejte verjeli, če Vam naštejemo nekaj njegovih, ne dublet, ampak triplet in kvadruplet, ker po toliko dialektičnih oblik večsi dovoljuje. Njegov slovar dovoljuje n. pr. šolmašter, šomašter, šomošter (pa nikar ne mislite, da se šolim ali da ne znam njegovega slovarja brati; za izrazom šolmašter stoji dvopile, kar v tem slovarju pomeni enačaji); fešk; fežek; fižol; gartoža; gatroža, gavtroža; vrtnica; šohtar; ševljar; gruška; hruška itd. Kdor nima zadosti, lahko še sam išče, bo dovolj podobnega našel. Dalje dovoljuje: »golant; galanten; označba za finega, uljudnega (toda pod črko v piše: vljuden, vljudnost!) človeka«. Marsikdo bi mislil, da ne znam več Glonarjevih znakov brati, toda pod besedo galanten je jasno zapisano: »galanten, gl. galant«, torej ima izraz galant za slab, golant pa za človeka finega in vljudnega vedenja. Dialektični izraz golant pomeni (vsaj na zahodu) dobrega, navadno tudi pobožnega človeka, nikdar pa se ni beseda zapisala v pomenu odličnega, plemenitega človeka, to izraza galanten, n. pr. poda pečen krompir galantno gospé sosed; Stritar, Gospod Mirodolski, Zvon 1876, 245; tako pišejo pogosto Kernik, Govekar, Meško in menda še kdo drugi (pri onih sem si citate izpisal).

Z enako in še večjo temeljitostjo obravnava nadaljnje oblike in besede najinega Pravopisa, nazadnje pa se dvigne na ponosnih perotih domišljije in zviška doli gledaje zapiše obsodbo, ki sem jo zaslužil: »Naš književni jezik je namreč našim slovnicařem že davno zrastle preko glave. Bohorič je svojo slovnico slovensčine — kajpada!

— osnoval na Melanchthonovi latinški, prav nobena potreba pa ni, da tiči slovenska slovnica 20. stoletja še vedno v »panonski teoriji« (kaj si pri tem misli, ni gotovo; na str. 23 nekaj razlaga, pa si sam ni na jasem), kar se najbolj kaže v tem, da molči o mnogih onih pojavih knjižne slovensčine (moja opomba: množice oblik in besed, ki jih Glonar našteva v Slovarju, niso v rabi v knjižni slovensčini, ampak v narečjih, od koder jih še ni noben umetnik vzel in včlenil v vrsto knjižnih izrazov!), ki se ne dajo dokazati že v spomenikih — »stare slovensčine«. Kvečjemu, da jih omeni takole, kot nekako opravičilo, z drobnim tiskom v kaki opazki. Prav nobene globlje, temeljne razlike ni med Breznikovo slovnico naj-novejše izdaje, in n. pr. med Šumanovo, ki je izšla pred pol stoletja (prosim, tako je zapisano: pred pol stoletja, česar pa Glonar v slovarju ni dopustil, pač pa označuje stare literarne in ljudske oblike: po poli brat, ob poli ene, do polu noči in enake zveze za filološko afekta-cijo, pod besedo: pol). Tega je kriva tradicija naših slovnicařev, ki se slovensčine učijo iz slovnice in slovarjev, ne pa iz slovenskih tekstov... »Tekstov« pa naši slovnicaři ne marajo, naravnost bojijo se jih — ker so pač premnogokrat v živem nasprotju z njihovimi mrtvimi teorijami!« (str. 39, 40). Očitati meni, da ne zajemam pravil in besed in stilistike itd. iz slov. tekstov, je pa že prehuda šala. Prebral in izpisal sem si vse vodilne politične časopise 19. stoletja, vse leposlovne in znanstvene liste ter nadrobno jezikovno (po oblikah, besednem zakladu, stilistiki itd.) obravnaval vse slovenske pisatelje. Kdor slovenske tekste pozna, bo vedel, od kod zajemam slovnico in slovarsko ter pravopisno tvarino. To je tudi Glonar večasi vedel. Ko je pred 20 leti izšla prva izdaja moje slovnice, je pisal dr. J. A. Glonar v Ljublj. Zvonu glede tega: »Breznik je zadnja leta priobčil v Dom in svetu, Času, Mentorju, Jagičevem »Arhivu« in v Rocniku slawistycznem celo vrsto razprav iz slovenske in slovenske filologije. Prevzel je del naloge, ki je bila pri Enciklopediji slovenske filologije poverjena št. Štreklju, poleg tega so mu dijalektoška potovanja in praktične izkušnje v pouku na srednji šoli dale že zunanjo legitimacijo za pisca nove slovnice. Njegovo zadnje večje delo, ki je izšlo pred slovnico, je obširno dokumentirana zgodovina razvoja našega književnega (zaradi današnje izjave Glonarjeve je treba to besedo podčrtati!) jezika v zadnjih šestdesetih letih, temelječa na veliki množini gradiva in razlagajoča zgodovinski razvitek posameznih oblik našega naj-novejšega književnega (zopet treba podčrtati!) jezika. To je prišlo v korist tudi slovnici, ki prinaša bogato zbirko skrbno zbranih primerov od brižinskih spomenikov preko Dalmatina in Trubarja vse do zadnjih Zupaničevih verzov, ki so komaj šele izšli v »Ljubljanskem Zvonu« (LZ 1916, 284).

(Nadaljevanje.)

Poziv kmetom dolžnikom

Podpisana združenja denarnih zavodov v Dravski banovini pozivajo v imenu vseh pri njih včlanjenih denarnih zavodov vse kmečke dolžnike, ki mislijo, da jim gre zaščita po Uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov z dne 25. IX. 1936, da predložijo čimprej svojim zavodom upnikom nova potrdila o tem, da so kmetje v smislu nove uredbe in pravilnika, ker drugače denarni zavodi ne morejo obračunati njihovih dolgov in jih izročiti Privilegirani agrarni banki.

V zvezi s tem odklanjajo denarni zavodi vsako odgovornost, če ne bodo mogli pravilno in pravočasno obračunati kmečkih dolgov zaradi pomanjkanja podatkov, katere jim morajo nuditi občinska potrdila. — Društvo bančnih zavodov v Dravski banovini, Ljubljana. — Zadruga zveza, Ljubljana. — Zveza jugoslovanskih hranilnic, Ljubljana. — Zveza slovenskih zadrug, Ljubljana.

Izvoz lesa iz Slovenije v Italijo. Poldrug mesec je že potekel, odkar je bil uveljavljen nov trgovinski sporazum z Italijo, pa je doslej zaključeno za Italijo komaj 15 vagonov lesa, čeprav bi morali doslej izvoziti že za okoli 8 milij. lir. Od tej prilike prinaša Jugoslovanski kurir zahteve naših izvoznikov, da se čimprej izvrši razdelitev kontingentov za izvoz v Italijo.

Pogajanja z Anglijo. V London je odpotoval viceguverner Narodne banke dr. Ivo Belin, da prisostvuje pogajanjem med našo državo in Anglijo.

Podružnica Privilegirane agrarne banke v Ljubljani. Jugoslovanski kurir prinaša glede podružnice Priv. agrarne banke v Ljubljani in Zagrebu vest, ki je izšla očitno od Privilegirane banke, da ona sploh ni bila obveščena o predlogu o avtonomiji podružnice banke in da bi bila ustano-vitev takih podružnic protivna obstoječemu zakonu o banki. Samo upravni odbor banke je odgovoren za delo in posle podružnic. Poslovanje podružnic mora biti v sklopu z zakonom, to pa pomeni na centralistični podlagi.

Belgrad, 13. novembra. m. Gradbeni minister dr. Kožul je poslal ministrskemu svetu v odobritev zakonski osnutek o pooblaščenih inženjerjih.

Najdaljši most na svetu

Dne 13. novembra je predsednik Združenih držav Severne Amerike Roosevelt odprl promet najdaljši most na svetu. Ta most so zgradili Američani med svojim velikim svetovnim vele mestom San Franciskom in na oni strani zaliva ležečim mestom Oakland.

Predsednik Roosevelt za to priliko seveda ni zapustil svoje pisarne v Washingtonu, ampak je pritisnil kar na električni gumb, da se je na drugi strani Amerike posvetila zelena luč na stebrovju novega orjaškega mostu. S tem je bil novi most izročen prometu. Prvi se je peljal čezenj kalifornijski guverner Merriam, medtem pa so spodaj pod mostom na morju paradirale ameriške vojne ladje vseh enot. Ta velika parada, katera je zanimala vso Ameriko, kaže, kako važna se Američanom zdi nova pridobitev. Človek bi mislil, da je nov most Američanom najbolj važen zaradi prometnega vprašanja, katero je za San Francisko s tem mostom rešeno. Toda iz vseh izjav zveni, da da se Američani še bolj postavljajo s tem, da so zgradili najdaljši most na svetu ter s tem postavili nov svetovni rekord. Vendar ni nobenega dvoma, da je novi most silno važna prometna zadeva. Zaradi tega so ga tudi zgradili ter zanj žrtvovali celih 77 milijonov dolarjev. Promet med milijonskim mestom San Franciskom in med Oaklandom je bil silno velik, ni se pa mogel dobro razvijati, ker ni bilo mosta, ampak je ves promet šel s parniki.

Novi most je res najdaljši most na svetu, ker

je vsega skupaj celih 13 km dolg. Sploh pa je ta most tako silno tehnično delo, kakršnega doslej tehnika še ne more nikjer drugje pokazati. Če novi most gledajo z obrežja, se vse zdi silno lahko in majceno kakor kaka igračka. Toda to se zaradi velike razdalje le tako zdi, saj se most dviga silno visoko nad morskovo površino. Če hočemo torej prav presoditi vso velikost tega mosta, moramo pogledati številke, katere govore. Od San Franciska do otoka Yerba Buena, ki leži v Oaklandskem zalivu, je most visok. Skozi otok gre skozi predor, nakar na eni strani proti Oaklandu preide v padajoč noseči most. Most ima dve cestišči drugo nad drugim. Zgoraj lahko na vsako stran vozi po šest osebnih avtomobilov vstric, spodaj pa po trije tovorni avtomobili in električna železnica. Tako lahko vozi po mostu na uro po 16.000 vozil. Pri vsem tem pa viseči most ne sme motiti morskega prometa. Zato je most zgrajen 58 m nad morskovo gladino. Stebri, ki nosijo orjaški most, so velikanški stolpi. Visoki so skoraj 160 m ter segajo 74 m globoko v morskno dno. Stebri so 780 m vsak sebi.

Jeklene vrvi, ki nosijo most, so v premeru debele skoraj tri četrta metra. Zvite in spletene so iz 37 manjših vrvi, katere so zvite iz skupaj 17.400 posameznih žic. Te številke samo nekoliko lahko ponazore, kakšno ogromno delo je ta most. Ne zato, ker je to najdaljši most na svetu, je zanimiv, ampak zato, ker je v njem uresničena zamisel, ki se je še pred kratkim zdela gola domišljija. Moderna tehnika iz fantazije ustvarja resnična dejstva.

Nad bregovi jezera Loensee na Norveškem se je zopet utrgalo skalovje ter zgrmelo v jezero, katero je zaradi tega prestopilo bregove in poplavlilo polja. Podobna, dasi še hujska nesreča te vrste, se je istotam zgodila pred 8 tedni. Tedaj je skalovje uničilo nekaj hiš in ubilo 70 ljudi.

Če hočeš shraniti 7 milijard zlata

Kakor poročajo časopisi, je španska vlada v francoski narodni banki naložila 7 milijard zlata, katero je odpeljala iz Španije. To novico sta brala seveda tudi dva francoska časnikarja od pariškega dnevnika »Journal«, ki sta potem hotela svojim bralcem postreči z novico, kaj je treba storiti, preden moreš spraviti na varno 7 milijard zlata.

Naglo sta prihitela pred blagajno francoske Narodne banke ter hitela, vsa zasopljena: »Prosim, prosim, gospod! Zlato bi rada naložila v vaši banki!«

»Če je zlato francosko,« je menil uradnik, »prosim takoj, ker od 16. novembra dalje francoskega zlata ne bomo smeli več sprejemati.«

»Saj ni francosko zlato! Inozemsko je!« sta hitela zatrjevati oba časnikarja.

»Aha! Ako je tako, se morate potruditi h glavnemu blagajniku!«

Časnikarja sta takoj odhitela h glavnemu blagajniku. Za velikansko resno pisalo mizo je sedel ljubezniv gospod:

»Zlato bi rada uvozila v Francijo?« se je smehljaj. »Zakaj pa?«

»Moj Bog!« sta stokala časnikarja, »če je preveč tega blaga, postane nadležno!«

»Torej ga je večja količina?«

»Da, precejšnja porcija ga je.«

Gospod glavni blagajnik se je zresnil: »Vsekakor se bomo morali držati postavnih določil. Vi boste morali dokazati, da je zlato res prišlo od zunaj in da je vaše. Jaz pa bom vaše zlato sprejel le, kadar bom za trdno vedel, kaj s to transakcijo prav za prav nameravate...«

»To vam bomo že poskrbeli. Vendar pa bi vas prosili, da bi že vnaprej kot nekaj predujem prevzeli nekaj zlata.«

»Na, gospod! Upravni svet je sklenil, da že od prvega majnika ne smemo sprejemati nobenih predujmov, da preprečimo nalaganje našega zlata v bankah.«

»Kaj pa naj narediva sedaj? Ali naj mar zlato prodava?«

»Seveda! Toda za to nisem pristojen jaz, ampak moj tovariš v stabilizacijskem oddelku, kateri bo v sporazumu s finančnim ministrom nekaj zlata odkupil — ali pa tudi ne. Na nesrečo pa ga sedaj ni tukaj. Jaz pa bi vam mogel to operacijo nekoliko pripraviti. Kaj pa zahtevate za svoje zlato?«

»Hm... tako nekako 22.000 frankov za kg zlata. Toda to je vse odvisno od tega, koliko bi hoteli odkupiti. Če boste mnogo vzeli, bova šla s ceno tudi nekoliko dol...«

»Toliko ga imate?« Gospod glavni blagajnik se je čudil in ni mogel prikriti, da nekoliko dvomi.

»Za to ceno bi ga mogla dati za kakih sedem milijard.«

»Gospoda, vidva sta se zmotila v vratih! Za operacije z državnimi bankami in s tujimi vladami je merodajen in pristojen edino le gospod guverner. Samo on bi vama mogel ustreči.«

Oba časnikarja lista »Journal« sta naglo pohitela do vrat gospoda guvernerja francoske Narodne banke, naprej pa ne. Prvič zato ne, ker guvernerja ni bilo v pisarni, drugič pa zato ne, ker tistih 7 milijard zlata nista nikjer imela.

Pogrešana ekspedicija

Iz Avstraliije poročajo, da je v začetku leta odšla v papuanske gore angleška ekspedicija, ki je imela nalogo, da bi raziskala ondote ljudi ter kraje, ter se zlasti pozanimala za neko na novo odkrito pleme, svetle barve, katero so šele pred kratkim zapazili. Ekspedicija je odšla ob reki Strickland, a zadnja vest o njej je prišla že meseca majnika. Od tistega časa dalje pa ni o njej nobene sliša več. Kakor je bilo dogovorjeno, bi se morala vrniti k morju že konec septembra meseca. Toda ekspedicije ni nikjer. Zato so oblasti zelo v skrbeh, ali se ji ni zgodilo kaj hudega. Kraji, kamor je bila namenjena, so še docela nepreiskani.

Predpotopne pošasti v živalskem parku

Blizu mesta Rapid City v Združenih državah Severne Amerike so pred nekaj časa našli orjaška okostja predpotopnih dinosavrov, kakor je sedaj znanost imenovala eno izmed mnogih vrst orjaških živali, ki so živele na zemlji v predpotopnem času. Na podlagi tega okostja so potem Američani, ki imajo mnogo smisla za take muhe, dali napraviti iz kamna kipe teh živali. Te kamnite kipe so potem postavili v poseben park, kjer bodo postavili še mnogo drugih takih kamnitih orjakov. Na ta način hočejo čim bolj nazorno približati sedanjim človeškim rodovom te nekdanje orjake.

Naša zemlja je stara šivar, kakor nam dokazujejo učenjaki-geologi. Zgodovino zemlje so razdelili v tri dele, kakor se tudi v tri dele deli zgodovina človeštva. V človeški zgodovini imamo stari, srednji in novi vek. Tako imamo tudi v zgodovini zemlje tri take veke. Srednji vek zemlje, ki se znanstveno imenuje »Mesozoic«, ko so na zemlji živele tiste orjaške živali, katerih ni nikjer več, razen nekaj borih ostankov in okostij, je na zemlji bil pred kakimi 30 milijoni let. Samo srednji vek je trajal kakih 250 milijonov let. Ta dolga doba ima tri pododdelke: trijarna, jura in kreda. V teh časih pa se je zemlja s svojo površino in svojim živalstvom vedno spreminjala. Kakor dokazujejo okamenine rastlinske iz tiste dobe, je zunanji obraz naše zemlje takrat bil še sila enoličen. Na zemlji so takrat sicer že rastle veliki gozdovi, ki pa so današnjim bili le malo podobni. Precej bolj pa je znanost poučena o takratnem živalstvu.

Takrat so živele orjaške živali, katere znanost imenuje dinosavre. To so bile orjaške kuščarice, izmed katerih so nekatere bile do 30 m dolge. Samo stegna neke vrste kuščarice, ki jo imenujejo »Giganosaurus«, so bila dolga 2,10 m. Druga vrsta kuščarice se danes znanstveno imenuje »Tyranosaurus«. Močno in zaječno truplo te zverine je bilo visoko 5 in pol metra. Na vrhu tega orjaškega trupla je bila nasajena ogromna glava, ki je bila oborožena s strašno ostrimi zobmi. V odprtem žrelu tega pošastnega orjaka bi imel dovolj proslora odrasel človek. Vsi ti dinosavri so bili mesojedci najhujše vrste. Leta 1923 je v Mongoliji Amerikanec Andrews našel tri gnezda jajc predpotopnega dinosavra. Toda ta jajca so bila razmeroma precej majhna in drobna.

Druga vrsta dinosavrov pa ni jedla mesa, ampak je uživala samo rastlinsko hrano. To so bile neznansko velike živali, ki so tehtale najmanj 20 ton, to je 20.000 kg. Kadar je tak orjak drvel po zemlji, je zemlja bobnela pod udarci njegovih stopinj, kakor bi bil potres. Toda njegovi sorodniki, ki so jedli meso, so bili nevarni celo temu orjaku. Kadar so se spoprijeli taki orjaki, je bil boj gotovo strašen. Med temi dinosavri, ki so jedli rastlinsko hrano in ki jih znanost imenuje »Brontosavre«, je bila vrsta, ki jo znanost imenuje »Tahadon«. Te živali so bile po 10 m dolge. Na mesto gobca pa je žival imela kljun, ki je bil podoben račemu kljunu. Prav gotovo se je ta žival hranila tako kakor se dandanes hrani naša raca. Prav neprijeten pogled bi bil na 8 metrov dolgega orjaka, ki ga danes znanost imenuje »Stegosaurus«. Ta je bil po obeh straneh hrbta zavarovan s triogledimi ploščami in zadaj z bodičastim repom. »Triceratops« je imel na velikanski glavi, porasli z bodicami, velike rogove. — Bodice in pa močne plošče so te orjake varovale pred njihovimi požrešnimi sorodniki.

»Ichiosaurus« je bil nekakj ribji zmaj, pol riba, pol kit. Na mestu nog je imel plavuti, toda v gobcu je imel ostre zobe. Tudi morski orjaki so bili veliki roparji, ki so pridno lovili druge živali. Ta zmaj je imel žive mlade. Njegov vršnik

»Plesiosaurus« je najrajši jedel manjše morske živali in trde školjke.

Omeniti moramo še tiste dinosavre, ki so prebivali na dreviu. To so bili nekaki netopirji. »Rhamphorhynchus« je imel na pr. en meter široke kriljuhi. Toda žal ta žival ni mogla svojih perutič premikati ter se je pregibala po zraku tako kakor se danes premika in dviga papirni zmaj, ki ga otroci spuščajo. Letati je moral proti vetru. Tudi druga vrsta teh letečih orjakov, ki jo znanost imenuje »Pteranodone«, in ki so bili po 8 metrov široki, je mogla leteti samo proti vetru.

Znanost pozna še mnogo drugih vrst teh predpotopnih orjakov, ki bodo sedaj v Ameriki dobili svoje prve spomenike in svoj »živalski vrh«. Predolgo bi bilo, ko bi hoteli vse te pošasti po vrsti navedi. Za enkrat je teh menda dovolj. Samo hvala Bogu, da jih ni več!

»SLOVENE«^c pred 60 leti:

V soboto 18. novembra 1876.

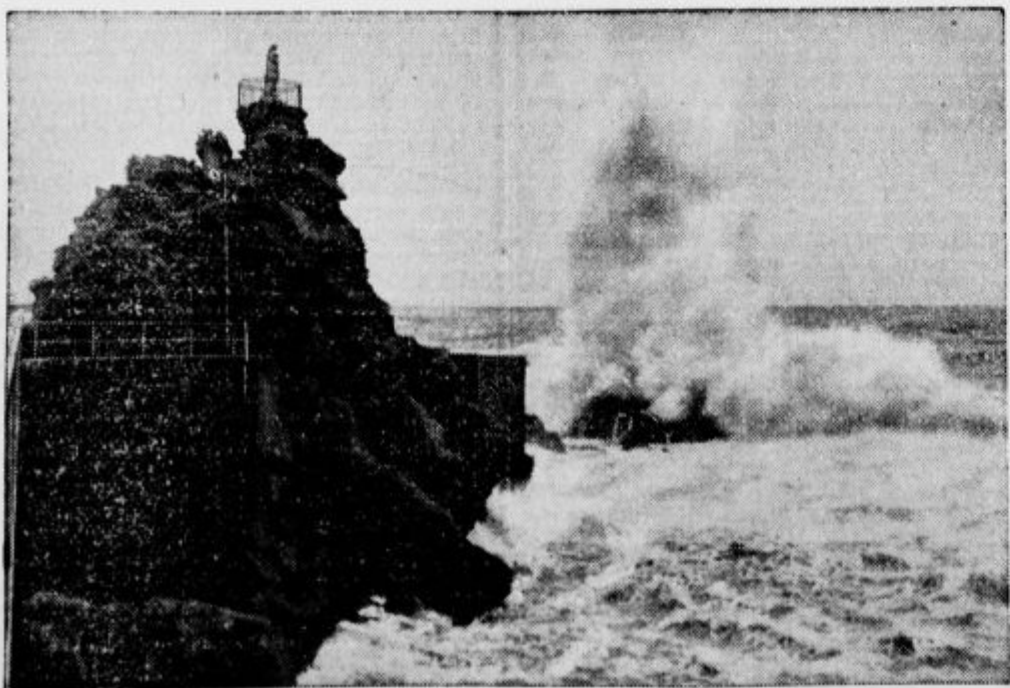
Novo premebe pri političnih vradih.

Ni še dolgo tega, kar so se za politične posle ustanovila sedanja okrajna glavarstva, ki pa za ljudstvo niso posebno vpadna. To je poslanca Göllericha in tovariše njegove pripravilo, da so v državnem zboru stavili predlog, da naj vlada k dosedanjim postavi osnuje nekatere dostake in jih zbornici predloži v pretres. Ta predlog se je v državnem zboru obravnaval 11. t. m. in mnogo poslancev se je oglasilo za besedo; a ker tej žalostni prikazni niso šli do korenine, tudi niso mogli nasvetovati pravih pripomočkov, po katerih bi se odpravila. Edino pravo je, kakor vselej, zadel naš vrli Herman, ki je v izvrstnem svojem govoru dokazoval, da vir vseh teh neprilicnosti je državna centralizacija in da toliko časa ne bo bolje, dokler se deželam ne dovoli, da zadeve svoje opravljajo same. Upamo, da bralcem svojim vstrežemo, ako jim podamo jedrnat govor Hermanov:

»Državi gospostvo, deželam pa samovlada, to zahtevata red in pravica. Nemoralen je centralizem, ker pomenja vedno zlorabljenje oblasti. Centralistični sistem ni zmožen, da bi bil moralen in moralno delal, ni zmožen, da bi pod principom morale vse zedinjal k zloženemu življenju. Izigranje enega proti drugemu, da bi na ta način pod jarmom imel vse, dela svojim narodom življenje v državi nestrpljivo in jih peha ven. Ker država ne rabi svoje moči na pravi moralni način, jej zdaj nihče več ne želi vspeha, je vsakemu vse eno, ali pa se mu še dobro zdi, ako se državi primeri kaka nesreča. Da država se svojim sistemom in svojo politiko tudi na ven ni zmožna delovati, to dokazuje njena politika onemoglosti ob uri, ko se rodi nov svetovni red. Velika država, katero njena politika tako daleč privede, da svojim narodom ne more vdihati ljubezni, svojim prijateljem ne zaupanja, svojim sovražnikom ne strahu, taka država najboljše stori, da svojo hišo v red spravi, kajti njen obstanek se nagiba h koncu. Deželam je treba vsakej posebej samostojne, pravno-ozbiljne, složne, krepke, stalne vlade, ki njihove zadeve oskrbuje z ljubeznijo in razumom, da se zopet okrepejo od one siromaščine, v katero jih je pahnilo onemoglo, strankarsko dunajsko gospodarjenje, ki ima le poguma proti svojim lojalnim narodom in strankam.« (Dobro! na desnici.)

Tako prevažajo na trg svoje pridelke kitajski kmetje. Imajo vozičke na eno kolo. Nanje nalože svoje blago. Na posebne palice razprostrejo jadra, v katera se upre veter in poganja to vozilo s tovorom naprej. Preprosto, a zelo smiselno!

Na obrežju Atlantskega oceana so pretekle dni divjali veliki viharji. Na sliki vidimo peneče se morske valove na obrežju Biarica.

Komorni koncert „Dresdenskega godalnega kvarteta“

Polagoma se bližamo prvemu višku koncertne sezone, ki nam to pot obeta nekaj dobrih stvari, kot bi se utegnili sklepati iz koncerta, ki ga je v teh dneh dal »Dresdenski godalni kvartet«. Ta umetniška skupina, ki jo tvorijo gg. G. Fritsche (I. violina), F. Schneider (II. violina), G. Hoffmann-Stirl (viola) in G. Ulrich v. Bülow (violoncello), nam je poznana že iz preteklih sezon, iz katere nam je ostal spomin na njihov nastop v najlepšem spominu; njihovo podajanje je namreč odsev resnične visoke umetnosti.

Dani koncert je obsegel tri umetnine: Najprej »Godalni kvartet IV.« domačega skladatelja L. M. Škerjanca. Delo nam je že znano iz lanskega koncerta »Praskega kvarteta« in smo sedaj ponovno doživeli otožno razpoloženje prvega in razigrano svojstvo drugega stavka, ki se oba držita jasne oblike, a jima premočno kontrastiranje jemlje arhitektonsko trdnost. — Višek koncerta je pomenjala sredina z »Godalnim kvartetom es-dur« op. 127, ki je delo poslednjih let L. van Beethovna. Umetnina je polna duha in velikih resnic, ki jih je odkrival človek trde in neprizanesljive življenjske poti v svoji poslednji samotni in jih izročal ljudem po svojih umetninah. Slednjim je narekovalo svojstveno podobo doživljanja tonskih zvez v samem duhu, ki je bil usodno že povsem oddeljen od prirodnega sveta tonskega zvenenja in je zato tem globlje prodril v netvarno svojstvo tega pojava in v njegovo skrivnostno resničnost. Prav zato pa prerado zveni to delo v svoji izrazni posebnosti človeku, ki doživlja tonski svet le čutnim putem, nekam tuje in odmaknjeno in ne ve prav kam bi z njim, dasiravno obstane zavzet pred to silo izraza in veličino vsebine, ki se oprijemlje že poslednjih razkritij človekovega življenja. — Dočim pa se notranji svet te Beethovneve umetnine seli že v onostranstvo, je »Godalni kvartet e-mol« Bedřiha Smetane še poln prirodnega zanosa in kipečega življenja — vsaj v spominskem podoživljanju preteklosti. Zato se tudi formalno ne drži stroge čiste glasbene zakonitosti, temveč se kroji tudi po prirodnih pojavih, se oprijemlje umskih simbolov, ki iz medsebojnih odnosov in zvez soodločujejo pri zgradbi umetnine. V tej igri tonov je tedaj sočni odsev življenja, ki si je v silni mojstrovini invenciji našel prikladnega in prepričljivega izraza in se iz iste sposobnosti uredil v dosledno in plastično zgradbo.

Vsem trem tvorbam so dali umetniki živo in stilno korektno podobo. V Škerjančevem kvartetu je zaživela pred nami prav sanjava otožnost, ki se je prav srečala z rahlo francosko umetniško miselnostjo zadnjega časa, pa se ji že bolj odtujila v drugem delu, kjer se hočejo glasbene misli razgibati v živo igro. V zreli podobi je stopila pred nas zlasti Beethovnova umetnina, ki je dobila v dani izvedbi pristne poteze, rezane z vso previdnostjo, strogotostjo, ljubeznijo in spoštovanjem, ker so vsega umetniki zmogli. Kar presenečala je odtehtanost vsake kretnje prsta in roke in z njo izklesanost tona, ki je nato zavznel in se pridružil celoti ostalih; tako je bila izklesana vsa umetnina, ki je s tem zadostila zakonom lastne stilne smeri in se obenem približevala tudi lastni vsebini — ki ji je pa težko seči do dna. Od te stroge odmerjenosti se je izvedba oddaljila in se prepustila zanosu in živahnemu čustvenemu utripu v kvartetu Smetane, ki je na ta način dobil zopet s te strani svoj pravi značaj in aдекватni stilni obraz. Za vsem tem je mikala izredna ubranost vseh izvajalcev, ki jih je vodil enotni utrip te tvorbe v tvorbo pa tudi ubranost instrumentov samih, ki so enotni v barvi in presenljivo polni v zvoku. Tako je izzvenel koncert po svoji umetniški višini v vsesplošno zadoščenje.

Kar se tiče na novo predelane Filharmonične dvorane, so že ugotovljene pa tudi same slutene nevednosti sedaj same potrjene. Po eni strani se je izkazalo, da je dvorana vendar izgubila svojo nekdaj akustično vrednost. To se je občutilo sedaj sprito komorne igre, ki pogreša akustičnega odziva svoji bodisi njansirani, bodisi polni zvočnosti. Izgubljene so podrobne finese posameznih tonov, izgubljena pa tudi ona polna zvočnost celotnega ansambla, ki se je svojčas tako nasičeno prelivala po dvorani in s tem tako ugodno stopnjevala glasbeno uživanje. Toda nismo izgubili samo tega; še več: Danes je predelana Filharmonična dvorana res le kino-dvorana, ki služi v merkanilne svrhe in kjer ima glasbena umetnost le še milostno zatočišče. To se je vsaj občutilo ob tem koncertu, na katerega so občinstvo vabili priveditelji že pol ure pred normalnim začetkom, kar je bilo zaradi razumljivega zamuja koncertu samo v zmojo, pa ga takoj ob koncu zopet iz polnega navdušenja z izvajajočimi umetniki vred skorj podili iz dvorane, vse samo zato, da se more vršiti nato kino-predstava in da se kino-podjetje preveč ne oskuduje. To je velika žalitev glasbene umetnosti, ki si jo je napravila na rame Filharmonična družba, ki ne more biti priznana predvsem zaradi kršitve osnovnega namena te družbe »ljubitelj glasbe«.

Naznanila

Ljubljana

1. Nočno službo imajo lekarnar: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 30 in mr. Gartner, Mostje.

1. O obitju pri ameriških Slovencih bo predaval g. p. Hajnosk na IV. prosvolnem večeru trnovskega Prosvolnega društva drevi ob 20. v društveni dvorani, Karunova ulica 14. Vabimo vse člane in prijatelje, da se predavanja udeležijo v obilnem številu.

Nade dijaštvo

Akademika Marijanska kongregacija Marijinega Oznanjenja pri oo. franciskanih ima drevi ob četrti na devet svoj sestanek v samostanski kapeli. Vsi, posebno novinci, lakreno vabljeni! — Prefekt.

Kongregacija akademikov pri oo. jezuitih ima drevi ob 20. debatni, večer o poslednjem predavanju. Na ta večer vabimo tudi tovariše novince, da se v debati seznanijo s smvilo predavanja, ki je zadnjič vabidlo veliko zanimanje. Vhod na samostanski portil, Zrinjskega c. 9. — Prefekt.

Poizvedovanja

Deklica je izgubila zlato uro od urušilneke šole do Bleiweisove ceste in lepo prosil najditelja, naj jo izroči svoji nagradi na polježi.

Neka oseba, dobro znana, je pomotoma vzela damski klubok v Filharmonični dvorani v garderobi 16. t. m. zvečer in se prosi, da ga takoj vrne Rožna dol. c. IX-7.

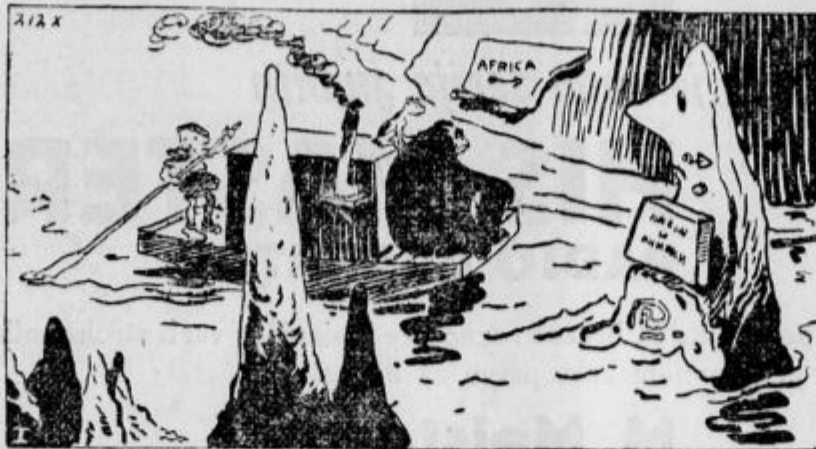
Sah

Sahovski klub »Sentpeters« v Ljubljani je odigral svoj vsakomesečni brezturnir. Prvenstva za november se je udeležilo 12 klubovih članov, ki so se središče plasirali: prvenstvo si je ponovno priboril Hren Lado, ki je dosegel 9 točk; drugo in tretje mesto si delila Šuštar Stone in Albin, vsak po 7 točk; sledijo Kapus in Premnar, vsak po 6 in pol točk; Šuštar Drugo 6 točk; Kikar 5 in pol; Bernot in Kegu 5 točk itd. Po eno in pol mesecni prvenstveni borbi v ljubljanski skupini se je sahovski klub »Sentpeters« plasiral na četrto mesto, kar je zelo lep uspeh, ker ni mogel nastopiti v najmočnejši postavi. Od šestih matчев je dobil štiri, dva pa je izgubil. Kot tretji ljubljanski klub pride v nadaljevanje tekmovalcev, in sicer 29. t. m. v Kranju z letošnjim klubom. O tekmovalcu bomo še poročali.

Tinček in Tonček v Atlantidi

211.

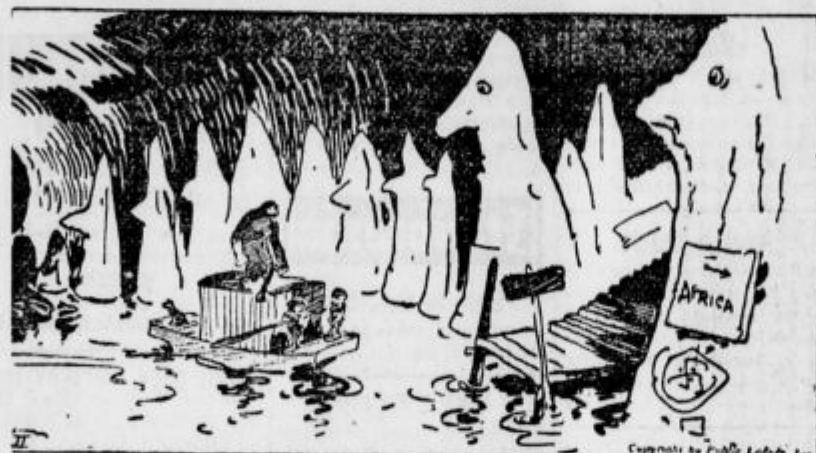
Podzemna vožnja.

Ko so tako nekaj časa pluli po podzemski reki, so nenadoma zagledali prečudne kamenite stebre. Na enem izmed teh stebrov je bila pritjena kamenita plošča, na njej pa je bil napis: AFRIKA.

»Aha!« je vzkliknil Tinček. »Ta pot vodi v Afriko. Gorila si gotovo že želi, da se vrne v svoje afriške pragozdove. Tonček, najina dolžnost je, da jo spremljamo nazaj!«

»Pa jo dajva!« je rekel Tonček in v hipu pozabil, da je pravkar še sam govoril o povratku v svojo domovino.

Priveslali so do stopnic, ki so se strmo in skrivnostno vzpenjale navzgor. Kameniti stebri so nemo stali v dolgi vrsti ob njih, kakor da jim prireajo svečan sprejem.

»Korajža velja!« je odločno rekel Tinček in prvi stopil s splava na stopnice.

Sport

Nov način ocenjevanja

Marsikak športnik se je lotil ocenjevanja, ki ga je hotel poenostaviti in napraviti čim »pravičnejše«. Način ocenjevanja in točkovanja je težek problem, kajti upoštevati je treba vse možnosti in pa dati tekmovalcu odnosno tekmovalni vrsti pravično znamko oziroma ono, ki jo je zaslužil in ki ga bo pravilno uvrstila v definitivni vrstni red.

V Ljubljani se bavi že dolgo s preureditvijo ocenjevanja moštev g. mr. G. M. Piccoli, načelnik statističnega odseka JZSZ. V tej zvezi ga je vaš poročevalec prosil, da bi mu dal kaka podrobna pojnila glede njegovega ocenjevalnega sistema, kar je g. mr. Piccoli radevolje storil.

»Zakaj iščete in hočete prav za prav uvesti nov sistem pri ocenjevanju?«

Predvsem zato, da bi naš uspeh na zimski smuški olimpijadi v Ga-Pa po nalogu upravnega odbora JZSZ pravilno preračunal. Obstojči sistemi, po mojem mnenju, ne dajo realne slike športne moči posameznih narodov. Upoštevajo se namreč samo uspehi onih, ki so prešli kolajne oziroma samo prvih šest mest.

»Čemu naj torej služi vaš sistem?«

Je to izrečno primerjalni sistem športne moči za moštva (društva ali narodov), ki se udeležujejo tekmovalstva v eni ali več športnih panogah (ter v raznih disciplinah vsake panoge). Če pa hočemo dobiti pravo sliko športne moči enega naroda, ne smemo upoštevati le njegovih uspehov, ampak tudi njegove neuspehe (slab plasma, nesodelovanje pri eni ali več športnih panogah ali disciplinah). — Najboljše merilo so vsakokratne olimpijske igre, ker obsegajo tako rekoč vse športne panoge. Dosežene uspehe posameznih narodov moramo primerjati s prejšnjimi, da se vidi, če napredujejo ali nazadujejo.

»Na čem pa bazira vaš sistem?«

Kakor sem že omenil, na ocenjevanju vseh uspehov in neuspehov pri tekmovalstvu. Da moramo uveljaviti gotovo pravičnost pri oceni, sem vzel za osnovo moštvo, sestojče iz 4 tekmovalcev, ki so bili v največ panogah na zadnji olimpijadi prispuščeni od vsake narodnosti po 4 tekmovalci. Če bi jih bilo več, bi se tekmovalstvo zavleklo in tudi uspeh bi bil manjši pri onih narodih, ki se iz finančnih razlogov ne bi mogli udeležiti tekmovalstva z večjim moštvom. In končno četvorica vsakega naroda že lahko pokaže športne sposobnosti dotičnega naroda v eni športni disciplini.

Po mojem sistemu doseže najboljši uspeh ona narodnost, ki doseže najmanjše število točk. Vsak tekmovalec, ki je prišel na cilj, dobi toliko točk, kakršno mesto je dosegel oziroma na katero mesto se je plasiral. (Na primer: 5. mesto da 5 točk, 1. eno itd.). Če prideta dva tekmovalca istočasno na cilj ali dosežeta isto mesto, dobi vsak izmed njih polovico točk od skupne vsote dejanske dosegene in nato sledečega mesta. (Na primer: dva tekmovalca prideta na cilj kot četrti. Številki 4 pritejemo naslednjo številko 5, kar da skupaj 9, deljeno z 2 da 4½ točke. Vsak izmed teh dveh tekmovalcev dobi torej po 4½ točke.) Naslednji tekmovalec pa dobi torej naslednjo, v tem primeru šesto mesto, tako da dobimo vedno končno eno številko, kolikor je dejansko bilo tekmovalcev. Baza mojega sistema je kratko povedano tale: Vsota dosegljivih mestnih števil mora biti enaka vsoti vseh točk, ki jih prejmejo tekmovalci (plasirani in neplasirani). N. pr.: Pri neki športni disciplini sodeluje x moštev; na ta način je zasesti 4 x mestnih števil (če gre za 4 članska moštva) tudi v tem primeru, če sodelujejo kaka moštva samo s tremi, dvema ali celo samo enim tekmovalcem, ali če pride na cilj samo nekaj ali pa

sploh nobeden tekmovalec enega ali več moštev. Vsi tekmovalci, ki so se plasirali (n. pr. bilo jih je y), prejmejo število točk, ki odgovarja doseženemu mestu po že omenjenem načinu. Drugi, ki ne pridejo na cilj ali ki ne štartajo, dobe, in sicer vsak posameznik vsoto vseh mestnih števil od y + 1 do 4 x deljeno s številom nezasedenih mestnih števil. Zaradi hitrega izračunavanja služi posebna tabela, ki sem jo tudi sestavil. Če pa je oceniti uspeh moštev v kaki športni panogi (z več disciplinami) tedaj moramo točkovati uspehe moštev v vsaki disciplini tako, kakor da bi sodelovala vsa moštva in polnostevilo v vsaki disciplini, četudi so se udeležili tekmovalstva v tej športni panogi samo v eni ali drugi disciplini.

Če pa smemo sodelovati v kaki športni panogi ali disciplini samo dvo- ali tročlanska moštva (n. pr. na olimpijadi ali pri FIS klubih itd.), tedaj izračunamo rezultate ravno tako po tem sistemu, ker sem v ta namen napravil nekako izravnavanje uspehov trojice oziroma dvojice s četvoricami. Kar se pa tiče enotnih moštev (štafete, nogomet, hokej, veslanje itd.), sem pa sistemu (ali bolje principu) priračunal odgovarjajoče točke.

»In kaj pričakujete vi od svojega sistema?«

Upam, da se bo ta sistem obnesel pri vseh športnih panogah. Če se nam posreči zbrati ves material, bomo v najbližji bodočnosti na osnovi novega sistema izračunali vse naše dosedanje uspehe na zimskih olimpijskih in FIS-ovih tekmah. In dobili bomo jasno sliko koliko smo napredovali v tekmovalnem smuškem športu.

Velik smučar med nami

Luther je bil med onimi publicisti, ki so se z vso vnemo zavzemali za razširjenje smučarstva, ne glede na to, v kateri državi se je razvijalo. Njegove ocene svetovnih prvenstev in zimskih olimpijad so se čitale s prav istim zanimanjem na Norveškem in Švedskem kot v Srednji Evropi. Že 30 let je obenem z izdajo najboljših zimskosportne revije predaval od kraja do kraja, propagiral smučarstvo kot tako, propagal moderno smuško tehniko in deloval za napredek smuškega športa v Srednji Evropi in za njegovo približanje norveškim moštvom. Osobito so se mu priljubili skoki. Kot dijak se je hotel posvetiti tehniki in je prišel v prakso h graditeljem svetovitega spomenika 30 letne vojne v Lipskem, pri katerem je sodeloval. Od tam pa se je posvetil novinarstvu. Bil je prvi nemški novinar, ki je letal z aeroplani. Sodeloval je pri številnih dnevnih in strokovnih listih v Nemčiji in je pri tem delu še danes. Smučarstvo je njegova domena, zato je izdal številne knjige o smučanju, o smuški tehniki, o skakanju, o organiziranju športa, o smuški zgodovini, o smuškem izrazoslovju, pa tudi zabavno čtivo za družabne večere v klubih.

Luther in mi.

Luther je mnogo raziskoval smuško zgodovino od njenih prvih početkov na severu kakor tudi pri nas. Poiskal je Valvasorja, Badjurove podatke o »Blokah in vse priobčil ter opozoril svet na posebnost naše smuške zgodovine. Ko se je pozneje sestajal z našimi vodji tekmovalcev na mednarodnih smuških tekmah, je bilo vedno njegovo prvo vprašanje, kaj veste novega o »Blokah«. Na vse je odgovoril, to že vem, več, več rabim. Na svojo sramoto moramo priznati, da je vedel več kot mi. Končno je uspešno našli zvezi zbrati nekaj novih podatkov o Bloški zgodovini in takoj je priobčil v »Vossische Zeitung« »Nad 600 let za sledovi smuči v Srednji Evropi«, ki je vzbudil ogromno

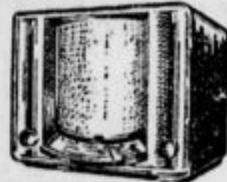
Izvolite...

samo izpolniti dolnji kupon in Vam brezplačno in brez obveznosti postavimo na poskušnjo najnovejši

PHILIPS RADIO

Naši plačilni pogoji od **Din 90,-** mesečno omogočijo vsakomur, da si nabavi PHILIPS RADIO

Ime in priimek
Poklic
Kraj in ulica
Mesečno bi odplačeval
Din

PHILIPS RADIO
H. SUTTNER, Ljubljana, Aleksandrova cesta štev. 6

Glavno skladišče za Jugoslavijo:
HINKO MAYER I DRUG, par. oddelek, ZAGREB.

JOSIP KAGER
Maribor, Miklošičeva 4

izdeluje dragulje in zlatino.
Priporoča se za predelovanje briljantnega ter drugega zlatega nakita.
Vešče strokovno delo po zmerni ceni.

pozornost, pozneje pa v »Winteru« podoben članek s slikami. In še je vedno iskal. Pri neki priliki je rekel: »Ne vem, kakšni ste Slovenci, da imamo mi Nemci tak pojav v zgodovini, koliko mladih akademikov bi raziskovalo to zgodovino, bila bi najhvaležnejša tema za dizertacijo«. In ko smo mu sporočili naše izsleditve v Planici o smuškem poletu, je ves navdušen opozoril svet na nas, pisal je o »poizkusnem laboratoriju« Planica, o pravem znanstvenem raziskovanju in slično. Težko je dobiti v svetu prijateljev, a malo je tako iskrenih in tako pristnih, kot se je pokazal Luther.

Kdaj in kje bo predavanje?

Luther bo predaval o »Belih vodah in deročih rekah« ter predaval približno 150 diapozitivov. Luther slovi kot izvrsten in živahen predavatelj, saj so njegova predavanja najbolj zahtevana in je n. pr. vso dobo od 25. t. m. do 15. marca oddan. Predavanje priredi JZSZ v dvorani Delavske zbornice že v petek dne 20. novembra ob 20. zvečer. Predprodaja vstopnic bo v četrtek in petek v trgovini Gorec, Tyrševa cesta. Vabimo vse smučarje, da porabijo to priliko in pozdravijo vnetega prijatelja našega naroda.

Članstvo smuške sekcije SK Ilirije. Načelstvo sklicuje za četrtek 19. t. m. ob 7. v klubovi sobi kavarno Evropa plenarni sestanek vseh članov. Na sestanku se bo predvsem razpravljalo o razdelitvi treningov in predvidenih tekmah. Na sestanku vabimo tudi vse one, ki se zanimajo za to lepi šport. Ker je dnevni red zelo varen, prosimo, da se sestanka sigurno udeležite!

ZSK Hermes. Drevi ob pol 8. uri važna seja cen-tralnega odbora v klubovem lokalu. Vsi načelniki sekcij in odborniki se naprošajo, da se seje točno in polnostevilno udeležijo!

JASO. Danes, v sredo 18. t. m., seja odbora na tehniški ob 18. uri. Radi važnosti seje udeležba nujna. Obzor.

V ugoden nakup nudimo: kuhinjsko posodo in vse gospodinske potrebščine, okovje za stavbe in pohištvo, različno orodje in drugo železnino.

A. Semenič in drug
Ljubljana, Miklošičeva cesta 15.
trgovina z železnino
Zaloga patentiranih »Kraljica pečl«

Radio

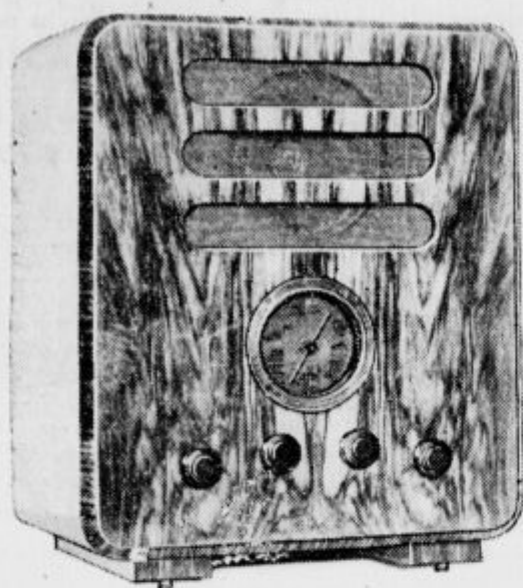
Programi Radio Ljubljana

Točen program domačih in tujih postaj vam nudi revija »RADIO LJUBLJANA«.

Sreda, 18. novembra: 12.00 Laska solistična glasba (plošče) — 12.15 Vreme, poročila — 13.00 Cas, spored, obvestila — 13.15 Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah) — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Razvoj prometa v Evropi — 11. del predavanja (g. dr. Valter Bohinac) — 18.30 Rožna dol: Naredimo si majo za zvečer (g. Miroslav Zor) — 18.40 Bistvo kapitalizma (g. Rudolf Smer-ski) — 19.00 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Lamentirana pot po Jugoslav, državil 1832 in 1835 (dr. Pavle Jevtič iz Bida) — 19.50 Uvod v prenos — 20.00 Prenos opere iz ljubljanskega gledališča, V I. odmuru: Glasbeno predavanje (g. Vilko Uk-mar), v II. odmuru: Cas, vreme, poročila, spored.

Drugi programi

Sreda, 18. novembra, Beograd: 19.50 Narodne pes-mi — 20.30 Humoristični ansambl — 21.30 Plošče — Za-greb: 20.00 Opera — Dunaj: 19.25 Puccinijeva opera »La Boheme« — 21.35 Orkestralni koncert — 22.20 Za-bavni koncert — 23.45 Plošče — Trst-Milano: 17.15 Pia-nino — 20.40 Igra — 21.05 Sinfonični koncert, nara-velna glasba — Rim-Bari: 17.15 Pesta glasba — 20.40 Opereta, nato plesna glasba — Prag: 20.05 Čoska fil-harmonija — 22.15 Orkestralni koncert — Ljuzar: 20.00 Plošče — 21.00 Chopinov koncert — 21.30 Komara-glasba — 22.00 Plesna glasba — Bratislava: 20.00 Pesni-narodov — 20.45 Oratorij »V začetku je bilo dejanje« — Lipsko: 20.00 Beethovnova »Missa solenniss« — Frank-furt: 18.30 Bachov »De profundis« — 20.00 Brahmovs-ko koncert — Beromünster: 20.00 Sonatni koncert — 21.00 Svičarski večer — Bukarešta: 19.35 Verdijeva opera »Aida« — Suisse Romande: 20.35 Bachov koncert.

Model 147

Dospela je nova serija znanih

HIS MASTER'S VOICE RADIO APARATOV

Zahtevajte prospekte in brezobvezno predvajanje v vseh strokovnih trgovinah, kakor tudi pri glavnem zastopstvu za Jugoslavijo

M. Majstorović

zastopnik The Gramophone Co. Limited

Zagreb, Amruševa ulica 5, telefon 95-48

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka pletna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Danes

Kino Kodeljevo

Igra ob osmih po znižanih cenah »Vražji dečko«.

Službo dobe

Mehanik

za šiv. stroje, dobro izvežban, vesten — dobi mesto pri večjem podjetju. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Stalno« P 16852. (b)

14 letna deklica

dobi takoj službo kot varuhinja. Predstaviti se: Dolenjska cesta 48g/I — Ljubljana. (b)

Mlado dekle

krščansko in pošteno, z deželo, sprejemna za prodajo sadja v veži. Miklošičeva 14. (b)

Dekle

izobraženo, od 20 do 28 let, ki ima resnično veselje do otrok, ki zna nekoliko šivati in likati — sprejemna. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Ljubitelja otrok« št. 17105.

SOBE

Opremljeno sobo

komfortno, oddam boljše osebi. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 17119.

Službe iščejo

Kovaški pomočnik

išče kakršnokoli zaposlitev, najraje pa v izučnem poklicu. Naslov pove upravnica »Slovenca« pod št. 17117. (a)

Šivilja gre šivat na dom!

Sprejme tudi kakršnokoli zaposlitev za čez dan. Pove se: Sv. Petra nasip št. 57, II. nadst. (a)

Prodamo

Kislo zelje, repa

novorojeno, in glave za sarmo v sodčkih dobavljajo vsako množino po brezkonkurenčni ceni GUSTAV ERKLAVEC Ljubljana - Kodeljevo, Povšetova 10, telef. 25-91.

Hubertuse

napremočljive 250 Din, in vsa oblačila po neverjetno nizkih cenah si nabavite pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14. (1)

»Köhler«, »Singer«

šivalne stroje, nove, malo rabljene, stare — dobite najceneje samo v Novi trgovini na Tyrševi 36.

Nogavice, rokavice

in pletenine vam nudim veliki izbor najugodnejše in najceneje trvdka Kari Prelog, Ljubljana, Zidovska ulica in Stari trg (1)

Sveže najfinije norveško

ribje olje

iz lekarne dr. G. Piccolija v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam

Pisalni stroj

v brezhibnem stanju — prodam za 1200 Din. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16851. (1)

Za Miklavža

igračni vozički, skiroji, trikotniki, holenderji, avtomobilčki, konjčki — se dobe najceneje pri »Tribuna« F. Batfel, Ljubljana, Karlovska cesta 4. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta 26. — Ceniki franko! (1)

VINA

prvovrstna po najugodnejših cenah kupite pri Centralni vinarni v Ljubljani.

Gramofoni in gramofonske plošče

popolnoma novi, izpod polovične cene naprodam pri trvdki ABC, Ljubljana, Medvedova cesta 8, telef. 24-44 (poleg gor. kolodvora). (1)

»Mundlos«

šivalni stroji so nemški proizvod izredne kakovosti. Predvajanje brezobvezno. Plačevanje v obrokih. Kleindienst & Posch, Maribor, Aleksandrova 44

Morska čebula

italijanska, sveža, prispela. Za temeljito uničevanje podgan in miši je najboljša. — Lykos, Zagreb, Jurjevska 8. Dokler traja zaloga — nudi poceni. (1)

Gospodinj — Obrtniki

Popolna odprodaja posode, orodja, stedišnikov i. t. d. iz skladišča po zelo nizkih cenah pri Stanko Florjančič, teletizna, Resljeva 3 — nasproti Medicinski (Vhod skozi dvorišče)

Najboljši trboveljski premog

brez prahu nudi I. Pogačnik trgovina s kurivom Bohoričeva ulica 5 Telefon 20-59

Ugodno prodam:

ca. 3000 kg prima kotlovene pločevine 14 in 12 mm debele, kompletan elektromotor 19.5 HP, 380 volt, 1500 obratov na minuto, elektr. generator 25 KVA, 220/380 volt, 50 per. 1500 obratov na minuto, dva nosilca (traverzi) 28 profil po 4.5 m dolžine; 196 komadov manusmaurerjev 80 mm notranjega premera, po 3.5 m dolžine. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 17083. (1)

Dva šivalna stroja

eden popolnoma nov, modern, ter eden rabljen — ugodno naprodam pri ABC, Ljubljana, Medvedova cesta 8, telef. 24-44 (poleg gor. kolodvora). (1)

Velika berda

skoraj nova, naprodam po zelo ugodni ceni. Ogleda se lahko v Javnem skladišču pri g. Orlu v Celju.

Stanovanja

Eno- in dvosobno

stanovanje se takoj odda. Cerkvena ulica 21. (b)

Soba s kuhinjo

se odda točnemu plačniku za december v Orlovi ulici 7. (b)

Vnajem

Odda se

na račun dobro idoča gostilna v prometnem kraju. Resni reflektanti, samo oni, ki so zmožni kavelje, naj pošljejo svoje ponudbe na: Aloma Company d. z o. z., Ljubljana. (n)

V najem damo:

več lepih prostorov, pripravljenih za kako obrt ali manjšo industrijo. Ob poslopiju je industrijska voda. Električni tok na razpolago. Do železniške postaje 10 minut. Več se izve pri Električno strojni zadrugi v Mengšu. (n)

Posrestva

V Brežicah

in okolici so naprodam hiše, stavbišča, vinogradi, sadovnjaki, gozdovi in zakroženi deli Attemsvege veleposrestva. Vprašati: Ing. Miklau O., Brežice.

Na Ježici

lepa stavbna parcela naprodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 17114.

Kupimo

Staro zlato, zlato zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah.

A. KAJFEŽ

urar Ljubljana, Miklošičeva 14

Rezan jelov, smrekov les

2000 m³ v dimenzijah 12 mm do 45 mm, 4 m, rabim za takojšnji prevzem proti takojšnjemu plačilu. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Les« št. 17132.

Radio

Preden si naročite

nov radio, je neobhodno potrebno, da slišite najnovejši »LOEWE-Super«. Predvajanje brezobvezno. Plačevanje v obrokih. — Kleindienst & Posch, Maribor, Aleksandrova 44.

Zivali

Lep volčjak

mladič, eno leto star, naprodam. Tyrševa 35/B. (j)

Glasba

Piano

krasen, nov, črn, naprodam. Naslov v upravi Slovenca pod št. 17104. (g)

Alojzij Payer

K zadnjemu počitku ga spremimo danes 18. t. m. ob dveh popoldne iz hiše žalosti, Poljanska cesta 31, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v petek, dne 20. t. m. ob pol sedmih zjutraj v cerkvi sv. Jožefa.

Prosimo tihega sožalja!

Ljubljana, dne 18. novembra 1936.

Zalujoči ostali.

Kokolj Ivan

železniški uradnik v pokoju

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek, dne 19. t. m. ob štirih popoldne iz hiše žalosti, Malgajeva 15/I, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 17. novembra 1936.

Globoko žalujoči ostali.

Alja Rahmanova:

109

Tovarna novega človeka

Roman.

»Zelo prijetno dejstvo — pozabili smo na Boga. Kdo izmed nas se sprašuje po teh svetovnih problemih, če je Bog, in če ga ni, zakaj ne? Naši mladi generaciji je Bog nekaj neskončno tujega, nekaj smešen anahronizem, približno tako, kakor če bi danes srečali orožnika ali pravega tajnega svetnika.«

Ko je tovariš Vladimirov bral te vrstice, se je moral smejati. Tako preprosta in tako gladka pa stvar vendarle ni; to je sedaj sam le predobro vedel. Listal je dalje in naletel na mesto, ki ga je začudilo. Pisatelj govorita o naraščanju razkolniškega gibanja v zadnjem času:

»Kar predstavljate si: v dvanajstem letu revolucije ducati sekt in verskih družb — celoten aparat, ki širi svoje nazore — tisoči članov, poslovalnice, tisk — in na njihovih shodih morete opaziti včasih celo delavce, delavke in delavsko mladino.«

Sedaj se tovariš Vladimirov ni več smehljaj. On sam se je zgrozil pred tem — že toliko let bobnajo na vseh zborovanjih in v vseh časopisih, da ni Boga; z vsemi sredstvi logike dokazujejo, da Boga ne more biti; duhovnike obsojajo na smrt in vernike pošiljajo v preganstvo. Nihče nima koristi, vsak ima le škodo, če veruje v Boga — in vendar morata pisatelja te knjige priznati, da vera v Boga raste! Kako naj to razumemo? Kaj je vzrok temu? Kdo je tega kriv?

Dalje se je glasilo v knjigi, da so oficijelni agitatorji brezbožnikov, metodični kamni, ki niso zmožni, da bi z živo besedo našli pot do delavčeve duše. Boljšega izraza kot »metodični kamni« pisatelja nista mogla izbrati, je mislil ozlovoljen. Torej, agitatorji brezbožcev ne morejo najti prave poti do delavskih sre, propagatorji sekt pa jo najdejo? Pisatelj razlagata to s tem, da razkolniki pomagajo revnim, negujejo bolnike, da lepše ravnajo z ženskami, učijo lepo peti in tako dalje. Dobro, naj bo... Toda zakaj je potem vse to le pri njih, si je rekel tovariš Vladimirov, in ne pri nas? Razdražen je odložil knjigo in stolpal tako dolgo po dvorani sem in tja, da ga je morala knjižničarka opozoriti:

»Tovariš, prosim, da sedite; to vendar moti ostale čitatelje!«

Tovariš Vladimirov se je razjezil, čeprav je sprevidel, da ga je povsem upravičeno opomnila. Vzel je svojo aktovko pod pazduho in zapustil knjižnico — še slabše volje kot pol ure prej, ko je stopil vanjo.

Za jesenjo z njenim zlatim listjem, ki šušti pod nogami, za tihimi, temnimi, žalostnimi nočmi je nenadoma nastopila zima. Potegnil je leden sever, veliki snežni kosmi so se vrtinčili v zraku, zemlja se je zgubala v kepe, trde kakor kamen, in hiše malega predmestja, v katerem je stanovala Tanja, so s svojimi belimi strehami napravljale vtis, ko da so se nenadoma prečarale slabotne starke. Reka je postala temna in grozeča in se je z večjo naglico kot sicer valila v umazano daljo.

Sneg je Tanjo prestrašil. Govoril ji je o nečem, kar je bilo in je sedaj izgubljeno — govoril ji je o smrti. Kakor priklenjena je uprla svoj pogled na plesoče kosme in na mimoidoče, ki so se v borbi z mrzlim vetrom skla-

njali kakor pod težo bremena. Njeno srce je gorelo od bolečine. Tanja je naslonila svoje čelo na mrzlo šipo; hotela bi jokati za nečim ljubim, dragim, na veke izgubljenim. Čutila je, da je na milo voljo predana neusmiljeni mrzli noči usode, ki ji skuša vse ugrabiti in vse razbiti, vrh tega pa jo hoče še zasramovati. Bilo ji je, kot da se je sedaj za vedno razprostorla zima s svojim sivim, težkim nebotom tudi nad njeno življenje...

Danes po kosilu preden je odšel v svojo pisarno, ji je tovariš Vladimirov še zapovedal:

»Tanja, vse lepo pospravi, po uradni uri pride k meni tovariš Mironova! In tudi postelje preobleci na novo!«

Nič drugega ni pristavil, toda njegove oči so se pri teh besedah izzivalno zablistale. Čutila je, da jo je hotel s tem izzivati, da je zopet hotel razdražiti njeno jezo, da je v njem vrela in da je prežala za njegovim težkim, temnim pogledom besnosti, ki ne pozna ovir. Rekla pa ni besedice. Ko je odšel, je z največjo vestnostjo izvršila njegovo povelje. Pogrnila je mizo, preoblekla posteljo in postavila vazo s suhimi cvetkami na omaro za perilo. Za drugo! Krepko je stisnila ustnice in mislila, da ji bo srce počilo od bolečine.

Ko je Tanja vse pripravila, ni vedela, kaj naj počne. Nemirno je hodila po sobi. Iskala je tolažbe in pomoči, pomoči zase in zanj. Ni sovražila niti njega niti nje, ki naj bi prišla z njim sem. Ne, za njega je imela le sočutje polno bolečin in trpljenja. Tanji je bilo, kot da že nešteto let živi na tej zemlji, kot da je v vseh teh neskončnih letih bila polna samo tega pekočega sočutja. In zdelo se ji je, kot da ta Mironova in njen mož — dasi je bil mnogo starejši od nje — nista nič drugega kot prav majhna, neuma otroka, ki ne vesta, kaj delata...

Za skupne ali ločene zbornice

Zagovorniki ločenih zbornic so poslali na balnovino predstavko, v kateri se zavzemajo za ločene zbornice tudi v naši državi. Tem utemeljevalcem potrebe za ločene zbornice odgovorjamo tole: Po vojni smo se kmalu začeli zanimati za ustroj zbornic, in sicer po vzoru Nemčije, ki je vpeljala ločene zbornice za svoje do vrhunca organizirano obrtništvo. Pri tem so opazili, da so imeli v kraljevini Srbiji od leta 1910. ločene zbornice. Toda ločene zbornice so najprej radi balkanske, potem pa radi svetovne vojne začele poslovati prav za prav šele dobro po vojni. Pri tem so svoje območje razširile na vsa ozemlja predvojne Srbije, kolikor so ga pridobile po balkanski in svetovni vojni. V tem času svojega delovanja od leta 1918. dalje niso mogli pokazati kakšnih prednosti za ločene zbornice, ampak so brez preizkušnje zagovarjali sistem ločenih zbornic tudi drugod.

Vse nasledstvene države Avstroogrške pa so obdržale sistem skupnih zbornic (Češka, Avstrija, Poljska itd.), kakor so ga imele prej. V teh krajih je začel delati propagando za ločene zbornice belgrajski industrijalec g. Stanojevič. Z oporo, ki jo je imel kot predsednik Obrtne banke kraljevine Jugoslavije (Zanatske banke) je hotel postati vodja obrtništva v vsej državi ter je tudi pri nas dobil nekaj ljudi, ki so mu sledili in začeli oznanjati dobroto, ki jih bo obrtništvo imelo, če se uveljavijo ločene zbornice.

Ti zagovorniki ločenih zbornic postavljajo za vzor Nemčijo. Toda ta primera ne more držati, ker so v Nemčiji čisto drugačne razmere kakor pri nas. Nemčija je industrijska država, kjer se peča nad 40% prebivalstva z industrijo in obrtjo, dočim je v Sloveniji zaposlenih industriji in obrti komaj 20% ljudi. Poleg tega je treba še upoštevati, da ima Nemčija res veliko industrijo, dočim pri nas — če izvajamo nekatera velika podjetja — prave veleindustrije niti ni in so vsa podjetja malega obsega, tako da se večkrat težko da določiti, katero spada v obrt in katero v industrijo. Ko bomo v industrijalizaciji dosegli stopnjo Nemčije, potem bo tudi vprašanje zbornic pri nas izgledalo drugače.

Prav zanimivo in važno je ugotoviti, od kdaj pri nas prav za prav datira boj za ločene zbornice. To je bilo takoj po volitvah leta 1928., ko so se začeli zavzemati za ločene zbornice tisti, ki niso prišli v poštev pri volitvah, in potisnili obrtne zadruge v boj za ločene zbornice. Tedaj so se spravili ti zagovorniki ločenih zbornic na to, češ, zakaj ne bi dobivali obrtniki profesionalisti naravnost dela od strank, ne pa da prevzemajo dela od stavbenikov. Zahtevali so od zbornice, naj uredi to zahtevo, čeprav je jasno, da jim je kaj takega že bilo zajamčeno v obstoječih zakonih, ki so vendar predvidevali prosto pot podjetništvu za to, ter še to, da je stavbenik ali inženjer projektant in odgovoren organ za stavbo. Vsa večja dela, posebno pri javnih zgradbah, se pa itak oddajo naravnost profesionalistom.

Nadalje zahtevali zagovorniki ločenih zbornic, da dobe obrtniki dovolj zastopnikov. Rekli so: vsak okraj naj ima svojega zastopnika. To je vendar že rešena stvar, saj je pred nedavnim štel obrtni odsek obremenjen z gostilničarji 16 članov, danes jih pa šteje 20, pa je še 10 gostilničarjev.

Kako je prišlo do sedanje nezadovoljnosti s srednjo šolo

Predaval prof. Ozvald v Pedagoškem društvu

Ljubljana, 17. novembra.

Zadnja ocenjevalna konferenca na srednjih šolah je pokazala porazne podatke o tem, kako uspehi srednješolske mladine od leta do leta bolj nazadujejo, pokazala je, da nivo današnje srednje šole zmerom bolj pada, in je ta srednješolski neuspeh upravičeno pričel beliti glavam našim pedagogom, ki so se ob dvanajsti uri zamislili nad vprašanjem, kam vodi današnja srednješolska vzgoja mladino, ki bi morala biti, ko doraste, up in nada našega naroda.

V zvezi s temi neuspehi je imel sinoči v okviru Pedagoškega društva v mineraloškem institutu naše univerze vseučiliški prof. dr. Karel Ozvald zanimivo predavanje, katerega se je udeležilo lepo število srednješolskih profesorjev, pedagogov in filozofov. Vseučiliški profesor dr. Karel Ozvald je v svojem predavanju nanizal nekaj tehtnih misli glede tega vprašanja, podal pa je tudi zgodovinski pregled, kako je nastala srednja šola in je obrazložil tudi razne njene tipe. Že uvodoma je poudaril, da bi morala biti srednja šola enotna organska celota, v kateri moramo računati s tremi bistvenimi platmi: s učiteljem, učencem in učno snovjo. Če ena izmed teh treh plati ne funkcionira tako, kakor bi bilo prav, če na primer učitelj preklinja tisto uro, ko se je odločil za svoj poklic, če inteligentni učenec ne dosega pričakovanih uspehov, če učna snov ne preliva iz sebe

čarjev v zbornici, torej namesto nekdanjih 16 jih je 30.

Zagovorniki ločenih zbornic so tudi proti okrožnim odborom obrtniških združenj. Tudi mi smo bili že ob sprejetju obrtnega zakona proti tem odborom, toda izdelovalci in uveljavljavalci obrtnega zakona niso vprašali za naše mnenje. Potrebno je, da se pri izpremembi obrtnega zakona to upošteva, ker spada njih delo v okvir države. Ker pa ima vsaka stvar dve strani, dobro in slabo, je prav, da povemo, da se je v teku let pokazalo tudi nekaj dobrih stvari. Tako gre delo težko brez odborov ali ekspoziture zbornice v Novem mestu, Celju in Mariboru. Ti odbori naj zato vršijo potrebne posle, zbirajo informacije in želje od združenj, vršijo zlasti mojstrske preizkušnje in podobno. Seveda bi morala potem odbore vzdrževati skupna zbornica, kar bi povišalo zbornični proračun le za kakšnih 150.000 dinarjev.

Eno pa je najbolj gotovo: ločene obrtne zbornice se ne bi mogle vzdržati s sedanjimi dokladi, to je bilo že večkrat z avtentičnimi številkami dokazano. Namesto sedanje zbornične doklade 8% bi bilo treba plačevati obrtnikom za svojo zbornico 28—40%!

Spomenica, o kateri smo govorili, navaja na nekem mestu tudi, da se vse važne zadeve skupne zbornice rešujejo na predsedstvenih sejah, kjer je le 1 obrtnik med 4 člani predsedstva in da zato obrtnik član predsedstva vedno ostane v manjšini napram drugim. To je naivno, ker v važnih zadevah ne more in ne sme biti preglasovanja, ki bi šlo v škodo številčno najmočnejšemu stanu — obrtnikom.

Nadalje bi moral vsak vedeti, da so odseki zbornice popolnoma samostojni. Vse v obrt spadajoče zadeve se rešujejo končno veljavno v obrtnem odseku, ostale pa v odsekih, kamor spadajo. Zato ni prav namigavati, da zastopniki obrtništva podlegajo drugim članom zbornice. Potrebno je poznati sedanje ustroj zbornic, pa bo vsak lahko uvidel, kako stoji stvar.

Namigavanja, da se davčna obremenitev ne izvršuje enakomerno, ker se štiti velika industrija in to na račun malega obrtnika. Kdor kaj takega trdi, ne pozna zakonov. Davek na industrijo in trgovino se obranava v davčnih odborih v navzočnosti zastopnikov teh strok, ko pa pridejo na vrsto obrtniki, se v davčnih odborih razpravljajo njih odmere v prisotnosti zastopnikov obrtništva. Te pa predlaga v imenovanje obrtni odsek zbornice.

Zagovorniki ločenih zbornic tožijo, da se doslej še nobena politična stranka ni izjavila za ločene zbornice. Toda jasno jim je moralo biti, da so ločene zbornice najboljša pot za centralizacijo naših gospodarskih zastopstev, ker ločene zbornice posamično ne bodo mogle živeti in je jasno, da se zanje ne bomo ogrevali, kakor se ne ogrevamo za centralizem.

Ko smo dobili nekatere ločene zbornice, smo takoj vedeli, da ne bodo imele lahkega položaja in danes doživljamo, da že tri od organiziranih samostojnih obrtnih zbornic milo tožijo in zahtevajo zopetno združitev, ker drugače ne morejo dalje. Sicer pa najboljše pove, kakšna je skrb naše zbornice in ločenih zbornic za obrtništvo, izvečnik iz zborničnih proračunov. Ali se more potem še kdo ogrevati za ločene zbornice!

obrazovanih sil v učenčevu dušo, tedaj je to znamenje, da šolski organizem v celoti ni zdrav, da v njem nekaj ni v redu.

Razložil je, da segajo korenine današnje šole že dva tisoč let nazaj, ko je bila šola odmaknjena nekako od dnevnega hrupa in političnega vrvenja in je izobraževala in polagala važnost na duhovno vzgojo mladine. Tedaj je imela srednja šola še stanovski značaj, z razvojem družbe pa je dobivala zmerom bolj nekako razredno obeležje. V petnajstem stoletju, ko je renesansa obračala oči družbe na tostransko življenje in je hotela preprodit človeštvo z ozirom na novo življenje na zemlji, pa se je razvil tip humanistične klasične gimnazije, ki je vzgajala višjo razredno plast v aristopedičnem duhu, t. j. vzgoja duhovne elite. Težila je, da dá mladini zakladnico duha. Vzgoja je podajala zidealizirano podobo človeške družbe in zgodovinske preteklosti, zato je poudarjala predvsem dobo, ki so bile odmaknjene od duhovnih in političnih prevratov in strasti. Šole so imele bolj literarno-filološki pečat in je ta šola vzgajala filologe »čuvarje duha«, kakor bi to zdaj lepo prevledli po slovensko. Z naraščanjem in odkrivanjem novih znanosti pa je bilo potrebno vzgojiti širše narodne plasti za upravljanje raznih praktičnih življenjskih panog. Eksaktne vede so dobivale svoj pomen in je bilo zato treba osnovati tip srednje šole, kakor so realke. V 19. stoletju je v vzgo-

Samo eden je Radion!

Samo Radion vsebuje dobro Schichtovo milo. Zato je Radion tako blag in izdaten ter najbolj primeren za pranje vseh vrst perila.

Samo

Schichtov **RADION**

VSEBUJE SCHICHTOVO MILO

ji vladalo načelo »demopedije«, vzgoje naroda. Kmalu pa se je pojavil prepad, ki je pokazal enostranost te vzgoje, ki se je mnogo odmaknila od večno človeške totalitetnega ideala. Zato se je ustvaril med humanistično gimnazijo in realko kompromis realnih gimnazij in bilanca je bila: duha moreča kompromisnost brez glave in repa. Kvantum je splošno prevladal nad kvaliteto. Mladina je z vzgojo morala sprejemati vase vse mogoče in nemogoče in je zato prišlo do krize humanistične gimnazije in srednje šole, kakor jo vidimo danes.

Predavatelj je tudi najavil izhod iz te krize, ki je v tem, da je treba prebuditi vse zdrave, sposobne, plodovite sile, da še bolj ne zagazimo v blato. Treba je vzdržati in počakati, da ob svojem času pride tisti, ki bo »vreden odpreti knjige duha« in oznaniti tako idejo srednješolske izobrazbe, da bo primerna svoji dobi. Na kraju je prof. Ozvald oznanil vero, da niti ni predalec čas, ko bo klasična gimnazija vzgojnic duhovne aristokracije našega naroda, kajpa, jemane iz vseh njegovih plasti.

Vendar pa smo pri predavanju pogrešali, da bi predavatelj pokazal tudi na take napake današnje šole, kakor so prenapolnjenost srednjih šol s dijaki, pomanjkanje učnih prostorov, preobremenjenost profesorjev z učno snovjo, pomanjkanje učnih moči. Seveda pa je imel predavatelj v vsakem oziru prav, kajti današnja šola je res v veliki meri kriza duha in zaupanja.

— Pri zaprtju. motnjah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Franz-Josef grenčice«.

Konferenca za ureditev obmejnega prometa

Maribor, 17. novembra.

Danes se je sestala v Mariboru na glavnem kolodvoru konferenca za ureditev prometa na avstrijsko-jugoslovanskih obmejnih kolodvorih, posebej še na mariborskem obmejnem kolodvoru, ki je najvažnejša prometna točka med obema državama. Dosedanje polletno poslovanje obmejnih kolodvorov je pokazalo nekatere hibe, ki se bodo na konferenci v medsebojnem sporazumu odstranile. Konferenca bo zasedala danes in jutri. Tvorijo jo po večini isti eksperti, ki so se udeležili prometne konference letošnjo pomlad. Jugoslovansko delegacijo vodi pomočnik generalnega železniškega ravnatelja g. Cugmus avstrijsko pa višji uradnik zveznih železnice dvor, svetnik dr. Scheibl.

Milijardo dinarjev nam prinaša tujski promet

V Splitu je bila te dni tujsko-prometna konferenca, katere so se udeležili zastopniki banskih uprav v Zagrebu, Ljubljani, Cetinju in Splitu ter zastopniki tujskoprometnih zvez na Sušaku, Splitu, Dubrovniku, Zagrebu in Ljubljani. Na dnevnem redu je bilo vprašanje financiranja turizma. Govorniki so razpravljali o vseh vprašanjih, ki so v zvezi s pospeševanjem tujkega prometa v državi. Na koncu je bila sprejeta resolucija, ki ugotavlja, da tudi v času največje gospodarske stiske prinaša tujski promet narodnemu gospodarstvu po uradnih podatkih okrog milijardo dinarjev na leto, dana pa je možnost, da se tujski promet razvije do svoje popolnosti. Resolucija končno zahteva, naj vse pristojne oblasti pospešajo tujskemu prometu tisto pozornost, ki odgovarja njegovi gospodarski važnosti.

* KINO *

TEL. 22-21 **UNION**

Poslednjič! Planinci — ljubitelji narave! Ogledajte si in poslopite se od Dr. FANCKOVEGA alpinskega vefilma

Beli pekel Piz Palù

Leni Riefenstahl - Gustav Diersl - Ernst Udet

TEL. 27-30 **SLOGA**

Napeta drama o pohlepu za zlatom in ljubexni z lepo MIRIAM HOPKINS

San Francisko

mesto brez zakonov

TEL. 21-24 **MATICA**

Samo še danes in jutri! Hitite in ogledajte si

Leharjevo opereto »Wo die Lerche singt«

Škrjanček poje - žvrgoli

Marta Eggerth - Hans Soehner

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Sneg v Sarajevu. Preteklo nedeljo je sneg pobelil bosanske hribe, okrog polдне pa je začel padati tudi v Sarajevu. Zaradi neprestanega deževja so vse bosanske reke silno narasle in grozi nevarnost povodnji.

Z veličastnega zborovanja v Skoplju preteklo nedeljo, na katerem sta govorila ministrski predsednik in zunanji minister dr. Milan Stojadinović in minister dr. Miha Krek. Zborovanja se je udeležilo okrog 30.000 ljudi. — Slika na sredi: Prihod dr. Stojadinovića s spremstvom. Drugi od dr. Stojadinovića na levi je minister dr. Krek. — V desnem kotu zgoraj: dr. Stojadinović med govorom.

Drobne novice

Koledar

Sreda: 18. novembra: Odon, opat; Roman, mučenec.

Osebnosti

— Diplomirani je bil na gozdarski fakulteti belgajske univerze za gozdarskega inženjerja g. Sušec Stefan iz Ljubljane. Čestitamo!
— Diplomirani so bili na pravni fakulteti ljubljanske univerze Zebot Ciril iz Maribora, Frane Jenko iz Jame ter Pesjak Jože iz Leš. Čestitamo!

Svoji k svojim!

Za pranje perila uporabljajte vedno le res domače izdelke! To je

PERION

pralni prašek — naš slovenski izdelek.

— Smrt v italijanski internaciji. V Santa Maria, v provinciji Potenza v Italiji, je umrl Mihael Eržan, doma iz Bukovega pri Cerknem. Eržan je bil leta 1935 obsojen na 5 let konfinacije. Naj mu bo lahko zemlja v tujini daleč proč od svoje domovine, katero je ljubil nadvse.

— Izdajanje potrdil o zaščiti kmetov. Zvedeli smo, da izdajajo nekatere občine kmetom potrdila o zaščiti na starih formularjih. Opozorjamo občinske urade, da predpisuje nova uredba o likvidaciji kmetih dolgov nove formularje in je torej vse delo z izdajanjem takih potrdil na starih formularjih brez pomena, ker bo itak treba izdati potrdila na novih obrazcih.

— Koča v Tamarju. Znano planinsko in smučarsko kočjo v Tamarju (Planica) je izločevala na javni dražbi v nedeljo, 15. t. m. od Gospodarskega odseka Rateče podružnica SPD v Ratečah za višoko ceno 12.050 Din letne najemnine za dobo 5 let. Dosedanja najemnika je stala 500 Din letno. Ni prav dobro razumljivo, zakaj je gnalo SPD v Ratečah ceno tako visoko, ker je jasno, da se mora pri takih razmerah ubiti ves tujski promet v tem kraju. Med drugimi se je potoevalo za najem kočje Sportni klub Reka, Ljubljana, kateri bi bil rabil omenjeno kočjo za svojo smučarsko sekcijo.

— Božična igra: Kralj z neba — sedem znamenj ob času Kristusovega rojstva — na podlagi evangelija in tistega časa napisal Gregorin Edv., član narodnega gledališča v Ljubljani, ceno 15 dinarjev, naročila sprejema Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Delo je izredno posrečeno, polno silnih dramatičnih prizorov, ki bo nedvomno obogatilo našo odersko književnost. Ker je delce primerno tudi kot nabožno čtivo, bo vsem onim, ki hrepene po notranji pozitivni, dobrodošla, saj posreduje vsebinsko globoko v čas, razmere in ljudi tiste dobe, ko je svet pričakoval našega Odkritelja. Snov igre je izoblikovana v močnih, pretesljivih prizorih, ki tvorijo veliko dramatično zaokroženost. Gledalciški odri bodo sprejeli to božično igro gotovo nadvse dobrodošlo, ker je njena vprizoritev tudi na manjših naših odrih izvedljiva. Poslušalec in igralec pa bo v opomin in tolažbo v današnjih dneh. Zato jo toplo priporočamo.

Jutri pride po dolgem odmoru Vaša ljubljena v KINO UNION

v veseligradi muzike, humorja in razigranosti

LILI

Sodelujejo:
Hans Jaray in
Szöke Szakall

Frančiška Gaal

Najnovejša kreacija popularne igralkice

— Celotno tečaj za zvonove krađe. Včeraj je ljubljanska policija prejela sumljivega potepuha, ki je pri raznih trgovcih ponujal v nakup šest tečajev za zvonove. Tečaj so iz bron, oziroma medenine ali podobne kovine ter jih je potepuh najbrže ukradel pri kakšni cerkvi. Kdor bi te tečaj pogrešal, naj se zgasi na ljubljanski policiji.

— Svojo ženo je ustrelil. V Sisku sta živela že 13 let v zakonu Marij in Anka Petko. Marij je bil obrtnik, pozneje pa je začel gostilno. Ker si ni preskrbel dovoljenja za točenje pijače, mu je bila odvzeta tudi gostilniška koncesija. To je bil tudi vzrok, da sta se zakonca ločila. Preteklo nedeljo je bila v neki vasi pri Sisku veselica, na katero je z večjo družbo prišla tudi Anka Petko, ki se je dobro zabavala in pridno plesala. Na veselici se je po nenadoma pojavil tudi njen ločeni mož Marij. Ko je prišla ura odhoda, je Anka sedla na voz, da bi se odpeljala domov. V tem hipu pa je pristopil njen mož Marij in sprožil na njo tri strela iz samokresa. Dva strela sta nesrečno Anko zadela. Nezvesto so jo takoj prepeljali v bolnišnico, kjer so pa zdravniki izjavili, da je njeno življenje izgubljeno. Marij Petko se je drugi dan sam prijavil na policiji.

— Proti trdi stolici in zlati žili, združeni z navalom krvi, utripanjem srca in glavobolom je naravna »Franz-Josefova« grenka voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava »Franz-Josefova« voda mlo učinkuje in sigurno odvarja, a vrhu tega tudi v zastarelih slučajih ne odreče.

Ogl. reg. S. br. 30474/33.

— Zakon o taksah in zakon o sodnih taksah. Ta dva zakona v najpopolnejši obliki z vsemi pravilniki, uredbami, razpisi ministrstva financ, razsodbami državnega sveta in upravnega sodišča v Celju ter ostalim obširnimi komentarjem sta pravkar izšla pod naslovom »Taksae«. Na to izdajo teh vsestransko komentiranih zakonitih predpisov z navedbo njihovih virov, se posebno opozarjajo advokati, notarji, inženjerji, bančni in hranilniški zavodi ter zadrage; ta knjiga jim bo izdatno olajšala poslovanje, jim prihranila marsikateri nepotreben izdelek ter jim nudila avtentičen nasvet v dvomljivih primerih. V platno vezana knjiga obsega 986 strani ter se naroča pri avtorju g. Sušec Stefan, Ljubljana, Beethovnova ulica 15.

— Zlate prostosti si je zaželel. V jetnišnici celjskega okrožnega sodišča sedi v preiskovalnem zaporu zaradi izvršenih tatvin in drugih tolovajstev, Bezovšek Ivan. V nedeljo popoldne ob pol 6 je nenadoma napadel službojoča paznika Cepina in Boleta, ko sta vršila ogled jetniških prostorov. Navlil je nanju z nogo, ki jo je odtrgal od mize ter zavpil: »Nocoj mora biti smrt!« Službojoča paznika sta imela toliko prisotnosti duha, da sta kljub nenadnemu in zahrbtnemu napadu prvi napad odbila, nakar sta se v podivjanem tolovajem borila celih 20 minut, dokler ga nista obvladala. Oba paznika sta ostala brez težjih poškodb.

— Dr. Jerajeva Cerkvena zgodovina je razprodana. Nove izdaje ne bo.

— Knjige Slovenske matice za leto 1936 so izšle in se začno porjavljati v članom razpisati ta teden. Ljubljanski člani lahko dvignejo knjige vsak delavnik popoldne in popoldne med uradnimi urami v Matici pisarni, Kongresni trg št. 7. Izšle so naslednje knjige: Cervantes, Don Kihot, III. del (352 strani), Cervantes, Don Kihot, III. del (352 strani) in 1. splošni dr. Izidorja Cankarja Zgodovine likovne umetnosti, Renesansa (208 strani leksikonskega formata z 98 ilustracijami na najfinem papirju). Vse tri knjige (912 strani) stanejo broširane za člane 50 din. Roman »Don Kihot« se dobi tudi vezan za doplačilo 12 din za izvod. Roman »Don Kihot« je ilustriral slikar in kipar N. Pirnat. — Uprava Slovenske matice.

— Društvo »Putnik« priredi v času od 5. do 10. decembra 1936 izlet na Dunaj s posebnim vlakom. Cena vožnje II. razred 380 Din in III. razred 280 Din. Informacije v biletarnicah »Putnik«, Gajeva ulica 3 in hotel »Metropol«.

Ljubljana

— SIMFONIČNI KONCERT, ki bo v petek, dne 20. novembra, ob 20 v stolnici, bo vseboval dela slovenskih skladateljev: Premrla, Kimovca in Arniča. Poleg teh sta na sporedu Dall'Aboca in Reger. Sodeluje veliki orkester pod vodstvom D. M. Sijanca, na orglah pa je B. Arnič. — Programi se dobi v Jugoslovanski knjigarni, trgovini Remec, Poljska cesta, in pri Kosaku, Presernova ulica.

— Cankarski koncert 1. decembra. Kakor vsako leto doslej, priredi ljubljanska sekcija Jugoslovanskega novinarskega združenja tudi letos svoj tradicionalni Cankarski koncert na dan narodnega in državnega praznika 1. decembra. Koncert bo tudi letos v veliki dvorani na Taboru, ki je zdaj pač edina dvorana v Ljubljani, v kateri se lahko vršijo družabne prireditve v večjem obsegu. Spored koncerta bo letos jako pester in zanimiv ne samo zaradi odličnih umetniških moči, ki so ob ljubile svoje sodelovanje, temveč tudi zaradi tega, ker bodo na njegovem sporedu nove ali v Ljubljani redkejši izvajane točke. Po koncertu bo zabava v vseh obsežnih prostorih Tabora, igral pa bo močan vojaški orkester. Čisti dobiček prireditve je namenjen pokojniškemu skladu slovenskih častnikov, ki samo enkrat na leto apelirajo na javnost, da bi jih podprla. Pripravi smo, da bo tudi letošnja Cankarska prireditev tako dobro obiskana, kakor vsa leta doslej.

— Clanski sestanek ljubljanske sekcije JNU bo v četrtek, dne 19. t. m. ob 14. v kavarni Emoni, I. nadstropje. Na dnevnem redu je poročilo o pokojniškem zavarovanju častnikov.

— Grof Ciano na poti skozi Ljubljano. Včeraj zjutraj ob 5.53 je na svojem potovanju iz Budimpešte domov v Italijo potoval skozi Ljubljano italijanski zunanji minister grof Ciano. Pred rednim brzovlakom, ki mu je bil priključen dolg salonski voz, v katerem je potoval grof Ciano, je 10 minut poprej vozil izvidni vlak. Grof Ciano ni v Ljubljani nikogar sprejel ter je skozi naše mesto potoval strogo incognito. Po nekaj minutah odmora na postaji je brzovlak nadaljeval vožnjo proti Rakeku.

— Železniškim upokojencem! Umrl je g. Ivan Kokolj, nadpredvodnik v pokopju. Pogreb bo v četrtek, dne 19. nov. ob 4 popoldne iz hiše žalosti Malgajeva ulica 15, Spodnja Šiška, k Sv. Križu. Železniški upokojenci vladno vabljeni, da se pogreba udeležijo. — Društvo žel. upokojencev.

Iz govora predsednika vlade dr. Stojadinovića v Bitolju:

„Najbolj hrabra vojska v Evropi“

Bitolj, 17. novembra. Iz Ohrida se je predsednik vlade dr. Milan Stojadinović napotil v Bitolj. Med potjo se je ustavil v Resnu, kjer je imel shod. Po končanem shodu je sprejel zastopnike jugoslovanske radikalne zajednice. Od tod je dr. Stojadinović krenil v Bitolj, kjer ga je sprejela ogromna množica, z zastopniki nacionalnih, humanih in kulturnih društev. Ob treh popoldne se je nato vršil shod, ki se ga je udeležilo 20.000 ljudi. Predsednika vlade je po mestu spremljala na trg, kjer se je vršil shod, velik sprevod, ki ga je navdušeno pozdravljala. Na trgu ga je pozdravil bitoljski župan.

Shod je otvoril narodni poslanec Korolić, predsednik krajevnega odbora JRZ. Nato je govoril predsednik vlade dr. Milan Stojadinović.

V svojem govoru je dr. Stojadinović rekel, da se je nedavno tega vrnil iz tujine, kjer je obiskal več prijateljski in zavezniki dežel in da je nato na shodu v Skoplju izjavil da uživa naša država v tujini velik ugled.

Cesar nisem pogledal v Skoplju, je nadaljeval dr. Stojadinović, pa hočem povedati tu. Zakaj namreč uživa naša Jugoslavija tako pri prijateljih kakor pri sovražnikih tako velik ugled? Razlogov je več, poudariti pa hočem samo dva, ki sta glavna. Ugled Jugoslavije v tujini je tako velik zato, ker ima Jugoslavija izvrstno, močno in dobro opremljeno vojsko. V naši vojski je najboljši človeški material z najboljšimi hrabriji vojniki v Evropi in z najpopolnejšim orožjem, ki ga je moderna tehnika ustvarila. Ker imamo vojsko, ki bo branila naše meje v primeru potrebe, uživamo spoštovanje vsega sveta.

Pogosto se pojavljajo, je nadaljeval dr. Stojadinović v tujih listih članki, ki govorijo o nekakšni reviziji meja. Pri takih prilikah pride k meni ta ali oni prijatelj in mi pravi: Kako bi bilo, da naložite svojemu šefu presbiroja naj tudi mi nekaj napisemo proti tem člankom o reviziji.

Jaz sem odgovoril: Če bo treba braniti naše zemlje, tedaj ne bodo potrebna nobena navodila predsednika vlade, za šefa presbiroja. Svoji mej ne bomo branili tako, da bi prelivali črnilo in trošili peresa, kajti za ta primer je naš vojni minister že dal šefu našega generalnega štaba vsa potrebna povelja. Če pa pomislimo, da bo do tega prišlo, — jaz vendarle mislim, da do tega ne bo prišlo, — če pa bi vendarle prišlo, tedaj se bodo z vsem našim narodom dvignili med prvimi, ravno bojovníki (kaže s prstom na poslušalce), ki so me malo prej pred mestom tako prisrčno sprejeli. To so tisti

Če rabite dobro obleko,

kupite naše blago, ker je naše blago danes boljše in cenejše kot kdaj prej.

Cene našega blaga za obleke so od 120— do 180— dinarjev po metru

VLADA TEOKAROVIĆ: KOMP
PARACIN

Tkanine za vsak žep in vsak okus

Tovarniške prodajalne: LUBLJANA, Gradišče 4 in v vsakem večjem mestu Jugoslavije

— Namesto venca na krsto gosp. ravnatelja Beberja je darovala gospa Marija Sušnik 150 Din Elizabetni konferenci za šentpetersko župnijo. — Srčna hvala!

— Šentpetersko prosvetno društvo in Katoliška akcija vabita vse zavedne katoliške može v naši fari, da se udeležijo skupnega sestanka, ki bo danes ob 8 zvečer v prostorih šentpeterske prosvete.

— Jugoslov. profsorsko društvo, sekcija Ljubljana, bo danes (v sredo) zvečer ob 8 začelo vrsto stanovskih predavanj pod skupnim naslovom Kultura in šola. Prvo predavanje bo imel danes prof. J. Šolar o pouku slovenščine in kulturi slovenskega jezika v srednji šoli. Sekcija JPD vladno vabi k predavanju vse člane in kulturne delavce, ki se zanimajo za to važno vprašanje v našem šolstvu!

— Diskusijski sestanek društva »Pravnike« o predhodnem načrtu o. d. z. bo v četrtek, 19. t. m. ob 16 v prostorih odvetniške zbornice v Ljubljani, Dvorakova ulica. Predmet: Uvodno poglavje in prvo poglavje prvega dela, pravo osebnosti.

— Gasilci dobe tri avtomobile. Znano je gospodarstvo mestne občine pod prejšnjo občinsko upravo. Med najbolj »slavne« poglavja spadajo nedvomno mestni avtobusi, s katerimi je imela mestna občina veliko izgubo. Trije avtobusi so potem, ko je mestna občina opustila avtobusne linije, še ostali v mestni lasti in dolgo niso vedeli, kam z njimi. Sedaj jih je mestna uprava prepustila poklenim gasilec, ki jih bodo predelali in napravili iz njih tri prostorene in široke gasilske avtomobile.

— Samomor na Jegličevi cesti. Včeraj okrog 4 popoldne je prišlo na Jegličevi cesti, v mestni hiši, do razburčljivega dogodka. Z revolverskim strelom si je vzel življenje 21-letni geometer Ignac Petročnik ter je bil na mestu mrtev. Petročnik se je zadel v glavo. Na kraj dogodka je prišla policijska komisija, ki je ugotovila, da gre za samomor. Vzrok samomora ni znan.

— Mlada žena, vajena vseh del, išče zaposlitve ali pospravljanja pisarn, za dopoldne in popoldne, pri krščanski družini. Naslov v ured. »Slovenec«.

Zanimalo vas bo...

da namerava uprava Narodnega gledališča v Ljubljani olajšati posebno podeželom obisk dramatik, opernih in operetnih predstav z uvedbo novega blokovnega sistema. Imetelj bloka bo imel pri vseh predstavah razen pri premierah in predstavah z gosti, poseben popust. Blok bo vseboval 20 kuponov za poljubne predstave. V poštev bi prišle posebno nedeljske popoldanske in večerne predstave, ki bodo odslej v obeh gledališčih, tako da bodo imeli posetniki z dežele možnost izbire med opero, opereto, dramo in veseligrado.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Sreda, 18. novembra: »Na teden plošči.« Rod Sreda.

OPERA — Začetek ob 20.

Sreda, 18. novembra: »Botra smrt.« Rod B.

Mariborsko gledališče

Sreda, 18. novembra: Zaprto.

Drzni vlomilci pred sodniki

Ljubljana, 17. novembra.

Mnogoštevilne tatvine so bile letos aprila in v začetku maja izvršene v mestu in okolici, večja tudi na Dolenjskem. V akcijo so stopili mladi, a drzni vlomilci, ki so se specializirali zlasti na tatvine v podstrešja, od koder so odnašali kot podlasice in srake najrazličnejše blago. Policija jim ni mogla dolgo časa priti na sled, kajti vplodne tatvine sta organizirala, vodila in izvrševala dva policijska konfidentna, ki sta znala nekaj časa policijskim organom prikrivati prave tatove, a so jim naposled vendarle prišli na sled. Policija je aretirala 12 osumlencev, ki so nato priznali izvršene tatvine in se izgovarjali drug na drugega. V kratkem času je bilo izvršeno do 15 večjih in manjših tatvin. V Ljubljani so med drugimi odnesli razno obleko in perilo upokojenemu gimnazijskemu ravnatelju, nekemu odvetniku za 3000 obleke in precej blaga tudi nekemu dvornemu svetniku v pokopju. Ironija je, da so se tatovi spravili na odvetnika, ki je vnet zagovornik tatov in sličnih tipov.

Celotno škodo cenijo na okoli 25.500 Din. Nakradno blago so prodajali na starini in je nosili v mestno zastavljalnico. Kot policijska konfidentna sta fungirala dva glavarja tatinske družbe, tako Stefan Cigan, 24 letni delavec iz Srednje Bistrice v Prekmurju, in brezposelni krojaški pomočnik 33 letni Ivan Kunstek iz okolice Trebnja na Dolenjskem. Člani tatinske družbe so drugače mladi, prav elegantni fantje, ki jim je smrdelo pošteno delo. Državni tožilec je to tolpo obtožil prestopka in zločina tatvine, poskušene vlom in prestopka prevare.

Razpravo je vodil s. o. s. g. Ivan Brelih, javno obtožbo pa je zastopal drž. tožilec dr. Julij Fellahar. Obtoženci so v bistvu priznali inkriminirana jim dejanja, le Cigan se je trdovratno branil in je tajil vse, česar mu niso mogli dokazati.

Njegov drug in konfident Ivan Kunstek je kot cinik sarkastično pripovedoval: »Odkločno zaničkam, slavni senat, da bi bil konfident. Imel sem le prijateljske odnose s policijo. Stvar pa je drugače zelo zamotana.« Indirektno je priznal, da je kot policijski detektiv izvalil Legatovi na Jesenicah 300 Din, da bi ji izsledil tatove, ki so ji ukradli 40.000 Din. Predsednik: »Nafarbat ste hoteli Legatovo! Obtoženec: »Nikakor ne. Napravil sem nanjo najboljši vtis. Namena nisem imel jo oslepiti. Drugače pa nisem idijot in bedak.« Drž. tožilec: »Najprej je bila okradena za 40.000 Din, potem ste se ji pa še smejali.« Predsednik: »Povedali ste ji, da delate skupaj s policijo.« Obtoženec: »Kaj? Rabil sem denar.« Predsednik: »Kdo je bil oni, ki je pri Legatovi kradel?« Obtoženec smehljajoč: »Ne maram blamaže. Če ga izdam, bo dotičnik name hud. Imam pa hude tekmece v svojem poslu.« Vlomilška tolpa s Kunstekom na čelu je aprila vlomila pri trgovcu v Zabukovcu v Znojilah na Dolenjskem, med drugim je odnesla pisalni stroj, ki so ga potem odnesli v mestno zastavljalnico.

Stefan Cigan na 1 leto in 4 mesece strogega zapore. Ignac Kunstek na 2 leti strogega zapore. Ostali obtoženci od 20 dni do 7 mesecev strogega zapore. Vsi v izgubo častnih pravic za 3 leta. Obtoženci so sodbo sprejeli.

naši prvi novinci iz teh krajev iz leta 1912.

Nato pravi predsednik vlade, da obstoji poleg vojske, ki je eden izmed glavnih razlogov ugleda, ki ga uživamo v tujini, še drug razlog, namreč urejevanje naših notranjih razmer. Naše notranje razmere postajajo čedalje boljše in poleg svoje redne vojske smo vrhu tega ustvarili še vojsko, prostovoljno in civilno vojsko, in sicer Jugoslovansko radikalno zajednico.

Pariz, 17. novembra. AA. Nocojšnji Temps priobčuje dopis svojega posebnega belgajskega poročevalca, ki poudarja, da v jugoslovanskih političnih

krogih mnogo komentirajo govor predsednika vlade Stojadinovića v Skoplju. Zlasti omenjajo odstavek o sporazumu z čr. Mačkom.

Predsednik smatra, pravi list da je edino opozicija, ki nekaj pomeni, opozicija dr. Mačka. Zato hoče izvesti pravilno rešitev tega vprašanja jugoslovanske skupnosti, ko bo napočil prvi trenutek.

List nato poudarja, da so tudi druga Stojadinovića izvajanja v prestolnici Južne Srbije zbudila pozornost jugoslovanske javnosti. To velja zlasti za gospodarska izvajanja, ki pomenijo novo usmeritev celokupnega jugoslovanskega gospodarstva.

Truplo grškega kralja Konstantina v grški zemlji

Atene, 17. novembra. AA. (DNB) Danes popoldne je prispela v Pirej križarka Averov s tremi krstami s posmrtnimi ostanke blagopokojnega kralja Konstantina in kraljice Sofije in Olge. Na pomolu je bila zbrana vsa kraljeva rodina. Ob 14 so prenesli krste z ladje na suho med streljanjem topov. Nato so krste prepeljali na pirske železniško postajo, odkoder pojejo v Atene.

Atene, 17. novembra. AA. (Atenska agencija.) Ze na vse zgodaj je prebivalstvo Aten in Pireja napolnilo ulice prestolnice in Pireja, po katerih se je imel premikati sprevod s posmrtnimi ostanke blagopokojnega kralja Konstantina in kraljice Sofije in Olge. Pomole v Pireju je popoldne napolnila ogromna množica. Opaziti je bilo posebno bive bojovnike iz balkanskih vojn, ki so vsi nosili odlikovanja. Dobili so jih kot vojni tovariši blagopokojnega kralja Konstantina, ki je bil tedaj vrhovni poveljnik grške vojske. Na pomolu, kjer so izkrcali krste, so se zbrali zastopniki vseh oblastev. Malo pred 14 je prispel predsednik vlade Metaxas s člani vlade, nekoliko kasneje pa Nj. Vel. kralj Jurij II. s člani kraljeve rodine. Prihod kralja, članov njegove rodine in predsednika vlade Metaxasa je ogromna množica pozdravila s pobožno spoštljivostjo in z globoko pieteto do blagopokojnih vladarjev ter z željami, da dolgo življenje in srečo kralja Jurija II.

Ko je križarka Averov prispela v pristanišče,

so pirske obalne baterije oddale častne topovske strele. Križarko je spremljala torpedovka »Hidera« in ladje italijanske eskadre, ki so spremljale grške voje ladje od Brindisija. Ko je torpedovka »Hidera« pripeljala posmrtno ostanke do pomola, so posadke italijanskih ladij izkazale pokojnikom zadnje časti. Torpedovka je pristala ob samem pomolu v Pireju. Kmalu nato se je napotil na torpedovko kralj Jurij, ki je bil vidno ganjen. Pred krstami se je prekrizal in pokleknil. Nato je kralj pozdravil prestolonaslednika in princesi Ireno in Marijo, ki so spremljali krste iz Firenze. Za kraljem so stopili na ladjo ostali člani kraljeve rodovine in pred krstami poklekali. Cerkvena opravila je opravil atenski arhiepiskop. Nato so posmrtno ostanke prunesli na suho in jih naložili na topovsko lafeto.

Ogromna množica je opazovala te prizore v pobožnem molku in v molitvi, med zvoki nacionalne himne se je nato sprevod premikal h postaji. Ves promet je bil ukinjen. Ljudje so nosili žalne obleke. Podrobnosti o sprevodu in prenosu v Atene in o službi božji v atenski katedrali bodo prenašali po radiu v vsa grška mesta, kjer bodo istočasno podobne službe božje. Prebivalstvo prestolnice se bo poklonilo pokojnikom v sredo v atenski katedrali. Pogreb sam pa bo v nedeljo 22. t. m. Nocoj so vsa gledališča in javni lokali, zaprti. Poveljnik italijanske eskadre in oddelek italijanskih mornarjev je bil v sprevodu od Pireja do Aten.